

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

Szkolenie:

Ogólne zasady przygotowania i realizacji projektów w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020- projekty EFS

Łódź, 29.09.2017 r.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

Trener prowadzący:

Marek Świć

Prawnik (Wydział Prawa i Administracji UMCS), specjalista z zakresu zarządzania projektami, doświadczony wykładowca i trener w obszarze Funduszy Strukturalnych. Od kilkunastu lat pracuje przy realizacji programów finansowanych ze środków UE, posiada 19 letnie doświadczenie trenerskie.

Trener na szkoleniach horyzontalnych „Regulacje unijne, dokumenty strategiczne i programowe oraz logika i zasady programowania, system wdrażania i system instytucjonalny w latach 2014-2020” dla pracowników Instytucji Zarządzających i konsultantów PIFE na zlecenie MIR, trener na szkoleniach horyzontalnych „Wdrażanie funduszy europejskich w latach 2007-2013” dla pracowników wszystkich Instytucji Pośredniczących i Pośredniczących II stopnia realizowanych na zlecenie MRR, prowadził szkolenia z zakresu równości szans kobiet i mężczyzn, warsztaty dla członów Komisji Oceny Projektów, trener Krajowego Ośrodka Szkoleniowego Europejskiego Funduszu Społecznego, trener w Regionalnych Ośrodkach Europejskiego Funduszu Społecznego, pełnił funkcję dyrektora w Instytucji Wdrażającej, przewodniczącego Komisji Oceny Projektów, członka Rady Koordynacyjnej Krajowego Systemu Usług dla MSP, członka Powiatowej Rady Zatrudnienia.

Ekspert wpisany na listę Ministra Infrastruktury i Rozwoju. Przygotowywał opinie do wniosków PO KL w procesie oceny KOP, do projektów systemowych oraz w procedurze odwoławczej. Członek jury w konkursie Dobre praktyki EFS 2014. Kandydat na eksperta w ramach RPO Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020.

Podmiot realizujący szkolenie:

Ogólnopolskie Centrum Szkoleniowo Doradcze Sp. z o.o.

ul. Grzybowska 87

00-844 Warszawa

e-mail: biuro@ocsd.pl

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

Materiały szkoleniowe

„Ogólne zasady przygotowania i realizacji projektów w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020- projekty EFS”

Materiały szkoleniowe dotyczące szkolenia „Ogólne zasady przygotowania i realizacji projektów w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020- projekty EFS” składają się z 4 części:

❑ **CZĘŚĆ 1 - Prezentacja**

Wydruk prezentacji multimedialnej prezentowanej podczas szkolenia.

Na załączonym pendrive poza wersją elektroniczną prezentacji znajdują się:

- Akty prawne wykorzystane przy tworzeniu zawartości merytorycznej Części 1;
- Aktualne „Wytyczne w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020”;
- „Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020” łącznie ze zmianami z maja br.
- Wzór umowy

❑ **CZĘŚĆ 2 – II. Pomoc publiczna w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Łódzkiego 2014 – 2020**

Materiał szkoleniowy zawierający najważniejsze informacje dotyczące zagadnienia pomocy publicznej sprofilowane pod RPO WŁ 2014-2020.

Na załączonym pendrive poza wersją elektroniczną materiału znajdują się:

- Akty prawne wykorzystane przy tworzeniu zawartości merytorycznej Części 2.

❑ **CZĘŚĆ 3 – Realizacja zasady równości szans i niedyskryminacji w projektach dofinansowanych ze środków unijnych**

Materiał szkoleniowy zawierający najważniejsze informacje dotyczący stosowania zasady równości szans i niedyskryminacji przez Beneficjentów.

Na załączonym pendrive poza wersją elektroniczną materiału znajdują się:

- Akty prawne wykorzystane przy tworzeniu zawartości merytorycznej Części 3;
- „Agenda działań na rzecz równości szans i niedyskryminacji w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020”, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju
- „Dostępne wydarzenie w praktyce”, Forum Dostępnej Cyberprzestrzeni
- „Informacja dla wszystkich”, Forum Dostępnej Cyberprzestrzeni
- „Podręcznik szkoleniowca”, Forum Dostępnej Cyberprzestrzeni
- „e-Podręcznik dostępny dla wszystkich”, Forum Dostępnej Cyberprzestrzeni
- „Narzędzie do badania dostępności stron”, Forum Dostępnej Cyberprzestrzeni.

❑ **CZĘŚĆ 4 – Wprowadzenie do obsługi Centralnego Systemu Teleinformatycznego SL2014**

Materiał szkoleniowy wprowadzający użytkownika w środowisko Centralnego Systemu Teleinformatycznego SL2014.

Na załączonym pendrive poza wersją elektroniczną materiału znajdują się:

- Pełna, aktualna wersja „Podręcznika Beneficjenta SL2014”.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

Spis treści

I. Prezentacja	7
1. WZÓR UMOWY.....	67
II. Pomoc publiczna w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Łódzkiego 2014 – 2020	75
1. REGULACJE PRAWNE	77
2. OŚ PRIORYTETOWA I: BADANIA, ROZWÓJ I KOMERCJALIZACJA WIEDZY. DZIAŁANIE I.1: Rozwój infrastruktury badań i innowacji	79
3. OŚ PRIORYTETOWA II: INNOWACYJNA I KONKURENCYJNA GOSPODARKA. DZIAŁANIE II.2: Internacjonalizacja przedsiębiorstw PODDZIAŁANIE II.2.2: Promocja gospodarcza regionu	80
4. OŚ PRIORYTETOWA III TRANSPORT. DZIAŁANIE III.1 Niskoemisyjny Transport Miejski PODDZIAŁANIE III.1.2 Niskoemisyjny Transport Miejski	81
5. OŚ PRIORYTETOWA IV GOSPODARKA NISKOEMISYJNA. DZIAŁANIE IV.1 Odnawialne źródła energii PODDZIAŁANIE IV.1.2 Odnawialne źródła energii.....	82
6. OŚ PRIORYTETOWA V OCHRONA ŚRODOWISKA. DZIAŁANIE V.4 Ochrona przyrody PODDZIAŁANIE V.4.1 Ochrona przyrody	83
7. OŚ PRIORYTETOWA VI REWITALIZACJA I POTENCJAŁ ENDOGENICZNY REGIONU. DZIAŁANIE VI.2 Rozwój gospodarki turystycznej PODDZIAŁANIE VI.2.2 Rozwój gospodarki turystycznej – miasto Łódź	83
8. OŚ PRIORYTETOWA VII INFRASTRUKTURA DLA USŁUG SPOŁECZNYCH. DZIAŁANIE VII.1 Technologie informacyjno-komunikacyjne PODDZIAŁANIE VII.1.3 Technologie informacyjno – komunikacyjne miasto Łódź.....	84
9. OŚ PRIORYTETOWA VIII „ZATRUDNIENIE”. DZIAŁANIE VIII.3 „Wsparcie przedsiębiorczości” PODDZIAŁANIE VIII.3.4 Wsparcie przedsiębiorczości w formach bezwrotnych – miasto Łódź.	85
10. OŚ PRIORYTETOWA IX OSI PRIORYTETOWEJ IX „WŁĄCZENIE SPOŁECZNE”. DZIAŁANIE IX.2 „Usługi na rzecz osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym” PODDZIAŁANIE IX.2.1 „Usługi społeczne i zdrowotne”.	86
11. OŚ PRIORYTETOWA X „ADAPTACYJNOŚĆ PRACOWNIKÓW I PRZEDSIĘBIORSTW W REGIONIE”. PODDZIAŁANIE X.2.1 „Konkurencyjność przedsiębiorstw i ich pracowników”	86
12. OŚ PRIORYTETOWA XI „ADAPTACYJNOŚĆ PRACOWNIKÓW I PRZEDSIĘBIORSTW W REGIONIE”. PODDZIAŁANIE X.2.1 „Konkurencyjność przedsiębiorstw i ich pracowników”.....	86
13. PODSUMOWANIE	87
III. Realizacja zasady równości szans i niedyskryminacji w projektach dofinansowanych ze środków unijnych	89
1. AKTY PRAWNE REGULUJĄCE ZASADĘ RÓWNOŚCI SZANS I NIEDYSKRYMINACJI	91
1.1. Wytyczne Ministra Infrastruktury i Rozwoju	91
2. CHARAKTERYSTYKA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ	92
2.1. Różnorodność potrzeb	93
2.2. Pokonywanie trudności	93

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

3.	DOSTĘPNOŚĆ I PRAWA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.....	94
3.1.	Prawa osób niepełnosprawnych i wymagane dostępności.....	94
4.	SPOSOBY REALIZOWANIA ZASADY RÓWNOŚCI SZANS.....	96
4.1.	Równe traktowanie.....	96
4.2.	Uniwersalne projektowanie.....	98
4.3.	Mechanizm racjonalnych usprawnień.....	99
5.	LISTA SPRAWDZAJĄCA DOSTĘPNOŚĆ I OTWARTOŚĆ PROJEKTU DLA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI.....	102
6.	PODSUMOWANIE.....	105
IV.	Wprowadzenie do obsługi Centralnego Systemu Teleinformatycznego SL2014	109
1.	SL2014 – CENTRALNY SYSTEM TELEINFORMATYCZNY.....	111
1.1.	Przygotowanie do zalogowania do systemu.....	111
1.2.	Pierwsze logowanie w systemie.....	112
2.	NAWIGACJA W SYSTEMIE SL2014.....	113
3.	WNIOSEK O PŁATNOŚĆ.....	115
4.	KORESPONDENCJA.....	116
5.	HARMONOGRAM PŁATNOŚCI.....	118
6.	ZAMÓWIENIA PUBLICZNE.....	119
7.	PODSUMOWANIE.....	119
NOTATNIK	.....	121

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

I. Prezentacja

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

Ogólne zasady przygotowania i realizacji projektów w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020 - projekty EFS

Trener: Marek Świć
Łódź, 29.09.2017 r.

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

---

ZAKRES SZKOLENIA

- Metodologia projektowa, SWOT, SMART
- Polityki horyzontalne UE
- Dokumenty programowe
- Zasady dokonywania wyboru projektów
- Przygotowanie wniosku aplikacyjnego
- Wskaźniki i rezultaty projektów
- Budżet i harmonogram działań w projekcie
- Umowa o dofinansowanie
- Pomoc publiczna
- Rozliczanie i księgowanie projektów
- Audyt, ewaluacja i monitoring projektów
- Nieprawidłowości
- Podsumowanie

METODOLOGIA PROJEKTOWA

Projekt

przedsięwzięcie zmierzające do osiągnięcia założonego celu określonego wskaźnikami, z określonym początkiem i końcem realizacji, zgłoszone do objęcia albo objęte współfinansowaniem UE jednego z funduszy strukturalnych albo Funduszu Spójności w ramach programu operacyjnego.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

---

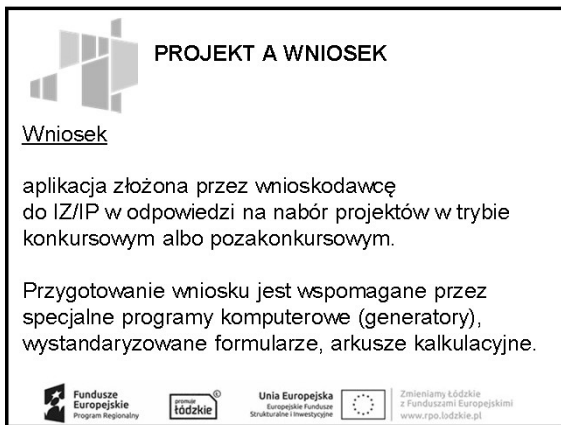

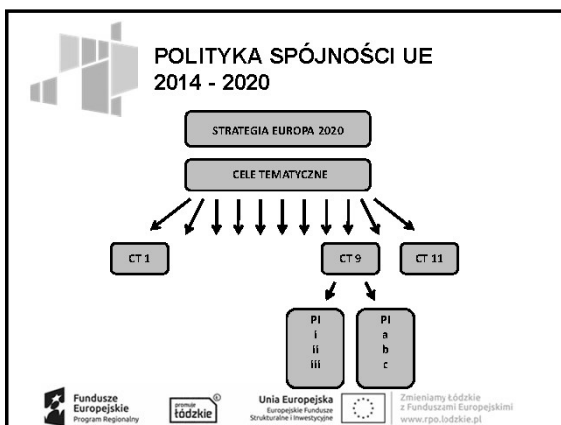

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

PRIORYTETY INWESTYCYJNE RPO WŁ 2014-2020

Europejski Środek Operacyjny Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020

Załącznik nr 1 – Tabela transparenty PI na dofinansie podziałem w poszczególne osiedla priorytetowych

Nazwa osiedla priorytetowego	W dofinans	W podfinansie (zasiłki wsparcia)	Cel tematu	Priorytet inwestycyjny
Osiedle 1.1 (zasiłki i wsparcia techniczne)		Nie dotyczy		1.1.1. Wsparcie na badania i rozwój
				1.1.2. Pomoc na przedsiębiorstwa
				1.1.3. Tworzenie i rozwój przedsiębiorstw
				1.1.4. Wsparcie na badania i rozwój
				1.2. Wsparcie na badania i rozwój
				1.3. Wsparcie na badania i rozwój
				1.4. Wsparcie na badania i rozwój

Załącznik nr 1 – Tabela transparenty PI na dofinansie podziałem w poszczególne osiedla priorytetowych

Strona 1

Fundusze Europejskie Program Regionalny | Unia Europejska Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne | Zmieniamy Łódzkie z Funduszami Europejskimi www.rpo.lodzkie.pl

---

SYTUACJA PROBLEMOWA

We wniosku nie trzeba przedstawiać diagnozy sytuacji problemowej, na którą odpowiedź będzie stanowiła realizacja projektu, ani uzasadniać potrzeby realizacji projektu.

Cel główny projektu powinien wynikać bezpośrednio z problemów zdiagnozowanych w RPO WŁ.

Fundusze Europejskie Program Regionalny | Unia Europejska Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne | Zmieniamy Łódzkie z Funduszami Europejskimi www.rpo.lodzkie.pl

---

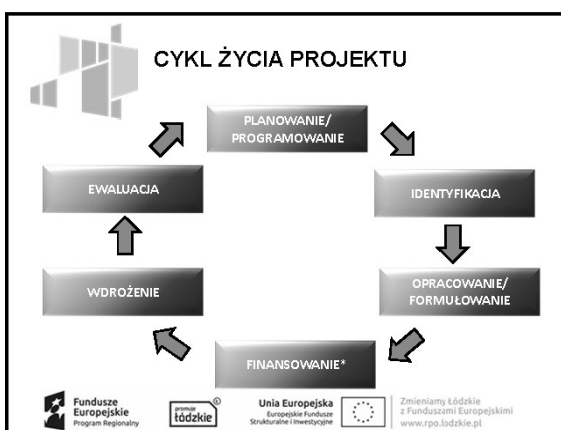

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

SWOT PROJEKTU

S (Strengths) – mocne strony	W (Weaknesses) – słabe strony
O (Opportunities) – szanse	T (Threats) – zagrożenia

 Fundusze Europejskie
Program Regionalny

 Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

 Zmieniamy Łódzkie
z Funduszami Europejskimi
www.rpo.łodzkie.pl

CELE SMART

S – specific - sformułowanie powinno być jednoznaczne i nie pozostawiające miejsca na interpretację,
M – measurable - cele powinny zostać sformułowane w sposób pozwalający na ustalenie wskaźników ich pomiaru, by można było wyrazić stopień realizacji celu,
A – acceptable/accurate – cele powinny być określone z uwzględnieniem analizy potrzeby realizacji projektu z uwzględnieniem potrzeb grup docelowych projektu,
R – realistic – możliwe do osiągnięcia w projekcie,
T – time-bound – powinny zawierać czas realizacji.

 Fundusze Europejskie
Program Regionalny

 Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

 Zmieniamy Łódzkie
z Funduszami Europejskimi
www.rpo.łodzkie.pl

CELE PROJEKTU

Cel powinien opisywać stan docelowy, wskazywać sytuację pożądaną w przyszłości, która zostanie osiągnięta poprzez realizację projektu, a nie zadania do realizacji, czyli środki do osiągnięcia celu,

Cel powinien bezpośrednio przekładać się na zadania.

 Fundusze Europejskie
Program Regionalny

 Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

 Zmieniamy Łódzkie
z Funduszami Europejskimi
www.rpo.łodzkie.pl

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

ZADANIA

Wnioskodawca, przygotowując założenia projektu jeszcze przed rozpoczęciem opracowywania wniosku o dofinansowanie, powinien dążyć do jak najbardziej precyzyjnego określenia wszystkich zadań, które muszą zostać wykonane w trakcie jego realizacji.

WSKAŹNIKI

Wskaźniki mają zmierzyć, na ile cel projektu (w przypadku wskaźników rezultatu) lub przewidziane w nim działania (wskaźniki produktu) zostały zrealizowane, to jest kiedy można uznać, że zidentyfikowany we wniosku o dofinansowanie problem został rozwiązany lub złagodzony, a projekt zakończył się sukcesem.

>>

Za system wskaźników postępu rzeczowego w ramach Programu Operacyjnego, w tym dobór wskaźników, ustalenie wartości bazowych i docelowych dla wskaźników, ustalenie celów pośrednich i końcowych dla ram wykonania oraz prawidłowy przebieg procesu realizacji założonych wartości wskaźników na poszczególnych poziomach wdrażania odpowiada IZ.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

POLITYKI HORYZONTALNE UE

Zasada partnerstwa
Jest realizowana na każdym etapie programowania i wdrażania Umowy Partnerstwa oraz programów operacyjnych. Oznacza włączenie właściwych władz miejskich i innych instytucji publicznych, partnerów gospodarczych i społecznych, a także właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie w procesy przygotowania, a następnie wdrażania EFSI. >>

Zrównoważony rozwój
Uwzględnienie zasady zrównoważonego rozwoju w programowaniu i wdrażaniu obejmuje finansowanie przedsięwzięć minimalizujących oddziaływanie działalności człowieka na środowisko. W planowaniu działań w każdym programie należy dążyć do synergii celów gospodarczych, społecznych i ochrony środowiska. >>

Zasada równości szans płci
Jest jedną z naczelných polityk horyzontalnych UE, której przestrzeganie gwarantuje kobietom i mężczyznom przypisanie równych praw i obowiązków, a także równy dostęp do zasobów (środki finansowe, szanse rozwoju), z których mogliby korzystać. Mogą to być działania przyczyniające się do zwiększenia trwałego udziału kobiet i mężczyzn w zatrudnieniu i rozwoju ich kariery, ograniczenia segregacji na rynku pracy, zwalczania stereotypów związanych z płcią. >>

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

Zapobieganie dyskryminacji
Należy przeciwdziałać dyskryminacji ze względu na płeć pochodzenie rasowe lub etniczne, religię lub przekonania, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną. Przedsięwzięcia te powinny odnosić się do poszczególnych etapów przygotowywania i realizacji PO (w tym kwestia dostępu do finansowania) oraz uwzględniać potrzeby poszczególnych grup docelowych narażonych na taką dyskryminację oraz osób z niepełnosprawnością.

DOKUMENTY PROGRAMOWE

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) NR 1303/2013
z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) NR 1304/2013
z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1081/2006

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

ROZPORZĄDZENIE KOMISJI (UE) NR 1407/2013
z dnia 18 grudnia 2013 r.
w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu
o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy
de minimis

ROZPORZĄDZENIE KOMISJI (UE) NR 651/2014
z dnia 17 czerwca 2014 r.
uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne
z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu
art. 107 i 108 Traktatu
(rozporządzenie w sprawie wyłączeń grupowych)

PROGRAMOWANIE

Umowa Partnerstwa przyjęta przez Radę Ministrów
w dniu 8 stycznia 2014 r. zatwierdzona przez Komisję
Europejską w dniu 23 maja 2014 r.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego
na lata 2014-2020.

Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu
Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

**REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY
WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO
NA LATA 2014-2020**

Wersja zaakceptowana decyzją Komisji Europejskiej z dnia 18 grudnia 2014 roku
ze zmianami z dnia 19 kwietnia 2017 roku

**Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych
Regionalnego Programu Operacyjnego
Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020**

20 września 2017 r.

USTAWA WDRÓŻENIOWA

USTAWA
z dnia 11 lipca 2014 r.
o zasadach realizacji programów w zakresie polityki
spójności finansowanych w perspektywie finansowej
2014–2020

>>

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

USTAWA
z dnia 7 lipca 2017 r.
o zmianie ustawy o zasadach realizacji
programów w zakresie polityki spójności
finansowanych w perspektywie finansowej
2014–2020 oraz niektórych innych ustaw

(Dz. U. 2017 poz. 1475)
weszła w życie 2.09.2017 r.

W ustawie z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji
programów w zakresie polityki spójności
finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020
wprowadza się następujące zmiany:

użyte w art. 5 w ust. 1–3 i w ust. 5 w różnych
przypadkach wyrazy „wytyczne horyzontalne”
zastępuje się użytym w odpowiednim przypadku
wyrazem „wytyczne”;

>>

Uchyla się:

**Art. 7. 1. Instytucja zarządzająca krajowym
albo regionalnym programem operacyjnym
może wydawać wytyczne dotyczące kwestii
szczegółowych dla danego programu operacyjnego,
zwane dalej „wytycznymi programowymi”, zgodne z
wytycznymi horyzontalnymi.**

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

WYTYCZNE

- Wytyczne w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020;
- Wytyczne w zakresie informacji i promocji programów operacyjnych polityki spójności na lata 2014-2020;

>>

- Wytyczne w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020;
- Wytyczne w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020;

>>

- Wytyczne w zakresie warunków gromadzenia i przekazywania danych w postaci elektronicznej na lata 2014-2020;
- Wytyczne w zakresie realizacji zasady partnerstwa na lata 2014-2020;

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

WYBÓR PROJEKTÓW

Wytoczne w zakresie trybów wyboru projektów na lata 2014-2020 z marca 2017 r.

Wytoczne zawierają postanowienia dotyczące:

- ogólnych reguł związanych z wyborem projektów;
- trybu konkursowego wyboru projektów, w tym uzupełniających reguł związanych z wyborem projektów współfinansowanych ze środków EFS;
- trybu pozakonkursowego wyboru projektów;
- udziału ekspertów w wyborze projektów;
- wyboru projektów w ramach ZIT.

Fundusze Europejskie Program Regionalny | Łódzkie | Unia Europejska Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne | Zmieniamy Łódzkie z Funduszami Europejskimi www.rpo.lodzkie.pl

---

KRYTERIA

Institucja Zarządzająca odpowiada za opracowanie kryteriów wyboru projektów oraz procedur wyboru projektów.

Każde kryterium musi zostać zatwierdzone przez właściwy Komitet Monitorujący.

Kryteria wymieniane są w załączniku do SZOP.

>>

Fundusze Europejskie Program Regionalny | Łódzkie | Unia Europejska Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne | Zmieniamy Łódzkie z Funduszami Europejskimi www.rpo.lodzkie.pl

---

KRYTERIA RPO WŁ 2014-2020

Strategiczny Plan Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Wzrost i Innowacje Łódzkiego na lata 2014-2020

Kryteria wyboru projektów dla Regionalnego Programu Operacyjnego Wzrost i Innowacje Łódzkiego na lata 2014-2020

<small>Spis treści</small>	
KRYTERIA DLA OSI PRIORYTETOWEJ I BADAŃNA, ROZWOJ I KOMERCJALIZACJA WIEDZY	2
KRYTERIA DLA OSI PRIORYTETOWEJ II INNOWACYJNA I KONKURENCYJNA GOSPODARWA	23
KRYTERIA DLA OSI PRIORYTETOWEJ III TRANSPORT	70
KRYTERIA DLA OSI PRIORYTETOWEJ IV GOSPODARWA NIEROZWOJNYM	96
KRYTERIA DLA OSI PRIORYTETOWEJ V OCHRONA ŚRODOWISKA	129
KRYTERIA DLA OSI PRIORYTETOWEJ VI REWITALIZACJA I POTENCJAŁ ENDOGENICZNY REGIONU	161
KRYTERIA DLA OSI PRIORYTETOWEJ VII INFRASTRUKTURA DLA USŁUG SPOŁECZNYCH	194
WSPÓLNE KRYTERIA DLA OSI PRIORYTETOWYCH VI, IX, X, XI	254
KRYTERIA SPECYFICZNE DLA OSI PRIORYTETOWEJ VII ZATRUDNIENIE	267
KRYTERIA SPECYFICZNE DLA OSI PRIORYTETOWEJ VIII WYKŁADNICTWO	290
KRYTERIA SPECYFICZNE DLA OSI PRIORYTETOWEJ X ADAPTACJA I AKTYWIZACJA PRACOWNIKÓW I PRZEDSIĘBIORCÓW W REGIONIE	338
KRYTERIA SPECYFICZNE DLA OSI PRIORYTETOWEJ XI EDUKACJA, WYKŁADNICTWO, UMIEJĘTNOŚĆ	382
KRYTERIA DLA OSI PRIORYTETOWEJ XII POMAĆ TECHNICZNA	410
KRYTERIA WYBÓRU POMOCELI ATRAKCYJNE WRAZĄCZAJĄCE INSTRUMENTY FINANSOWE W RAMACH REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WZROST I INNOWACJE NA LATA 2014-2020	431

Załącznik nr 3 – Kryteria wyboru projektów dla pozostających na prefinansowaniu, działań i poddziałań

Fundusze Europejskie Program Regionalny | Łódzkie | Unia Europejska Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne | Zmieniamy Łódzkie z Funduszami Europejskimi www.rpo.lodzkie.pl

---

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

WARUNKI WYBORU PROJEKTÓW

Właściwa instytucja podczas procesu wyboru projektów zobowiązana jest do przestrzegania zasad:

- a) przejrzystości – rozumianej jako zapewnienie dostępu do informacji związanych z przebiegiem wyboru projektów,
- b) rzetelności – rozumianej jako obowiązek zgodnej z ustanowionymi regułami oceny każdego projektu,

>>

Fundusze Europejskie Program Regionalny | Łódzkie | Unia Europejska Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne | Zmieniamy Łódzkę z Funduszami Europejskimi www.rpo.łódzkie.pl

---

WARUNKI WYBORU PROJEKTÓW

- c) bezstronności – rozumianej jako zakaz indywidualnych preferencji w ramach grup czy typów wnioskodawców dopuszczonych do ubiegania się o dofinansowanie,
- d) równego dostępu do informacji o warunkach i sposobie wyboru projektów do dofinansowania – rozumianej jako obowiązek udostępnienia co najmniej na stronie internetowej właściwej instytucji informacji dotyczących procedury wyboru projektów,

>>

Fundusze Europejskie Program Regionalny | Łódzkie | Unia Europejska Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne | Zmieniamy Łódzkę z Funduszami Europejskimi www.rpo.łódzkie.pl

---

WARUNKI WYBORU PROJEKTÓW

- e) równego traktowania wnioskodawców – rozumianej jako zakaz stosowania regulaminu konkursu, z wyłączeniem kryteriów, w sposób skutkujący faworyzowaniem poszczególnych wnioskodawców kosztem pozostałych wnioskodawców oraz dokonywania przez IOK zmian, które miałyby taki skutek.

>>

Fundusze Europejskie Program Regionalny | Łódzkie | Unia Europejska Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne | Zmieniamy Łódzkę z Funduszami Europejskimi www.rpo.łódzkie.pl

---

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

 TRYBY WYBORU PROJEKTÓW

Ustawa wdrożeniowa

Art. 38. 1. Wybór projektów do dofinansowania następuje w trybie:

- 1) konkursowym;
- 2) pozakonkursowym;

 TRYB KONKURSOWY

Podstawowym trybem wyboru projektów jest tryb konkursowy, co oznacza, że jego zastosowanie jest rozważane w pierwszej kolejności.

Jedynie w sytuacji, gdy zastosowanie trybu konkursowego jest niecelowe lub nieefektywne istnieje możliwość zastosowania trybu pozakonkursowego.

>>

 TRYB KONKURSOWY

Celem konkursu jest wybór do dofinansowania projektów spełniających kryteria, które dodatkowo uzyskały wymaganą liczbę punktów.

Konkurs składa się z:

- weryfikacji spełnienia wymogów formalnych
- prowadzonego w ramach KOP etapu oceny formalno-merytorycznej
- etapu ewentualnych negocjacji.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

WNIOSEK O DOFINANSOWANIE

Wniosek o dofinansowanie realizacji projektu należy złożyć w jednym egzemplarzu, w formie papierowej oraz w formie elektronicznej (plik w formacie .xls lub .xlsx).

Dodatkowo wnioskodawca jest zobowiązany do złożenia oświadczenia, potwierdzającego tożsamość wersji elektronicznej wniosku o dofinansowanie z wersją papierową. >>

Wniosek w wersji papierowej oraz oświadczenie, musi zostać zaparafowany na każdej stronie, opatrzony pieczęcią firmową, podpisany czytelnie przez osobę/osoby do tego upoważnioną/ne.

W przypadku projektów, które mają być realizowane w partnerstwie wymagane jest podpisanie oświadczenia i opatrzenie go pieczęcią przez osobę (osoby) upoważnioną (upoważnione) do podejmowania decyzji w imieniu partnera lub partnerów projektu.

INSTRUKCJA UWAGI TECHNICZNE

- Korzystaj z programu MS Excel w wersji nie starszej niż MS Excel 2003.
- Wypełniaj tylko białe pola.
- Pola opisowe we wniosku wypełniaj używając całych wyrazów albo ewentualnie skrótów powszechnie obowiązujących w języku polskim.
- Nie usuwaj z arkusza żadnych wierszy ani kolumn.
- Gdy tekst przestaje być widoczny, zwiększ wysokość komórki. Rozszerzenie kolumny może spowodować błędny wydruk. >>

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

- Błędny wydruk to sytuacja, kiedy kolumny danego arkusza wykraczają poza szerokość pojedynczej strony.
- Przy każdej części opisowej umieszczone są liczniki, które wskazują liczbę dostępnych jeszcze znaków na daną część lub punkt.
- Do liczby znaków nie są wliczone pola, z których odpowiedź wybierana jest z rozwijanej listy.
- Aktualna liczba znaków pojawia się dopiero po kliknięciu na następną komórkę.

Fundusze Europejskie Program Regionalny   Fundusze Europejskie Łódzkie   Unia Europejska Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne   Zmieniamy Łódzkie z Funduszami Europejskimi www.rpo.lodzkie.pl

---

WZÓR WNIOSKU

Fundusze Europejskie Program Regionalny   Fundusze Europejskie Łódzkie   Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Wniosek o dofinansowanie projektu konkursowego współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020

Metryka wniosku	
Data przyjęcia wniosku:	
Numer wniosku:	
Numer wniosku w centralnym systemie teleinformatycznym SL2014:	
Całkowita wartość projektu:	0,00
Ilość dofinansowania:	0,00
Wersja wniosku:	1

I. Informacje o projekcie

Fundusze Europejskie Program Regionalny   Fundusze Europejskie Łódzkie   Unia Europejska Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne   Zmieniamy Łódzkie z Funduszami Europejskimi www.rpo.lodzkie.pl

---

Formularz wniosku składa się z następujących arkuszy:

- Wnioskodawca,
- Wskaźniki,
- Grupy docelowe,
- Ryzyko,
- Krótki opis projektu,
- Zadania, >>

Fundusze Europejskie Program Regionalny   Fundusze Europejskie Łódzkie   Unia Europejska Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne   Zmieniamy Łódzkie z Funduszami Europejskimi www.rpo.lodzkie.pl

---

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

- Kwoty ryczałtowe,
- Potencjał,
- Budżet ogółem,
- Budżet szczegółowy,
- Uzasadnienie kosztów,
- Harmonogram,
- Oświadczenia.

>>

 Fundusze Europejskie Program Regionalny

 promuje Łódzkie

 Unia Europejska Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne

 Unia Europejska

 Zmieniamy Łódzkie z Funduszami Europejskimi
www.rpo.lodzkie.pl

Wszystkie arkusze stanowią integralną część wniosku. Wersja papierowa wniosku powinna więc składać się ze wszystkich wydrukowanych arkuszy, nawet tych, które nie dotyczą danego typu wnioskodawcy i projektu (np. Ryzyko). Taki niewypełniony arkusz powinien zostać także wydrukowany i załączony.

>>

 Fundusze Europejskie Program Regionalny

 promuje Łódzkie

 Unia Europejska Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne

 Unia Europejska

 Zmieniamy Łódzkie z Funduszami Europejskimi
www.rpo.lodzkie.pl

Wniosek wydrukuj koniecznie za pomocą opcji „Drukuj cały skoroszyt”. Tylko wtedy masz pewność, że wszystkie arkusze zostaną prawidłowo ponumerowane i oznaczone (nie uda się to przy drukowaniu pojedynczych arkuszy czy stron).

 Fundusze Europejskie Program Regionalny

 promuje Łódzkie

 Unia Europejska Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne

 Unia Europejska

 Zmieniamy Łódzkie z Funduszami Europejskimi
www.rpo.lodzkie.pl

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

MONITOROWANIE PROJEKTÓW EFS

Wskaźniki produktu

– dotyczą realizowanych działań. Produkt stanowi wszystko, co zostało uzyskane w wyniku działań współfinansowanych z EFS. Są to zarówno wytworzone dobra, jak i usługi świadczone na rzecz uczestników podczas realizacji projektu.

>>

Wskaźniki rezultatu

– dotyczą oczekiwanych efektów wsparcia ze środków EFS. Określają efekt zrealizowanych działań w odniesieniu do osób lub podmiotów, np. w postaci zmiany sytuacji na rynku pracy. W celu ograniczenia wpływu czynników zewnętrznych na wartość wskaźnika rezultatu, powinien on być jak najbliżej powiązany z wdrażanymi działaniami.

>>

Wyróżnia się dwa typy wskaźników rezultatu:

Wskaźniki rezultatu bezpośredniego
– odnoszą się do sytuacji bezpośrednio po zakończeniu wsparcia, tj. w przypadku osób lub podmiotów – po zakończeniu ich udziału w projekcie.

Wskaźniki rezultatu długoterminowego
– dotyczą efektów wsparcia osiągniętych w dłuższym okresie od zakończenia wsparcia. Wskaźniki te odnoszą się do sytuacji uczestnika po upływie co najmniej 4 tygodni.

>>

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

Wskaźniki horyzontalne – pełniące funkcję wskaźników kluczowych dotyczą zagadnień monitorowanych we wszystkich priorytetach inwestycyjnych celów tematycznych 1-11.

Wskaźniki dotyczące efektywności – monitorujemy je tylko, jeśli przewidziano je w regulaminie konkursu.

>>

W kolumnie „Wskaźniki realizacji celu” powinny znaleźć się wszystkie wskaźniki odpowiednie dla projektu. Niektóre z nich, wskazane w regulaminie konkursu, są obowiązkowe dla danego Działania/Poddziałania - te wpisano w formularzu wniosku lub musisz wybrać z listy rozwijanej. W polach, które nie są wyposażone w listę, możesz wpisać wskaźniki specyficzne dla Twojego projektu (**wskaźniki projektowe**).

BUDŻET PROJEKTU

Budżet projektu przedstawiany jest w formie **budżetu zadaniowego**. Oznacza to, że należy przedstawić w nim koszty kwalifikowalne projektu w podziale na:

koszty bezpośrednie – obejmujące koszty realizacji zadań merytorycznych oraz

koszty pośrednie - koszty administracyjne związane z obsługą projektu.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

 POMOC PUBLICZNA

art. 107 ust.1 TFUE (art. 87 TWE):
Z zastrzeżeniem innych postanowień przewidzianych w Traktatach, wszelka pomoc przyznawana przez Państwo Członkowskie lub przy użyciu zasobów państwowych w jakiegokolwiek formie, która zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji poprzez sprzyjanie niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów, jest niezgodna z rynkiem wewnętrznym w zakresie, w jakim wpływa na wymianę handlową między Państwami Członkowskimi.

 TEST POMOCY PUBLICZNEJ

- następuje interwencja ze środków władz publicznych lub innych podmiotów wykorzystujących środki publiczne oraz przysporzenie korzyści
- przysporzenie ma charakter selektywny (uprzywilejowuje określone podmioty lub wytwarzanie określonych dóbr)
- następuje lub istnieje groźba naruszenia konkurencji
- wpływa lub może wpływać na wymianę handlową między państwami członkowskimi

---

 WYŁĄCZENIA GRUPOWE (BLOKOWE)

Na podstawie upoważnienia Rady Komisja Europejska ustaliła, że określone kategorie pomocy publicznej zwolnione są z obowiązku notyfikacji i uzyskiwania akceptacji KE, o ile spełniają wszystkie warunki dla danego typu pomocy zawarte w odpowiednim rozporządzeniu.

Komisja Europejska w rozporządzeniu określa warunki udzielenia takiej pomocy, cele jakie mają być osiągnięte, grupy odbiorców i poziom pomocy.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

ROZPORZĄDZENIE KOMISJI (UE)
NR 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r.
uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem
wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu

Niniejsze rozporządzenie ma zastosowanie do następujących
kategorii pomocy:

- a) pomoc regionalna;
- b) pomoc dla MŚP w formie pomocy inwestycyjnej, pomocy operacyjnej i dostępu MŚP do finansowania;
- c) pomoc na ochronę środowiska naturalnego; >>

Fundusze Europejskie Program Regionalny Unia Europejska Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne Zmieniamy Łódzkie z Funduszami Europejskimi www.rpo.lodzkie.pl

---

- d) pomoc na badania, rozwój oraz innowacje;
- e) pomoc szkoleniowa;
- f) pomoc na rekrutację i zatrudnienie pracowników znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji i pracowników niepełnosprawnych;
- g) pomoc mająca na celu naprawienie szkód spowodowanych niektórymi klęskami żywiołowymi;
- h) pomoc o charakterze społecznym w zakresie transportu na rzecz mieszkańców regionów oddalonych; >>

Fundusze Europejskie Program Regionalny Unia Europejska Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne Zmieniamy Łódzkie z Funduszami Europejskimi www.rpo.lodzkie.pl

---

- i) pomoc na infrastrukturę szerokopasmową;
- j) pomoc na kulturę i zachowanie dziedzictwa kulturowego;
- k) pomoc na infrastrukturę sportową i wielofunkcyjną infrastrukturę rekreacyjną;
- l) pomoc na infrastrukturę lokalną różnego rodzaju.

Fundusze Europejskie Program Regionalny Unia Europejska Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne Zmieniamy Łódzkie z Funduszami Europejskimi www.rpo.lodzkie.pl

---

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

ZAŁĄCZNIK I

Artykuł 1 Przedsiębiorstwo
Za przedsiębiorstwo uważa się podmiot prowadzący działalność gospodarczą bez względu na jego formę prawną.

Zalicza się tu w szczególności osoby prowadzące działalność na własny rachunek oraz firmy rodzinne zajmujące się rzemiosłem lub inną działalnością, a także spółki lub stowarzyszenia prowadzące regularną działalność gospodarczą.

Artykuł 2 Pułapy zatrudnienia oraz pułapy finansowe określające kategorię przedsiębiorstwa

1. Do kategorii mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw („MŚP”) należą przedsiębiorstwa, które zatrudniają mniej niż 250 pracowników i których roczny obrót nie przekracza 50 milionów EUR, lub roczna suma bilansowa nie przekracza 43 milionów EUR.

>>

---

2. W kategorii MŚP małe przedsiębiorstwo definiuje się jako przedsiębiorstwo, które zatrudnia mniej niż 50 pracowników i którego roczny obrót lub roczna suma bilansowa nie przekracza 10 milionów EUR.

>>

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

3. W kategorii MŚP mikroprzedsiębiorstwo definiuje się jako przedsiębiorstwo, które zatrudnia mniej niż 10 pracowników i którego roczny obrót lub roczna suma bilansowa nie przekracza 2 milionów EUR.

 Fundusze Europejskie Program Regionalny   Unia Europejska Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne Zmieniamy Łódzkę z Funduszami Europejskimi www.rpo.lodzkie.pl

---

POMOC DE MINIMIS

Komisja Europejska uznała, że pomoc o niewielkiej wartości nie zakłóca konkurencji i nie wpływa na handel między państwami członkowskimi.

Z formalnego punktu widzenia pomoc de minimis nie jest pomocą publiczną.

 Fundusze Europejskie Program Regionalny   Unia Europejska Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne Zmieniamy Łódzkę z Funduszami Europejskimi www.rpo.lodzkie.pl

---

ROZPORZĄDZENIE KOMISJI (UE)
NR 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r.
w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis

Uważa się, że środki pomocy de minimis nie spełniają wszystkich kryteriów określonych w art. 107 ust. 1 Traktatu i dlatego są zwolnione z wymogu zgłoszenia przewidzianego w art. 108 ust. 3 Traktatu, jeżeli spełniają warunki określone w rozporządzeniu.

 Fundusze Europejskie Program Regionalny   Unia Europejska Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne Zmieniamy Łódzkę z Funduszami Europejskimi www.rpo.lodzkie.pl

---

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

KWOTA POMOCY

Całkowita kwota pomocy de minimis przyznanej przez państwo członkowskie jednemu przedsiębiorstwu nie może przekroczyć 200 000 EUR w okresie trzech lat.

Całkowita kwota pomocy de minimis przyznanej przez państwo członkowskie jednemu przedsiębiorstwu prowadzącemu działalność zarobkową w zakresie drogowego transportu towarów nie może przekroczyć 100 000 EUR w okresie trzech lat.

Pomoc de minimis nie może zostać wykorzystana na nabycie pojazdów przeznaczonych do transportu drogowego towarów.

>>

Do celów stosowania pułapów pomoc wyraża się jako dotację pieniężną. Wszystkie podane wartości są wartościami brutto, czyli nie uwzględniają potrąceń z tytułu podatków ani innych opłat.

W przypadku gdy pomoc przyznawana jest w formie innej niż dotacja, kwotę pomocy stanowi ekwiwalent dotacji brutto pomocy.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

UMOWA O DOFINANSOWANIE

Fundusze Europejskie Program Regionalny | Łódzkie | Unia Europejska Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne

Załącznik nr 9 - wzór umowy o dofinansowanie projektu

WZÓR

UMOWA O DOFINANSOWANIE PROJEKTU WSPÓLFINANSOWANEGO ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO RAMACH REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO NA LATA 2014-2020

Nr umowy: _____
Umowa o dofinansowanie Projektu: _____ tytuł
Projektu/Współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020 zawarta w _____
[miejsce zawarcia umowy] w dniu _____ pomiędzy _____

Fundusze Europejskie Program Regionalny | Łódzkie | Unia Europejska Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne | Zmieniamy Łódzkie z Funduszami Europejskimi www.rpo.lodzkie.pl

---

ZAKRES UMOWY

Przedmiot umowy
Termin realizacji
Obowiązki Beneficjenta
Uprozczone metody rozliczania wydatków
Reguła proporcjonalności
Płatności
Weryfikacja wniosku o płatność
Dochód

>>

Fundusze Europejskie Program Regionalny | Łódzkie | Unia Europejska Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne | Zmieniamy Łódzkie z Funduszami Europejskimi www.rpo.lodzkie.pl

---

Zasady dotyczące zwrotu środków
Korekty finansowe i pomniejszenia wartości wydatków kwalifikowalnych
Zabezpieczenie prawidłowej realizacji Projektu
Zasady wykorzystywania systemu teleinformatycznego
Dokumentacja i trwałość Projektu
Kontrola i przekazywanie informacji
Udzielanie zamówień w ramach Projektu

>>

Fundusze Europejskie Program Regionalny | Łódzkie | Unia Europejska Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne | Zmieniamy Łódzkie z Funduszami Europejskimi www.rpo.lodzkie.pl

---

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

Ochrona danych osobowych
Obowiązki informacyjne
Prawa autorskie
Zmiany w Projekcie
Rozwiązanie umowy

Fundusze Europejskie Program Regionalny | Łódzkie | Unia Europejska Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne | Zmieniamy Łódzkie z Funduszami Europejskimi www.rpo.lodzkie.pl

---

**ROZLICZANIE I KSIĘGOWANIE
PROJEKTÓW UNIJNYCH**

Beneficjent zobowiązuje się do prowadzenia wyodrębnionej ewidencji księgowej wydatków Projektu w sposób przejrzysty, tak aby możliwa była identyfikacja poszczególnych operacji związanych z Projektem (nie dotyczy wydatków rozliczanych w oparciu o metody uproszczone).

Poprzez to pojęcie rozumie się wyodrębnioną dla projektu ewidencję, której zasady zostały opisane w Polityce Rachunkowości lub dokumencie równoważnym regulującym zasady rachunkowości obowiązujące Beneficjenta. >>

Fundusze Europejskie Program Regionalny | Łódzkie | Unia Europejska Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne | Zmieniamy Łódzkie z Funduszami Europejskimi www.rpo.lodzkie.pl

---

OPIS DOKUMENTÓW

Opis dokumentacji ma zawierać co najmniej:

- numer umowy o dofinansowanie,
- tytuł Projektu,
- informację o współfinansowaniu z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach RPO WŁ 2014-2020,
- nazwę zadania/ń którego/ych dotyczy wydatek,
- kwotę kwalifikowalną w podziale na zadania, których dotyczy wydatek.

>>

Fundusze Europejskie Program Regionalny | Łódzkie | Unia Europejska Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne | Zmieniamy Łódzkie z Funduszami Europejskimi www.rpo.lodzkie.pl

---

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

PLATNOŚCI

Dofinansowanie jest wypłacane w formie zaliczki w wysokości określonej w harmonogramie płatności stanowiącym załącznik do umowy.

Beneficjent sporządza harmonogram płatności w ujęciu miesięcznym, w porozumieniu z Instytucją Zarządzającą i przekazuje za pośrednictwem SL2014.

WNIOSEK O PŁATNOŚĆ

Beneficjent wnioskuje o wypłatę środków w ramach dofinansowania oraz rozlicza się z wykonanych zadań poprzez wniosek o płatność.

Beneficjent przedkłada wniosek o płatność oraz dokumenty niezbędne do rozliczenia Projektu za pośrednictwem SL2014, chyba że z przyczyn technicznych, które nie leżą po stronie Beneficjenta, nie jest to możliwe.

WYKORZYSTANIE SL2014

Wykorzystanie SL2014 obejmuje co najmniej przesyłanie:

- wniosków o płatność;
- dokumentów potwierdzających kwalifikowalność wydatków ponoszonych w ramach Projektu;
- danych uczestników Projektu;
- harmonogramu płatności;
- innych dokumentów związanych z realizacją Projektu, w tym niezbędnych do przeprowadzenia kontroli Projektu;
- informacji o zamówieniach publicznych;
- danych o personalu Projektu.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

AUDYT, EWALUACJA I MONITORING

Beneficjent zobowiązuje się poddać kontroli, w tym wizytom monitoringowym, w zakresie prawidłowości realizacji Projektu dokonywanej przez IZ/IP RPO WŁ oraz inne organy uprawnione do jej przeprowadzenia na podstawie odrębnych przepisów.

>>

Kontrole lub audyty przeprowadza się w siedzibie Beneficjenta, w miejscu realizacji Projektu lub w siedzibie IZ/IP RPO WŁ. Kontrole lub audyty mogą być przeprowadzane w dowolnym terminie w trakcie realizacji, na zakończenie realizacji Projektu oraz w okresie trwałości.

>>

Beneficjent zapewnia:

- prawo wglądu we wszystkie dokumenty związane, jak i niezwiązane z realizacją Projektu, o ile jest to konieczne do stwierdzenia kwalifikowalności wydatków w Projekcie, w tym w dokumenty elektroniczne przez cały okres ich przechowywania
- prawo dostępu, w szczególności do urządzeń, obiektów, terenów i pomieszczeń, w których realizowany jest Projekt lub gromadzona jest dokumentacja;
- obecność upoważnionych osób, które udzielają wyjaśnień na temat realizacji Projektu.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

Po zakończeniu kontroli sporządzana jest Informacja pokontrolna, która jest przekazywana Beneficjentowi. W przypadku stwierdzenia uchybień lub nieprawidłowości, Informacja pokontrolna zawiera zalecenia pokontrolne zobowiązujące Beneficjenta do podjęcia w określonym terminie działań naprawczych a także termin przekazania informacji o sposobie wykonania zaleceń pokontrolnych oraz podjętych działaniach lub przyczynach ich niepodjęcia.

Fundusze Europejskie Program Regionalny   Łódzkie   Unia Europejska Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne   Zmieniamy Łódzkie z Funduszami Europejskimi www.rpo.łódzkie.pl

---

Beneficjentowi przysługuje prawo wniesienia pisemnych, umotywowanych zastrzeżeń w terminie 14 dni kalendarzowych od dnia otrzymania Informacji pokontrolnej. Tryb zgłaszania zastrzeżeń i ich rozpatrywania przez instytucję kontrolującą określają przepisy art. 25 ust. 2-11 ustawy wdrożeniowej.

[kontradycyjność]°

Fundusze Europejskie Program Regionalny   Łódzkie   Unia Europejska Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne   Zmieniamy Łódzkie z Funduszami Europejskimi www.rpo.łódzkie.pl

---

NIEPRAWIDŁOŚCI

Nieprawidłowość indywidualna

każde naruszenie prawa unijnego lub prawa krajowego dotyczącego stosowania prawa unijnego, wynikające z działania lub zaniechania podmiotu gospodarczego zaangażowanego we wdrażanie funduszy polityki spójności, które ma lub może mieć szkodliwy wpływ na budżet Unii poprzez obciążenie budżetu Unii nieuzasadnionym wydatkiem.

>>

Fundusze Europejskie Program Regionalny   Łódzkie   Unia Europejska Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne   Zmieniamy Łódzkie z Funduszami Europejskimi www.rpo.łódzkie.pl

---

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

W przypadku stwierdzenia wystąpienia nieprawidłowości indywidualnej, na każdym etapie realizacji Projektu Instytucja Zarządzająca może dokonać pomniejszenia wartości wydatków kwalifikowalnych we wniosku o płatność lub nakłada korektę finansową na Projekt.

>>

Korekta finansowa

kwota, o jaką pomniejsza się współfinansowanie UE dla projektu lub programu operacyjnego w związku z nieprawidłowością indywidualną lub systemową.

W przypadku stwierdzenia wystąpienia nieprawidłowości:

- przed złożeniem przez Beneficjenta wniosku o płatność – Beneficjent przedkładając Instytucji Zarządzającej wniosek o płatność rozliczający wydatki objęte nieprawidłowością ma obowiązek obniżyć wydatki kwalifikowalne o kwotę wydatków poniesionych nieprawidłowo,

>>

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

- przed zatwierdzeniem wniosku o płatność – Instytucja Zarządzająca dokonuje pomniejszenia wartości wydatków kwalifikowalnych ujętych we wniosku o płatność złożonym przez Beneficjenta o kwotę wydatków poniesionych nieprawidłowo

>>

- w uprzednio zatwierdzonym wniosku o płatność – Instytucja Zarządzająca nakłada korektę finansową oraz wszczyna procedurę odzyskiwania od Beneficjenta kwoty odpowiadającej współfinansowaniu UE i współfinansowaniu krajowemu z budżetu państwa. Beneficjent w miejsce nieprawidłowych wydatków nie ma prawa przedstawienia do współfinansowania innych wydatków nieobarczonych błędem.

ŹRÓDŁA

- ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) NR 1303/2013
- ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) NR 1304/2013
- ROZPORZĄDZENIE KOMISJI (UE) NR 1407/2013
- ROZPORZĄDZENIE KOMISJI (UE) NR 651/2014
- Umowa Partnerstwa
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020

>>

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

ŹRÓDŁA

- Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020
- Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020
- Wytyczne w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020 >>

ŹRÓDŁA

- Wytyczne w zakresie informacji i promocji programów operacyjnych polityki spójności na lata 2014-2020
- Wytyczne w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020
- Wytyczne w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 >>

ŹRÓDŁA

- Wytyczne w zakresie warunków gromadzenia i przekazywania danych w postaci elektronicznej na lata 2014-2020
- Wytyczne w zakresie realizacji zasady partnerstwa na lata 2014-2020
- Wytyczne w zakresie trybów wyboru projektów na lata 2014-2020 >>

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

ŹRÓDŁA

- umowa o dofinansowanie projektu współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020
- Instrukcja wypełniania wniosku o dofinansowanie projektu ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020.

Dziękujemy za uwagę

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

1. WZÓR UMOWY

WZÓR

UMOWA O DOFINANSOWANIE PROJEKTU WSPÓLFINANSOWANEGO ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO RAMACH REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO NA LATA 2014-2020

Nr umowy:

Umowa o dofinansowanie Projektu: .....[tytuł Projektu]współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020 zawarta w .....[miejsce zawarcia umowy] w dniu ..... pomiędzy:

.....[nazwa i adres instytucji], zwany dalej „Instytucją Zarządzającą”,

reprezentowanym przez:

.....

a

.....[nazwa i adres Beneficjenta¹, NIP, a gdy posiada - również REGON], zwaną/ym dalej „Beneficjentem”, działającą/ym w imieniu własnym oraz Partnerów oraz na rzecz własną i Partnerów²,

reprezentowanym przez:

.....

¹W przypadku realizowania Projektu z Partnerem/ami wskazanymi we wniosku Beneficjent jest rozumiany jako Partner Wiodący Projektu

²Dotyczy przypadku gdy Projekt jest realizowany w ramach partnerstwa. W takim przypadku Beneficjent (Partner Wiodący Projektu) powinien posiadać pełnomocnictwo do podpisania umowy o dofinansowanie Projektu w imieniu i na rzecz Partnerów.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

§ 1.

- 1 Ilekroć w umowie jest mowa o:
- 1) „danych osobowych” oznacza to dane osobowe w rozumieniu ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych, zwanej dalej „ustawą o ochronie danych osobowych”, dotyczące uczestników Projektu, które muszą być przetwarzane przez Instytucję Zarządzającą oraz Beneficjenta w celu realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020;
  - 2) „Działaniu” oznacza to *[nazwa i numer Działania]*;
  - 3) „dofinansowaniu” oznacza to współfinansowanie UE lub współfinansowanie krajowe z budżetu państwa;
  - 4) „dotacji celowej” oznacza współfinansowanie krajowe z budżetu państwa na dofinansowanie projektu przekazywane przez Instytucję Zarządzającą zgodnie z art. 2 ust. 30 ustawy wdrożeniowej;
  - 5) „Instytucji Zarządzającej” oznacza to Zarząd Województwa Łódzkiego;
  - 6) „korekcie finansowej” oznacza to kwotę, o jaką pomniejsza się współfinansowanie UE dla Projektu w związku z nieprawidłowością indywidualną;
  - 7) „kosztach pośrednich” oznacza to koszty administracyjne związane z obsługą Projektu, o których mowa w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności;
  - 8) „kosztach racjonalnych usprawnień” należy przez to rozumieć wydatki związane z wdrażaniem w Projekcie mechanizmu racjonalnych usprawnień, o którym mowa w Wytycznych w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji .
  - 9) „nieprawidłowości indywidualnej” oznacza to każde naruszenie prawa unijnego lub prawa krajowego dotyczącego stosowania prawa unijnego, wynikające z działania lub zaniechania podmiotu gospodarczego zaangażowanego we wdrażanie funduszy polityki spójności, które ma lub może mieć szkodliwy wpływ na budżet Unii poprzez obciążenie budżetu Unii nieuzasadnionym wydatkiem;
  - 10) „Osi Priorytetowej” oznacza to *[nazwa i numer Osi]*;
  - 11) „Partnerze” oznacza to podmiot w rozumieniu art. 33 ust. 1 ustawy wdrożeniowej, realizujący wspólnie z Beneficjentem (i ewentualnie innymi Partnerami) Projekt na warunkach określonych w umowie o dofinansowanie, porozumieniu albo w umowie o partnerstwie i wnoszący do Projektu zasoby ludzkie, organizacyjne, techniczne lub finansowe. Jest to podmiot, który ma prawo do ponoszenia wydatków na równi z Beneficjentem;
  - 12) „personelu projektu” oznacza to osoby zaangażowane do realizacji zadań lub czynności w ramach projektu, które wykonują osobiście, tj. w szczególności osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy lub wykonujące zadania lub czynności w ramach projektu na podstawie umowy cywilnoprawnej, osoby samozatrudnione w rozumieniu sekcji 6.16.3 Wytycznych w zakresie kwalifikowalności, osoby współpracujące w rozumieniu art. 13 pkt 5 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 121, z późn. zm.) oraz wolontariuszy wykonujących świadczenia na zasadach określonych w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2016 r. poz. 239, z późn. zm.);
  - 13) „Powierzającym” oznacza to odpowiednio:
    - a) Instytucję Zarządzającą dla zbioru „Beneficjenci w ramach RPO WŁ 2014-2020”,
    - b) Ministra właściwego do spraw rozwoju dla zbioru „Centralny system teleinformatyczny wspierający realizację programów operacyjnych”,pełniących rolę właściwego dla danego zbioru administratora danych osobowych;
  - 14) „Programie” oznacza to Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020 przyjęty Uchwałą Zarządu Województwa Łódzkiego z dnia ....., w związku z decyzją Komisji Europejskiej z dnia 18 grudnia 2014 r. Nr CCI2014PL16M20P005;
  - 15) „Projekcie” oznacza to Projekt pt. *[tytuł Projektu]* realizowany w ramach Działania określony w zatwierdzonym Wniosku o dofinansowanie projektu nr ....., zwanym dalej „Wnioskiem”, stanowiącym załącznik nr 1 do umowy;

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

- 16) „przetwarzaniu danych osobowych” oznacza to jakiegokolwiek operacje wykonywane na danych osobowych, takie jak zbieranie, utrwalanie, przechowywanie, opracowywanie, zmienianie, udostępnianie i usuwanie, a zwłaszcza te, które wykonuje się w systemach informatycznych;
- 17) „SL2014” oznacza to aplikację główną Centralnego Systemu Telematycznego wykorzystywaną w procesie rozliczania Projektu oraz komunikowania się z Instytucją Zarządzającą, o której mowa w Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie warunków gromadzenia i przekazywania danych w postaci elektronicznej na lata 2014-2020, zwane dalej „Wytycznymi w zakresie gromadzenia danych”;
- 18) „stawkach jednostkowych” oznacza to stawkę dla danego towaru lub usługi, o której mowa w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności;
- 19) „stronie internetowej Instytucji Zarządzającej” oznacza to stronę internetową pod adresem: *[adres strony internetowej]*;
- 20) „uczestniku Projektu” oznacza to osobę fizyczną lub podmiot bezpośrednio korzystający ze wsparcia EFSw rozumieniu Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020, zwanych dalej „Wytycznymi w zakresie monitorowania”, zamieszczonych na stronie internetowej Instytucji Zarządzającej;
- 21) „ustawie o finansach publicznych” oznacza to ustawę z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych;
- 22) „ustawie Pzp” oznacza to ustawę z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych;
- 23) „ustawie wdrożeniowej” oznacza to ustawę z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020;
- 24) „współfinansowaniu UE” (środkach EFS) – należy przez to rozumieć środki pochodzące z budżetu środków europejskich, o którym mowa w art. 117 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych
- 25) „wydatkach kwalifikowalnych” oznacza to wydatki kwalifikowalne zgodnie z Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020, zwanymi dalej „Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności”, zamieszczonymi na stronie internetowej Instytucji Zarządzającej;
- 26) „wytycznych” należy przez to rozumieć instrumenty prawne wydawane przez ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego określające ujednoczone warunki i procedury wdrażania funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020 tj. w szczególności :³
  - a) Wytyczne w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020 zwanymi dalej Wytycznymi w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji;
  - b) Wytyczne w zakresie informacji i promocji programów operacyjnych polityki spójności na lata 2014-2020;
  - c) Wytyczne w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020. zwanymi dalej Wytycznymi w zakresie monitorowania;
  - d) Wytyczne w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 zwanymi dalej Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności;
  - e) Wytyczne w zakresie warunków gromadzenia i przekazywania danych w postaci elektronicznej na lata 2014-2020 zwanymi dalej Wytycznymi w zakresie gromadzenia i przekazywania danych;
  - f) Wytyczne w zakresie realizacji zasady partnerstwa na lata 2014-2020 zwanymi dalej Wytycznymi w zakresie partnerstwa;

³ Usunąć wybrane Wytyczne, jeśli nie dotyczy danego konkursu.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

g) ... [wskazać właściwe wytyczne/dokumenty].⁴

Wskazane wyżej wytyczne dostępne są na stronie internetowej Instytucji Zarządzającej.

27) „Zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie” zwanym dalej Wnioskiem należy przez to rozumieć spełniający kryteria wyboru projektów, przyjęty do realizacji, umieszczony na liście ocenionych projektów zatwierdzonej przez właściwą instytucję Wniosek. W przypadku zmian w projekcie dokonanych w trakcie jego realizacji, zatwierdzonym wnioskiem o dofinansowanie jest wersja wniosku zmieniona i zatwierdzona na warunkach określonych w umowie o dofinansowanie

Przedmiot umowy

§ 2.

1. Na warunkach określonych w umowie, Instytucja Zarządzająca przyznaje Beneficjentowi dofinansowanie na realizację Projektu, a Beneficjent *wraz z Partnerami*⁵ zobowiązuje się do jego realizacji.
2. Łączna wysokość wydatków kwalifikowalnych Projektu wynosi ..... zł (słownie: ...) i obejmuje:
  - 1) dofinansowanie w kwocie ..... zł (słownie:.....), z następujących źródeł:
    - a) ze środków europejskich w kwocie nieprzekraczającej ... zł (słownie: ...), co stanowi ... % wydatków kwalifikowalnych Projektu,
    - b) ze środków dotacji celowej w kwocie nieprzekraczającej ... zł (słownie: ...), co stanowi ..... % wydatków kwalifikowalnych Projektu,
  - 2) wkład własny w kwocie ... zł (słownie: ...), stanowiącej ...% wydatków kwalifikowalnych z następujących źródeł:⁶
    - a) ze środków ..... w kwocie ... zł (słownie: ...),
    - b) ze środków ..... w kwocie ... zł (słownie:....).
3. Dofinansowanie, o którym mowa w ust. 2 pkt 1 oraz wkład własny, o którym mowa w ust. 2 pkt 2 są przeznaczone na pokrycie wydatków kwalifikowalnych ponoszonych przez Beneficjenta *i Partnerów*⁷ w związku z realizacją Projektu.
4. Dofinansowanie na realizację Projektu może być przeznaczone na sfinansowanie przedsięwzięć zrealizowanych w ramach Projektu przed podpisaniem umowy, o ile wydatki zostaną uznane za kwalifikowalne zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz będą dotyczyć okresu realizacji Projektu, o którym mowa w § 3 ust. 1.⁸
5. W przypadku niewniesienia przez Beneficjenta *i Partnerów*⁹ wkładu własnego w kwocie, o której mowa w ust. 2 pkt 2, Instytucja Zarządzająca może obniżyć kwotę przyznanego dofinansowania proporcjonalnie do jej udziału w całkowitej wartości Projektu *oraz proporcjonalnie do udziału procentowego wynikającego z intensywności pomocy publicznej*¹⁰. Wkład własny, który zostanie rozliczony ponad wysokość wskazaną w ust. 2 pkt 2 może zostać uznany za niekwalifikowalny.¹¹
6. Beneficjent zobowiązuje się pokryć ze środków własnych wszelkie wydatki niekwalifikowalne w ramach Projektu.
7. Wydatki w ramach Projektu mogą obejmować koszt podatku od towarów i usług, zgodnie ze złożonym przez Beneficjenta *i Partnerów*¹² oświadczeniem, stanowiącym załącznik nr 2 do umowy.¹³

⁴ Uzupełnić o dodatkowe wytyczne/dokumenty związane ze specyfiką projektu lub usunąć jeśli nie dotyczy.

⁵ Dotyczy przypadku, gdy Projekt jest realizowany w ramach partnerstwa.

⁶ Dotyczy przypadku gdy Beneficjent lub Partnerzy są zobowiązani do wniesienia wkładu własnego.

⁷ Dotyczy przypadku, gdy Projekt jest realizowany w ramach partnerstwa.

⁸ Należy wykreślić w przypadku, gdy Instytucja Zarządzająca w Regulaminie konkursu ograniczy możliwość kwalifikowania wydatków wstecz.

⁹ Dotyczy przypadku, gdy Projekt jest realizowany w ramach partnerstwa.

¹⁰ Dotyczy Projektów, w których jest udzielana pomoc publiczna.

¹¹ Dotyczy przypadku gdy Beneficjent lub Partnerzy są zobowiązani do wniesienia wkładu własnego.

¹² Dotyczy przypadku, gdy Projekt jest realizowany w ramach partnerstwa.

¹³ Należy wykreślić, jeżeli Beneficjent lub Partner nie będzie kwalifikował kosztu podatku od towarów i usług.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

8. Wydatki w ramach Projektu ponoszone na zakup środków trwałych oraz wydatki ponoszone w ramach cross-financingu, o których mowa w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności, nie mogą przekroczyć wartości procentowej określonej w Szczegółowym Opisie Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020. Wydatki ponoszone na zakup środków trwałych oraz cross-financingu powyżej dopuszczalnej kwoty określonej w zatwierdzonym Wniosku są niekwalifikowalne.

Termin realizacji

§ 3.

1. Okres realizacji Projektu jest zgodny z okresem wskazanym we Wniosku.
2. Okres, o którym mowa w ust. 1 dotyczy realizacji zadań w ramach Projektu. Wydatki związane z realizacją Projektu mogą być ponoszone w terminie do 30 dni kalendarzowych po okresie realizacji Projektu, jednak nie dłużej niż do dnia 31 grudnia 2023 r., pod warunkiem, że wydatki te dotyczą okresu realizacji Projektu oraz zostaną uwzględnione w końcowym wniosku o płatność.

Obowiązki Beneficjenta

§ 4.

1. Beneficjent odpowiada za realizację Projektu zgodnie z niniejszą umową, w szczególności z Wnioskiem, w tym za:
  - 1) osiągnięcie i utrzymanie celu projektu wyrażonego wskaźnikami produktu oraz rezultatu bezpośredniego określonymi we Wniosku;
  - 2) realizację Projektu w oparciu o harmonogram realizacji Projektu określony we Wniosku;
  - 3) zapewnienie realizacji Projektu przez personel Projektu posiadający kwalifikacje określone we Wniosku;
  - 4) zachowanie trwałości, o której mowa w § 17 ust. 7 – o ile tak przewiduje Wniosek;
  - 5) zbieranie danych osobowych uczestników Projektu (osób lub podmiotów) zgodnie z Wytycznymi w zakresie monitorowania;
  - 6) przetwarzanie danych osobowych zgodnie z ustawą o ochronie danych osobowych;
  - 7) zapewnienie stosowania zasady równości szans i niedyskryminacji, a także równości szans kobiet i mężczyzn, zgodnie z Wytycznymi Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020, zamieszczonymi na stronie internetowej Instytucji Zarządzającej.
2. W przypadku dokonania zmian w Projekcie, o których mowa w § 24 umowy, Beneficjent odpowiada za realizację Projektu zgodnie z zatwierdzonym Wnioskiem.
3. Ponadto Beneficjent jest zobowiązany:¹⁴
  - 1) .....
4. W przypadku nieosiągnięcia założeń Projektu w zakresie określonym i zatwierdzonym we Wniosku, Instytucja Zarządzająca może zastosować regułę proporcjonalności, o której mowa w § 6 umowy.
5. Beneficjent zobowiązuje się niezwłocznie i pisemnie poinformować Instytucję Zarządzającą o problemach w realizacji Projektu, w szczególności o zamiarze zaprzestania jego realizacji.
6. Projekt będzie realizowany przez: .....¹⁵
7. Beneficjent w imieniu swoim i Partnerów¹⁶ oświadcza, że zapoznał się z treścią Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020 oraz wytycznych, o których

¹⁴ Uzupełnić o dodatkowe obowiązki Beneficjenta wynikające ze specyfiki Projektu albo wykreślić punkt.

¹⁵ W przypadku realizacji Projektu przez jednostkę organizacyjną Beneficjenta należy wpisać nazwę jednostki, adres, numer Regon lub/i NIP (w zależności od statusu prawnego jednostki realizującej). Jeżeli Projekt będzie realizowany wyłącznie przez podmiot wskazany jako Beneficjent, ust. 6 należy wykreślić. Realizatorem nie może być jednostka posiadająca osobowość prawną. W sytuacji kiedy jako Beneficjenta Projektu wskazano jedną jednostkę (np. Powiat), natomiast Projekt faktycznie jest realizowany przez wiele jednostek (np. placówki oświatowe) do umowy o dofinansowanie należy załączyć wykaz wszystkich jednostek realizujących Projekt.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

mowa w §1 ust.1 pkt 26ppkt od a do ... oraz zobowiązuje się do ich stosowania podczas realizacji Projektu, z uwzględnieniem ust. 9.

8. Instytucja Zarządzająca zobowiązuje się zamieszczać aktualne wytyczne, o których mowa w ust. 7 na swojej stronie internetowej. Beneficjent akceptuje fakt, iż wszystkie jego czynności podjęte w związku z realizacją Projektu oraz w okresie jego trwałości będą oceniane przez Instytucję Zarządzającą w zgodzie z wytycznymi wydanymi przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego na podstawie delegacji art. 5 ustawy wdrożeniowej, które to Instytucja Zarządzająca zobowiązana jest stosować.
9. Do oceny kwalifikowalności poniesionych wydatków stosuje się wersję Wytycznych w zakresie kwalifikowalności obowiązującą w dniu poniesienia wydatku, z uwzględnieniem ust. 10 i 11.
10. Do oceny prawidłowości umów zawartych w ramach realizacji projektu w wyniku przeprowadzonych postępowań, stosuje się wersję Wytycznych w zakresie kwalifikowalności obowiązującą w dniu wszczęcia postępowania, które zakończyło się zawarciem danej umowy. Wszczęcie postępowania jest tożsame z publikacją ogłoszenia o wszczęciu postępowania lub zamiarze udzielenia zamówienia lub o prowadzonym naborze pracowników na podstawie stosunku pracy, pod warunkiem, że Beneficjent udokumentuje publikację ogłoszenia o wszczęciu postępowania.
11. Jeżeli po podpisaniu umowy w trakcie realizacji projektu ogłoszona wersja Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wprowadza rozwiązania korzystniejsze dla Beneficjenta, możliwe jest stosowanie ich w odniesieniu do wydatków poniesionych przed dniem stosowania nowej wersji Wytycznych w zakresie kwalifikowalności, po uprzedniej zgodzie Instytucji Zarządzającej oraz pod warunkiem, że nie wpływają one na konstrukcję budżetu projektu i nie stoją w sprzeczności z przepisami prawa powszechnie obowiązującego.
12. Instytucja Zarządzająca nie ponosi odpowiedzialności wobec osób trzecich za szkody powstałe w związku z realizacją Projektu.
13. W przypadku realizowania Projektu partnerskiego, umowa o partnerstwie określa odpowiedzialność Beneficjenta oraz Partnerów wobec osób trzecich za działania wynikające z niniejszej umowy.¹⁷

Uproszczone metody rozliczania wydatków

§ 5.

1. W związku z realizacją Projektu Beneficjentowi przysługują, zgodnie z Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności, koszty pośrednie rozliczane stawką ryczałtową w wysokości .....% poniesionych, udokumentowanych i zatwierdzonych w ramach Projektu wydatków bezpośrednich, z zastrzeżeniem ust. 2.
2. Instytucja Zarządzająca może obniżyć stawkę ryczałtową kosztów pośrednich w przypadkach rażącego naruszenia przez Beneficjenta postanowień umowy w zakresie zarządzania Projektem.
3. Beneficjent rozlicza w ramach Projektu stawkami jednostkowymi następujące koszty:¹⁸
  - 1) .....
  - 2) .....
  - 3) .....na warunkach i w wysokości określonej w Regulaminie konkursu oraz zgodnie z Wnioskiem i Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności.
4. W związku ze stawkami jednostkowymi, o których mowa w ust. 3, Beneficjent zobowiązuje się osiągnąć odpowiadające im wskaźniki określone we Wniosku oraz zobowiązuje się potwierdzić ich wykonanie następującymi dokumentami:¹⁹
  - 1) w ramach stawki jednostkowej, o której mowa w ust. 3 pkt 1 dokumentami potwierdzającymi wykonanie stawki są:

¹⁶ Dotyczy przypadku, gdy Projekt jest realizowany w ramach partnerstwa.

¹⁷ Dotyczy przypadku, gdy Projekt jest realizowany w ramach partnerstwa.

¹⁸ Wykreślić jeżeli w Projekcie nie będzie stosowane rozliczanie za pomocą stawek jednostkowych.

¹⁹ Wykreślić jeżeli w Projekcie nie będzie stosowane rozliczanie za pomocą stawek jednostkowych.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

- a) załączane do wniosku o płatność .....
- b) dostępne podczas kontroli na miejscu .....
- 2) w ramach stawki jednostkowej, o której mowa w ust. 3 pkt 2 dokumentami potwierdzającymi wykonanie stawki są:
  - a) załączane do wniosku o płatność .....
  - b) dostępne podczas kontroli na miejscu .....
- 3) w ramach stawki jednostkowej, o której mowa w ust. 3 pkt 3 dokumentami potwierdzającymi wykonanie stawki są:
  - a) załączane do wniosku o płatność .....
  - b) dostępne podczas kontroli na miejscu .....
5. Kwota wydatków kwalifikowalnych rozliczanych w oparciu o stawki jednostkowe, o których mowa w ust. 3, jest ustalana na podstawie przemnożenia ustalonej stawki jednostkowej dla danej usługi, wskazanej w załączniku nr ... do regulaminu konkursu, przez liczbę usług faktycznie zrealizowanych w Projekcie.²⁰

Reguła proporcjonalności

§ 6

1. Beneficjent odpowiada za osiągnięcie wskaźników rezultatu i produktu, określonych we Wniosku z uwzględnieniem zachowania trwałości rezultatów Projektu.
2. Projekt rozliczany jest na etapie końcowego wniosku o płatność pod względem finansowym proporcjonalnie do stopnia osiągnięcia założeń merytorycznych określonych we Wniosku.
3. W przypadku niespełnienia przez Projekt kryterium wyboru projektów zatwierdzonego przez Komitet Monitorujący Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020 Instytucja Zarządzająca może uznać wszystkie lub odpowiednią część wydatków dotychczas rozliczonych i wykazanych we wnioskach o płatność w ramach Projektu za niekwalifikowalne.
4. Koszty pośrednie uznaje się za niekwalifikowalne w proporcji w jakiej na podstawie ust. 3 uznano za niekwalifikowalne wydatki w Projekcie.
5. W przypadku nieosiągnięcia założeń Projektu, wyrażonych wskaźnikami produktu i rezultatu, Instytucja Zarządzająca może uznać w odpowiednim zakresie za niekwalifikowalne wydatki dotychczas rozliczone i wykazane we wnioskach o płatność.
6. Wydatki kwalifikowalne projektu mogą zostać procentowo pomniejszone w zależności od stopnia niezrealizowania wskaźnika. Pomniejszenie wydatków kwalifikowalnych z tytułu nieosiągnięcia wskaźnika dotyczy będzie wydatków obejmujących wydatki związane z zadaniem merytorycznym (zadaniami merytorycznymi) oraz (związanymi) bezpośrednio ze wskaźnikiem, którego założenia nie zostały osiągnięte. Ponadto wiązać się to będzie z pomniejszeniem kosztów pośrednich Projektu proporcjonalnie do udziału wydatków z zadań merytorycznych związanych bezpośrednio z nieosiągniętym wskaźnikiem w stosunku do całkowitej kwoty wydatków kwalifikowalnych projektu (z wyłączeniem kosztów pośrednich) oraz biorąc pod uwagę stopień nieosiągnięcia wskaźnika.
7. Zastosowanie reguły proporcjonalności ma miejsce pod warunkiem, że nieosiągnięcie założeń merytorycznych Projektu wynika z przyczyn leżących po stronie Beneficjenta. Podczas ustalania stopnia nieosiągnięcia założeń merytorycznych Projektu Instytucja Zarządzająca bierze pod uwagę m.in.: stopień winy lub niedochowania należytej staranności przez Beneficjenta skutkujące nieosiągnięciem ww. założeń, charakter kryterium, okoliczności zewnętrzne mające na to wpływ.
8. Instytucja Zarządzająca wzywa Beneficjenta do zwrotu wydatków niekwalifikowanych bez odsetek w terminie 14 dni kalendarzowych od dnia otrzymania wezwania do zwrotu środków. W przypadku braku zwrotu środków Instytucja Zarządzająca wystosuje wezwanie do zwrotu środków wraz z odsetkami liczonymi jak dla zaległości podatkowych zgodnie z § 13 niniejszej umowy.

---

²⁰ Wykreślić jeżeli w Projekcie nie będzie stosowane rozliczanie za pomocą stawek jednostkowych.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

9. Sposób egzekwowania przez Beneficjenta od Partnerów Projektu skutków wynikających z zastosowania reguły proporcjonalności z powodu nieosiągnięcia założeń Projektu z winy Partnera, Beneficjent reguluje w umowie o partnerstwie.²¹
10. W uzasadnionych przypadkach, pomimo wystąpienia przesłanek, o których mowa w ust. 3 lub 5 Instytucja Zarządzająca może odstąpić od uznania kosztów Projektu za niekwalifikowalne w całości lub w części jeśli Beneficjent o to zawnioskuje i należycie uzasadni przyczyny nieosiągnięcia założeń Projektu, w szczególności wykaże swoje starania zamierzające do ich osiągnięcia albo jeżeli nieosiągnięcie założeń Projektu nastąpiło wskutek działania siły wyższej.

Płatności

§ 7.

1. Beneficjent zobowiązuje się do prowadzenia wyodrębnionej ewidencji księgowej²² wydatków Projektu w sposób przejrzysty, tak aby możliwa była identyfikacja poszczególnych operacji związanych z Projektem. Powyższy obowiązek nie dotyczy wydatków rozliczanych w oparciu o metody uproszczone.
2. Beneficjent zobowiązuje się do takiego opisywania dokumentacji księgowej w ramach ewidencji wydatków Projektu, o której mowa w ust. 1, aby widoczny był związek z Projektem. Opis dokumentacji ma zawierać co najmniej:
  - numer umowy o dofinansowanie,
  - tytuł Projektu,
  - informację o współfinansowaniu z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach RPO WŁ 2014-2020,
  - nazwę zadania/ń którego/ych dotyczy wydatek,
  - kwotę kwalifikowalną w podziale na zadania, których dotyczy wydatek.Jednocześnie każdy dokument księgowy powinien zawierać informację o poprawności merytorycznej i formalno-rachunkowej, a w przypadku gdy dokument dotyczy zamówienia udzielonego w ramach projektu – również odniesienie do ustawy Pzp lub zasady konkurencyjności, w zależności od zastosowanego trybu zamówienia.
Opisy dokonywane są na oryginałach dowodów księgowych. W przypadku braku dostatecznej ilości miejsca lub ze względu na obszerność opisu może być on kontynuowany na załączniku trwale związanym z oryginałem dokumentu, przy czym w opisie należy zapewnić odpowiednie powiązanie załącznika z opisywanym oryginałem dowodu księgowego.
3. Obowiązki, o których mowa w ust. 1 i 2, dotyczą każdego z Partnerów, w zakresie tej części Projektu, za której realizację odpowiada dany Partner.²³
4. Brak opisu dokumentacji księgowej zgodnie z treścią ust. 2 może skutkować konsekwencjami określonymi w §9 ust. 4 pkt 4 umowy lub uznaniem wydatku za niekwalifikowalny w rozumieniu obowiązujących Wytycznych w zakresie kwalifikowalności.

§ 8.

1. Dofinansowanie, o którym mowa w § 2 ust. 2 pkt 1, jest wypłacane w formie zaliczki w wysokości określonej w harmonogramie płatności stanowiącym załącznik nr 3 do umowy, z zastrzeżeniem ust. 3 i § 9. W szczególnie uzasadnionych przypadkach dofinansowanie może być wypłacane w formie refundacji kosztów poniesionych przez Beneficjenta *lub Partnerów*²⁴.
2. Beneficjent sporządza harmonogram płatności w ujęciu miesięcznym, w porozumieniu z Instytucją Zarządzającą i przekazuje za pośrednictwem SL2014, chyba że z przyczyn technicznych, które nie

²¹ Dotyczy przypadku, gdy Projekt jest realizowany w ramach partnerstwa.

²² Poprzez to pojęcie rozumie się wyodrębnioną dla projektu ewidencję, której zasady zostały opisane w Polityce Rachunkowości lub dokumencie równoważnym regulującym zasady rachunkowości obowiązujące Beneficjenta

²³ Dotyczy przypadku, gdy Projekt jest realizowany w ramach partnerstwa.

²⁴ Dotyczy przypadku, gdy Projekt jest realizowany w ramach partnerstwa.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

leżą po stronie Beneficjenta, nie jest to możliwe. W takim przypadku stosuje się § 16 ust. 8, przy czym formularz wersji pisemnej harmonogramu płatności jest zgodny z załącznikiem nr 3 do umowy. Niezależnie od obowiązku opisanego w zdaniu poprzedzającym, na każde żądanie Instytucji Zarządzającej, Beneficjent przekazuje, w wyznaczonym terminie, szczegółowy harmonogram płatności. Formę oraz zakres informacji zawartych w szczegółowym harmonogramie płatności określa Instytucja Zarządzająca.

3. Harmonogram płatności, o którym mowa w ust. 1 może podlegać aktualizacji, która dokonywana jest wyłącznie poprzez SL2014. Aktualizacja ta jest skuteczna pod warunkiem akceptacji przez Instytucję Zarządzającą i nie wymaga formy aneksu do umowy. Instytucja Zarządzająca odrzuca lub akceptuje zmianę harmonogramu płatności w SL2014 w terminie 10 dni roboczych od jej otrzymania. Akceptacja przez Instytucję Zarządzającą harmonogramu płatności w zakresie minionych okresów rozliczeniowych nie zwalania Beneficjenta z konsekwencji określonych w art. 189 ust. 3 ustawy o finansach publicznych. Jeżeli Instytucja Zarządzająca tak postanowi dokonując aktualizacji Beneficjent składa jednocześnie szczegółowy harmonogram płatności. W takim przypadku § 8 ust. 2 zdanie trzecie stosuje się odpowiednio.
4. Transze dofinansowania są przekazywane na następujący wyodrębniony dla Projektu rachunek bankowy Beneficjenta nr ..... a następnie niezwłocznie przekazywane przez ..... [nazwa Beneficjenta] na wyodrębniony dla Projektu rachunek bankowy jednostki organizacyjnej Beneficjenta - ..... [nazwa jednostki organizacyjnej] - nr .....²⁵. Zmiana numeru rachunku bankowego wymaga formy aneksu do umowy.
5. Beneficjent oraz Partnerzy²⁶ nie mogą przeznaczyć otrzymanych transz dofinansowania na cele inne niż związane z Projektem, w szczególności na tymczasowe finansowanie swojej podstawowej, pozaprojektowej działalności. W przypadku naruszenia zdania pierwszego, stosuje się § 13.
6. Beneficjent przekazuje odpowiednią część dofinansowania na pokrycie wydatków Partnerów, zgodnie z umową o partnerstwie. Wszystkie płatności dokonywane w związku z realizacją niniejszej umowy, pomiędzy Beneficjentem a Partnerem bądź pomiędzy Partnerami, powinny być dokonywane za pośrednictwem rachunku bankowego, o którym mowa w ust. 4, pod rygorem uznania poniesionych wydatków za niekwalifikowalne.²⁷
7. Odsetki bankowe od przekazanych Beneficjentowi transz dofinansowania podlegają zwrotowi, o ile przepisy odrębne nie stanowią inaczej²⁸. Beneficjent przekazuje informację o odsetkach wraz z wnioskiem o płatność oraz dokonuje ich zwrotu na rachunek Instytucji Zarządzającej na każde żądanie Instytucji Zarządzającej lub przed upływem 30 dni kalendarzowych od dnia zakończenia okresu realizacji Projektu.
8. Beneficjent zobowiązuje się poinformować Instytucję Zarządzającą, na jej prośbę i w terminie przez nią określonym, o kwocie przekazanego mu dofinansowania w formie dotacji celowej, o której mowa w § 2 ust. 2 pkt 1 lit. b, która nie zostanie wydatkowana do końca danego roku. Powyższa kwota podlega zwrotowi na rachunek wskazany przez Instytucję Zarządzającą w terminie do dnia 30 listopada tego roku.²⁹
9. Kwota dotacji celowej, o której mowa w ust. 8, w części niewydatkowanej przed upływem 30 dni kalendarzowych od terminu określonego w rozporządzeniu wydanym na podstawie art. 181 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych podlega zwrotowi na rachunek wskazany przez Instytucję Zarządzającą.³⁰

²⁵ Jeżeli dotyczy.

²⁶ Dotyczy przypadku, gdy Projekt jest realizowany w ramach partnerstwa.

²⁷ Dotyczy przypadku, gdy Projekt jest realizowany w ramach partnerstwa.

²⁸ Obowiązek zwrotu odsetek nie dotyczy Beneficjentów będących jednostkami samorządu terytorialnego, dla których odsetki bankowe narosłe na rachunku bankowym stanowią dochód jednostki, zgodnie z zapisami ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego.

²⁹ Jeżeli dotyczy

³⁰ Jeżeli dotyczy

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

10. Kwota dotacji celowej niewydatkowana i niezgłoszona zgodnie z ust. 8 podlega zwrotowi w terminie do przedostatniego dnia roboczego danego roku kalendarzowego na rachunek wskazany przez Instytucję Zarządzającą.
11. Kwota dofinansowania w formie płatności, o której mowa w § 2 ust. 2 pkt 1 lit. a, niewydatkowana z końcem roku budżetowego, pozostaje na rachunku bankowym, o którym mowa w ust. 4, do dyspozycji Beneficjenta w następnym roku budżetowym.
12. W przypadku braku zwrotu niewykorzystanych z końcem roku środków współfinansowania krajowego z budżetu państwa otrzymanych w formie zaliczki, Instytucja Zarządzająca zgodnie z Ustawą o finansach publicznych nalicza odsetki w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych.

§ 9.

1. Strony ustalają następujące warunki przekazania transzy dofinansowania, z zastrzeżeniem ust. 2-4:
  - 1) pierwsza transza dofinansowania jest przekazywana w wysokości określonej w pierwszym wniosku o płatność, *pod warunkiem wniesienia poprawnego zabezpieczenia, o którym mowa w § 15;*³¹
  - 2) kolejne transze dofinansowania (n+1) są przekazywane po:
    - a) złożeniu i zweryfikowaniu wniosku o płatność rozliczającym ostatnią transzę dofinansowania (n) przez Instytucję Zarządzającą zgodnie z § 11 ust. 1 i 2, w którym wykazano wydatki kwalifikowalne rozliczające co najmniej 70% łącznej kwoty otrzymanych transz dofinansowania, z zastrzeżeniem, że nie stwierdzono okoliczności, o których mowa w § 25 ust. 1
oraz
    - b) zatwierdzeniu przez Instytucję Zarządzającą wniosku o płatność rozliczającego przedostatnią transzę dofinansowania (n-1), zgodnie z § 11 ust. 6.³²
2. Transze dofinansowania są przekazywane:
  - 1) w zakresie środków, o których mowa w § 2 ust. 2 pkt 1 lit. a, w terminie płatności, o którym mowa w § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 21 grudnia 2012 r. w sprawie płatności w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz przekazywania informacji dotyczących tych płatności, przy czym Instytucja Zarządzająca zobowiązuje się do przekazania Bankowi Gospodarstwa Krajowego zlecenia płatności w terminie do 21 dni roboczych od dnia zatwierdzenia pierwszego wniosku o płatność lub od dnia zweryfikowania przez nią wniosku o płatność rozliczającego ostatnią przekazaną transzę dofinansowania;
  - 2) w zakresie środków, o których mowa w § 2 ust. 2 pkt 1 lit. b, w terminie płatności, o którym mowa w pkt 1.
3. W przypadku niemożliwości dokonania wypłaty transzy dofinansowania spowodowanej okresowym brakiem środków, o których mowa w § 2 ust. 2 pkt 1, Beneficjent ma prawo renegotjować harmonogram realizacji Projektu i harmonogram płatności, o których mowa odpowiednio w § 4 ust. 1 pkt 2 i § 8 ust. 1.
4. Instytucja Zarządzająca może zawiesić wypłacenie transzy dofinansowania w przypadku:
  - 1) stwierdzenia uzasadnionego podejrzenia, że w związku z realizacją Projektu doszło do powstania nieprawidłowości, w szczególności oszustwa,
  - 2) nieprawidłowej realizacji Projektu, w szczególności w przypadku nierealizowania Projektu oraz nieprzedkładania zgodnie z umową wniosków o płatność,

³¹ Nie dotyczy Beneficjentów będących jednostkami sektora finansów publicznych albo fundacją, której jedynym fundatorem jest Skarb Państwa, a także Banku Gospodarstwa Krajowego.

³² Dotyczy sytuacji, gdy w ramach Projektu wypłacono co najmniej dwie transze dofinansowania.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

5. Instytucja Zarządzająca informuje Beneficjenta, z wykorzystaniem SL2014 lub pisemnie, jeżeli z powodów technicznych nie będzie to możliwe za pośrednictwem SL2014, o zawieszeniu wypłaty transzy dofinansowania i jego przyczynach.
6. Uruchomienie płatności następuje po usunięciu lub wyjaśnieniu przyczyn wymienionych w ust. 4, w terminie określonym przez Instytucję Zarządzającą.

Weryfikacja wniosku o płatność

§ 10.

1. Beneficjent wnioskuje o wypłatę środków w ramach dofinansowania oraz rozlicza się z wykonanych zadań poprzez wniosek o płatność.
2. Beneficjent składa pierwszy wniosek o płatność, będący podstawą wypłaty pierwszej transzy dofinansowania, zgodnie z § 9 ust. 1 pkt 1, w terminie 10 dni roboczych po podpisaniu umowy, jednak nie wcześniej niż w pierwszym miesiącu realizacji Projektu.³³
3. Beneficjent składa drugi i kolejne wnioski o płatność zgodnie z harmonogramem płatności, o którym mowa w § 8 ust. 1, w terminie do ....³⁴ dni roboczych od zakończenia okresu rozliczeniowego, a końcowy wniosek o płatność w terminie do 30 dni kalendarzowych od dnia zakończenia okresu realizacji Projektu, z zastrzeżeniem ust. 3.
4. Beneficjent przedkłada wniosek o płatność oraz dokumenty niezbędne do rozliczenia Projektu za pośrednictwem SL2014, chyba że z przyczyn technicznych, które nie leżą po stronie Beneficjenta, nie jest to możliwe. W takim przypadku stosuje się § 16 ust. 8, przy czym wzór pisemnej wersji wniosku o płatność określają Wytyczne w zakresie gromadzenia danych, zamieszczone na stronie internetowej Instytucji Zarządzającej.
5. Beneficjent zobowiązuje się do przedkładania wraz z każdym wnioskiem o płatność:
  - 1) informacji o wszystkich uczestnikach Projektu, zgodnie z zakresem określonym w załączniku nr 4 do umowy i na warunkach określonych w Wytycznych w zakresie monitorowania;
  - 2) *dokumentów potwierdzających wykonanie Projektu za pomocą uproszczonych form rozliczania, o których mowa w § 5 ust. 4 umowy;*³⁵
  - 3) harmonogramu płatności, o którym mowa w § 8 ust. 1;
  - 4) innych dokumentów oraz informacji wskazanych przez Instytucję Zarządzającą, a mających związek ze specyfiką Projektu.
6. Beneficjent zobowiązuje się ująć każdy wydatek kwalifikowalny we wniosku o płatność przekazywanym do Instytucji Zarządzającej w terminie do 3 miesięcy od dnia jego poniesienia.³⁶
7. Beneficjent jest zobowiązany do rozliczenia całości otrzymanego dofinansowania w końcowym wniosku o płatność. W przypadku, gdy z rozliczenia wynika, że dofinansowanie nie zostało w całości wykorzystane na wydatki kwalifikowalne, Beneficjent zwraca tę część dofinansowania w terminie 30 dni kalendarzowych od dnia zakończenia okresu realizacji Projektu. W przypadku niedokonania zwrotu zgodnie ze zdaniem drugim, stosuje się odpowiednio przepisy § 13.

³³ W przypadkach, uzasadnionych specyfiką projektu, może zostać ustalony inny termin złożenia pierwszego wniosku o płatność

³⁴ Należy podać liczbę dni, przy czym okres nie powinien być dłuższy niż 10 dni roboczych. W przypadku gdy ze względu na sposób wdrażania Projektu Beneficjent nie jest w stanie pozyskać dokumentacji niezbędnej do terminowego sporządzenia wniosku o płatność Instytucja Zarządzająca może określić termin do 15 dni roboczych.

³⁵ Jeżeli dotyczy.

³⁶ Dotyczy Beneficjentów będących jednostkami sektora finansów publicznych.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

§ 11.

1. Instytucja Zarządzająca dokonuje weryfikacji pierwszej złożonej wersji wniosku o płatność w terminie 20 dni roboczych od dnia jego otrzymania, a kolejnych jego wersji w terminie do 15 dni roboczych od dnia ich otrzymania. W przypadku gdy w trakcie weryfikacji wniosku o płatność dokonywana jest pogłębiona analiza polegająca na weryfikacji dokumentów księgowych lub innych dokumentów o równoważnej wartości dowodowej wraz z dowodami zapłaty, odpowiednio w terminie 25 i 20 dni roboczych. Bieg terminów weryfikacji, o których mowa powyżej ulega zawieszeniu do dnia przekazania przez Beneficjenta do Instytucji Zarządzającej dokumentów, o których mowa w ust. 3 i § 10 ust. 4.
2. W przypadku gdy:
  - 1) w ramach Projektu jest dokonywana kontrola na miejscu³⁷ i został złożony końcowy wniosek o płatność,
  - 2) Instytucja Zarządzająca zleciła kontrolę doraźną na miejscu w związku ze złożonym wnioskiem o płatność,bieg terminów weryfikacji, o których mowa w ust. 1, w stosunku do ww. wniosków o płatność, ulega zawieszeniu do dnia zweryfikowania przekazanej przez Beneficjenta do Instytucji Zarządzającej informacji o wykonaniu lub zaniechaniu wykonania zaleceń pokontrolnych lub do dnia przekazania do Beneficjenta informacji pokontrolnej jeżeli wyniki kontroli nie wskazują na wystąpienie wydatków niekwalifikowalnych w Projekcie lub nie mają wpływu na rozliczenie końcowe Projektu.
3. Instytucja Zarządzająca może wezwać Beneficjenta do złożenia dokumentów dotyczących Projektu. Instytucja Zarządzająca może także dokonać uzupełnienia lub poprawienia oczywistych omyłek pisarskich lub rachunkowych we wniosku o płatność, o czym informuje Beneficjenta lub wzywa Beneficjenta do poprawienia lub uzupełnienia wniosku o płatność lub złożenia dodatkowych wyjaśnień w wyznaczonym terminie.
4. Beneficjent zobowiązuje się do usunięcia błędów, złożenia wyjaśnień lub złożenia dokumentów dotyczących Projektu w wyznaczonym przez Instytucję Zarządzającą terminie, jednak nie krótszym niż 5 dni roboczych. Na wezwanie Instytucji Zarządzającej Beneficjent składa w wyznaczonym terminie wskazane dokumenty potwierdzające prawidłowość rozliczeń wykazanych w złożonym wniosku o płatność. W przypadku niedotrzymania ww. terminu mają zastosowanie przepisy § 9 ust. 4, 5, 6 niniejszej umowy.
5. W przypadku niezłożenia przez Beneficjenta żądanych wyjaśnień lub niepoprawienia/nieuzupełnienia wniosku o płatność zgodnie z wymogami w terminie wyznaczonym przez Instytucję Zarządzającą lub wystąpienia we wniosku o płatność wydatków uznanych za niekwalifikowalne/nieprawidłowe, Instytucja Zarządzająca może podjąć decyzję o wyłączeniu części wydatków objętych wnioskiem, nie wstrzymując jego zatwierdzenia. Instytucja Zarządzająca po przyjęciu wyjaśnień Beneficjenta dotyczących wyłączanych wydatków może dokonać ich ponownej kwalifikacji.
6. Instytucja Zarządzająca, po pozytywnym zweryfikowaniu wniosku o płatność, przekazuje Beneficjentowi w terminie, o którym mowa w ust. 1, informację o wyniku weryfikacji wniosku o płatność, przy czym informacja o zatwierdzeniu wniosku o płatność powinna zawierać:
  - 1) kwotę wydatków, które zostały uznane za niekwalifikowalne wraz z uzasadnieniem;
  - 2) zatwierdzoną kwotę rozliczenia kwoty dofinansowania oraz wkładu własnego³⁸ wynikającą z pomniejszenia kwoty wydatków rozliczanych we wniosku o płatność o wydatki niekwalifikowalne, o których mowa w pkt 1, oraz o dochód, o którym mowa w § 12.
7. Beneficjent ma prawo wnieść w terminie 14 dni kalendarzowych od otrzymania informacji, o której mowa w ust. 6 pkt 1, zastrzeżenia do ustaleń Instytucji Zarządzającej w zakresie wydatków niekwalifikowalnych. Przepisy art. 25 ust. 2-12 ustawy wdrożeniowej stosuje się wówczas odpowiednio. W przypadku gdy Instytucja Zarządzająca nie przyjmie ww. zastrzeżeń i Beneficjent nie zastosuje się do zaleceń Instytucji Zarządzającej dotyczących sposobu skorygowania wydatków niekwalifikowalnych, stosuje się odpowiednio przepisy §13.

³⁷Przez kontrolę rozumie się również audyty upoważnionych organów audytowych.

³⁸Dotyczy przypadku, gdy Beneficjent jest zobowiązany do wniesienia wkładu własnego.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

8. W przypadku niezłożenia wniosku o płatność na kwotę stanowiącą co najmniej 70% łącznej kwoty przekazanych wcześniej transz dofinansowania lub w terminie, o którym mowa w § 10 ust. 2, od środków pozostałych do rozliczenia, przekazanych w ramach zaliczki, nalicza się odsetki jak dla zaległości podatkowych, liczone od dnia przekazania środków tj. od dnia obciążenia rachunku bankowego Instytucji Zarządzającej lub Ministra Finansów do dnia złożenia wniosku o płatność. Powyższy przepis dotyczy wniosków o płatność, które zgodnie z harmonogramem płatności, o którym mowa w § 8 ust. 1, miały być złożone w celu przekazania kolejnej transzy dofinansowania oraz końcowego wniosku o płatność. Na potrzeby niniejszego ustępu, aktualizacja harmonogramu płatności, o której mowa w § 8 ust. 3, aby została uznana za skuteczną od początku następnego okresu rozliczeniowego, powinna zostać przekazana do Instytucji Zarządzającej do końca poprzedzającego go okresu rozliczeniowego, z zastrzeżeniem § 8 ust. 3.
9. Instytucja Zarządzająca wzywa Beneficjenta do zapłaty odsetek, o których mowa w ust. 8, w terminie 14 dni kalendarzowych od otrzymania wezwania na wskazany przez nią rachunek bankowy. W przypadku niedokonania zapłaty odsetek, Instytucja Zarządzająca wydaje decyzję, o której mowa w art. 189 ust. 3b ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.

Dochód

§ 12.

1. Beneficjent ma obowiązek ujawniania wszelkich dochodów, które powstają w związku z realizacją Projektu.
2. W przypadku, gdy Projekt generuje na etapie realizacji dochody, Beneficjent wykazuje we wnioskach o płatność wartość uzyskanego dochodu.
3. Beneficjent dokonuje zwrotu dofinansowania odpowiadającego wysokości uzyskanego dochodu na każde wezwanie Instytucji Zarządzającej lub nie później niż do przedostatniego dnia roboczego roku kalendarzowego, w którym dochód powstał.
4. Przepisy ust. 1-3 stosuje się do dochodów, które nie zostały przewidziane we Wniosku.³⁹
5. W przypadku naruszenia postanowień ust. 1-3, stosuje się odpowiednio przepisy § 13.

Zasady dotyczące zwrotu środków

§ 13.

1. Jeżeli na podstawie wniosków o płatność lub czynności kontrolnych uprawnionych organów zostanie stwierdzone, że dofinansowanie jest:
  - 1) wykorzystane niezgodnie z przeznaczeniem,
  - 2) wykorzystane z naruszeniem procedur, o których mowa w art. 184 ustawy o finansach publicznych,
  - 3) pobrane nienależnie lub w nadmiernej wysokości,

Instytucja Zarządzająca wzywa Beneficjenta do zwrotu całości lub części dofinansowania wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych (zgodnie z art. 207 ust. 8 w związku z art. 207 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych) liczonymi od dnia przekazania środków na rachunek Beneficjenta, tj. od dnia obciążenia rachunku bankowego Instytucji Zarządzającej lub Ministra Finansów lub wzywa Beneficjenta do wyrażenia zgody

na pomniejszenie wypłaty kolejnej należnej mu transzy dofinansowania o kwotę podlegającą zwrotowi.⁴⁰

2. Beneficjent zwraca środki, o których mowa w ust. 1, wraz z odsetkami na pisemne wezwanie Instytucji Zarządzającej w terminie 14 dni kalendarzowych od dnia doręczenia wezwania do zwrotu na rachunek bankowy wskazany przez Instytucję Zarządzającą w tym wezwaniu, albo

³⁹ W przypadku dochodów, które zostały przewidziane we Wniosku mają zastosowanie przepisy odrębne.

⁴⁰ W przypadku zwrotu środków przez Beneficjenta odsetki naliczane są do dnia dokonania zwrotu, a w przypadku pomniejszenia do dnia wpływu do właściwej instytucji pisemnej zgody na pomniejszenie kolejnych płatności..

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

wyraża pisemną zgodę na pomniejszenie wypłaty kolejnej należnej mu transzy dofinansowania. Dotyczy to również odsetek, o których mowa w ust. 1.

3. Beneficjent dokonuje opisu przelewu zwracanych środków, o których mowa w ust. 1-2, zgodnie z zaleceniami Instytucji Zarządzającej, wskazując co najmniej:
  - numer Projektu;
  - tytuł zwrotu (należność główna, odsetki)
  - numer decyzji, w przypadku zwrotu dokonanego na podstawie decyzji administracyjnej, o której mowa w ust. 4.

Jednocześnie Beneficjent zobowiązany jest każdorazowo do niezwłocznego złożenia w Instytucji Zarządzającej za pośrednictwem SL2014 informacji dotyczącej zwrotu środków zawierającej:

- numer Projektu;
  - wysokość środków w poszczególnych paragrafach klasyfikacji budżetowej ;
  - podział na kwotę należności głównej i kwotę odsetek ze wskazaniem na źródła finansowania (płatność ze środków europejskich i dotacja celowa);
  - wskazanie daty transzy, z jakiej zostały przekazane środki, których dotyczy zwrot z uwzględnieniem źródeł finansowania;
  - tytuł zwrotu (np. zwrot środków na koniec realizacji Projektu, zwrot środków niekwalifikowanych, odsetki zgodne z art. 189 ust. 3 ustawy o finansach publicznych, itp.)⁴¹.
4. W przypadku niedokonania przez Beneficjenta zwrotu środków zgodnie z ust. 2 Instytucja Zarządzająca, po przeprowadzeniu postępowania określonego przepisami ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego, wydaje decyzję, o której mowa w art. 207 ust. 9 ustawy o finansach publicznych.
  5. Decyzji, o której mowa w ust. 4, nie wydaje się, jeżeli Beneficjent dokonał zwrotu środków przed jej wydaniem.
  6. W przypadkach, o których mowa w art. 207 ust. 4 ustawy o finansach publicznych, Beneficjent zostaje wykluczony z możliwości otrzymania środków przeznaczonych na realizację programów finansowanych z udziałem środków europejskich.⁴²
  7. Beneficjent zobowiązuje się do ponoszenia udokumentowanych kosztów podejmowanych wobec niego działań windykacyjnych, o ile nie narusza to przepisów prawa powszechnie obowiązującego.

Korekty finansowe i pomniejszenia wartości wydatków kwalifikowalnych

§ 14.

1. W przypadku stwierdzenia wystąpienia nieprawidłowości indywidualnej, na każdym etapie realizacji Projektu Instytucja Zarządzająca może dokonać pomniejszenia wartości wydatków kwalifikowalnych we wniosku o płatność lub nakłada korektę finansową na Projekt, zgodnie z zasadami określonymi w ust. 3, co może skutkować obniżeniem współfinansowania UE oraz współfinansowania krajowego z budżetu państwa, o których mowa w § 2 ust. 2 pkt. 1.
2. Stwierdzenie wystąpienia nieprawidłowości i nałożenie korekty finansowej lub pomniejszenie wydatków kwalifikowalnych odbywa się na podstawie przepisów ustawy wdrożeniowej.
3. W przypadku stwierdzenia wystąpienia nieprawidłowości:
  - 1) przed złożeniem przez Beneficjenta wniosku o płatność – Beneficjent przedkładając Instytucji Zarządzającej wniosek o płatność rozliczający wydatki objęte nieprawidłowością ma obowiązek obniżyć wydatki kwalifikowalne o kwotę wydatków poniesionych nieprawidłowo, proporcjonalnie w części odpowiadającej współfinansowaniu UE i współfinansowaniu

⁴¹ Zasady wymienione w punkcie 3 dotyczą każdego zwrotu środków dokonywanego do IZ.

⁴² Nie dotyczy podmiotów, o których mowa w art. 207 ust.7 ustawy o finansach publicznych.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

krajowemu z budżetu państwa. W przypadku braku dokonania pomniejszenia przez Beneficjenta, Instytucja Zarządzająca dokonuje pomniejszenia wartości wydatków kwalifikowalnych;

- 2) przed zatwierdzeniem wniosku o płatność – Instytucja Zarządzająca dokonuje pomniejszenia wartości wydatków kwalifikowalnych ujętych we wniosku o płatność złożonym przez Beneficjenta o kwotę wydatków poniesionych nieprawidłowo, proporcjonalnie w części odpowiadającej współfinansowaniu UE i współfinansowaniu krajowemu z budżetu państwa;
- 3) w uprzednio zatwierdzonym wniosku o płatność – Instytucja Zarządzająca nakłada korektę finansową oraz wszczyna procedurę odzyskiwania od Beneficjenta kwoty odpowiadającej współfinansowaniu UE i współfinansowaniu krajowemu z budżetu państwa na zasadach określonych w § 13. Beneficjent w miejsce nieprawidłowych wydatków nie ma prawa przedstawienia do współfinansowania innych wydatków nieobarczonych błędem. Poziom dofinansowania określony w § 2 ust. 2 ulega obniżeniu.
4. W przypadku pomniejszenia wartości wydatków kwalifikowalnych we wniosku o płatność o kwotę wydatków nieprawidłowych lub nałożenia korekty finansowej koszty pośrednie rozliczane zgodnie ze stawką ryczałtową ulegają proporcjonalnemu obniżeniu i podlegają procedurze zwrotu zgodnie z zasadami określonymi w § 13.
5. W przypadku, o którym mowa w ust. 3 pkt 1 i 2, jeżeli Beneficjent nie zgadza się ze stwierdzeniem wystąpienia nieprawidłowości oraz pomniejszeniem wartości wydatków kwalifikowalnych ujętych we wniosku o płatność, może zgłosić umotywowane zastrzeżenia zgodnie z zasadami i terminami określonymi w § 11 ust. 7.
6. W ramach systemu zaliczkowego, w sytuacji negatywnego rozpatrzenia zastrzeżeń zgłoszonych przez Beneficjenta lub ich niezgłoszenia, przy jednoczesnym braku zgody Beneficjenta na pomniejszenie wartości wydatków kwalifikowalnych o wydatki nieprawidłowe, Instytucja Zarządzająca wszczyna procedurę odzyskiwania od Beneficjenta kwoty odpowiadającej współfinansowaniu UE i współfinansowaniu krajowemu z budżetu państwa na zasadach określonych w § 13.

Zabezpieczenie prawidłowej realizacji Projektu

§ 15.⁴³

1. Zabezpieczeniem prawidłowej realizacji umowy jest składany przez Beneficjenta, nie później niż w terminie 10 dni roboczych od daty podpisania przez obie strony umowy weksel in blanco wraz z wypełnioną deklaracją wystawcy weksla in blanco, z zastrzeżeniem ust. 7, zgodnie z ust. 8.
2. Zwrot dokumentu stanowiącego zabezpieczenie prawidłowej realizacji umowy następuje po ostatecznym rozliczeniu umowy, tj. po zatwierdzeniu końcowego wniosku o płatność w Projekcie oraz – jeśli dotyczy – zwrocie środków niewykorzystanych przez Beneficjenta, z zastrzeżeniem ust. 3 i 4, na wezwanie Instytucji Zarządzającej.
3. W przypadku wszczęcia postępowania administracyjnego w celu wydania decyzji o zwrocie środków na podstawie przepisów ustawy o finansach publicznych lub postępowania sądowno-administracyjnego w wyniku zaskarżenia takiej decyzji, lub w przypadku prowadzenia egzekucji administracyjnej zwrot dokumentu stanowiącego zabezpieczenie umowy może nastąpić po zakończeniu postępowania i, jeśli takie było jego ustalenie, odzyskaniu środków.
4. W przypadku gdy Wniosek przewiduje trwałość o której mowa w § 17 ust. 7, zwrot dokumentu stanowiącego zabezpieczenie następuje po upływie okresu trwałości.
5. Beneficjent zobowiązany jest do odbioru dokumentu stanowiącego zabezpieczenie prawidłowej realizacji umowy w terminie 21 dni roboczych od dnia doręczenia pisemnego zawiadomienia po uprzednim ustaleniu dokładnego terminu odbioru z Instytucją Zarządzającą. Odbiór następuje w dniu ustalonym z Instytucją Zarządzającą.
6. Po upływie okresu, o którym mowa w ust. 5, nieodebrany przez Beneficjenta dokument stanowiący zabezpieczenie prawidłowej realizacji umowy jest komisyjnie niszczone przez Instytucję Zarządzającą, o czym Beneficjent jest niezwłocznie powiadamiany.

⁴³ Nie dotyczy Beneficjentów będących jednostkami sektora finansów publicznych albo fundacją, której jedynym fundatorem jest Skarb Państwa, a także Banku Gospodarstwa Krajowego.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

7. W przypadku gdy wartość dofinansowania Projektu udzielonego w formie zaliczki lub wartość dofinansowania Projektu po zsumowaniu z innymi wartościami dofinansowania projektów, które są realizowane równolegle w czasie przez Beneficjenta na podstawie umów zawartych z Instytucją Zarządzającą przekracza limit 10 mln PLN zabezpieczeniem prawidłowej realizacji umowy jest wskazana przez Beneficjenta jedna z następujących form zabezpieczenia:
  - poręczenie bankowe lub poręczenie spółdzielczej kasy oszczędnościowo – kredytowej, z tym, że zobowiązanie kasy jest zawsze zobowiązaniem pieniężnym;
  - gwarancja bankowa;
  - gwarancja ubezpieczeniowa;
  - hipoteka;
  - weksel z poręczeniem wekslowym banku lub spółdzielczej kasy oszczędnościowo – kredytowej;
  - poręczenie według prawa cywilnego,
składane nie później niż w terminie wskazanym w ust. 1.
8. W przypadku gdyby odrębne przepisy dotyczące zabezpieczenia umowy innego rodzaju niż wskazany w ust. 1, wybranego ze względu na wartość dofinansowania Projektu, wymagały od wierzyciela oświadczenia o wygaśnięciu zobowiązania, Instytucja Zarządzająca złoży takie oświadczenie.

Zasady wykorzystywania systemu teleinformatycznego

§ 16.

1. Beneficjent zobowiązuje się do wykorzystywania SL2014 w procesie rozliczania Projektu oraz komunikowania się z Instytucją Zarządzającą, zgodnie z aktualną wersją Podręcznika Beneficjenta udostępnioną przez Instytucję Zarządzającą. Wykorzystanie SL2014 obejmuje co najmniej przesyłanie:
  - 1) wniosków o płatność;
  - 2) dokumentów potwierdzających kwalifikowalność wydatków ponoszonych w ramach Projektu i wykazywanych we wnioskach o płatność;
  - 3) danych uczestników Projektu;
  - 4) harmonogramu płatności;
  - 5) innych dokumentów związanych z realizacją Projektu, w tym niezbędnych do przeprowadzenia kontroli Projektu;
  - 6) informacji o zamówieniach publicznych;
  - 7) danych o personelu Projektu.Przekazanie dokumentów, o których mowa w pkt 2, 3, 5, 6 oraz 7 drogą elektroniczną nie zdejmuje z Beneficjenta i Partnerów⁴⁴ obowiązku przechowywania oryginałów dokumentów i ich udostępniania podczas kontroli na miejscu.
2. Beneficjent i Instytucja Zarządzająca uznają za prawnie wiążące przyjęte w umowie rozwiązania stosowane w zakresie komunikacji i wymiany danych w SL2014, bez możliwości kwestionowania skutków ich stosowania.
3. Beneficjent wraz z Partnerami⁴⁵ wyznacza osoby uprawnione do wykonywania w ich imieniu czynności związanych z realizacją Projektu i zgłasza je Instytucji Zarządzającej jako upoważnione do pracy w SL2014. Zgłoszenie ww. osób, zmiana ich uprawnień lub wycofanie dostępu jest dokonywane na podstawie wniosku o nadanie/zmianę/wycofanie dostępu dla osoby uprawnionej określonego w Wytycznych w zakresie gromadzenia danych. Lista osób uprawnionych stanowi

⁴⁴Dotyczy przypadku, gdy Projekt jest realizowany w ramach partnerstwa.

⁴⁵Dotyczy przypadku, gdy Projekt jest realizowany w ramach partnerstwa.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

załącznik nr 8 do przedmiotowej umowy. Zmiana treści załącznika nie wymaga formy aneksu do umowy.

4. Beneficjent zapewnia, że osoby, o których mowa w ust. 3, wykorzystują profil zaufany ePUAP lub bezpieczny podpis elektroniczny weryfikowany za pomocą ważnego kwalifikowanego certyfikatu w ramach uwierzytelniania czynności dokonywanych w ramach SL2014.⁴⁶
5. W przypadku gdy z powodów technicznych wykorzystanie profilu zaufanego ePUAP nie jest możliwe, o czym Instytucja Zarządzająca informuje Beneficjenta na adres e-mail wskazany we Wniosku, uwierzytelnianie następuje przez wykorzystanie loginu i hasła wygenerowanego przez SL2014, gdzie jako login stosuje się PESEL danej osoby uprawnionej⁴⁷ /adres e-mail.⁴⁸
6. Beneficjent zapewnia, że wszystkie osoby, o których mowa w ust. 3, przestrzegają regulaminu bezpieczeństwa informacji przetwarzanych w SL2014 oraz aktualnej wersji Podręcznika Beneficjenta udostępnionego przez Instytucję Zarządzającą.
7. Beneficjent zobowiązuje się do każdorazowego informowania Instytucji Zarządzającej o nieautoryzowanym dostępie do danych Beneficjenta w SL2014.
8. W przypadku niedostępności SL2014 Beneficjent zgłasza Instytucji Zarządzającej zaistniały problem na adres e-mail ..... W przypadku potwierdzenia awarii SL2014 przez pracownika Instytucji Zarządzającej proces rozliczania Projektu oraz komunikowania z Instytucją Zarządzającą odbywa się drogą pisemną. Wszelka korespondencja pisemna, aby została uznana za wiążącą, musi zostać podpisana przez osoby uprawnione do składania oświadczeń w imieniu Beneficjenta. O usunięciu awarii SL2014 Instytucja Zarządzająca informuje Beneficjenta na adres e-mail wskazany we Wniosku, Beneficjent zaś zobowiązuje się uzupełnić dane w SL2014 w zakresie dokumentów przekazanych drogą pisemną w terminie 5 dni roboczych od otrzymania tej informacji.⁴⁹
9. Beneficjent zobowiązuje się do wprowadzania do SL2014 danych dotyczących angażowania personelu Projektu zgodnie z zakresem określonym w Wytocznych w zakresie gromadzenia danych oraz Wytocznych w zakresie kwalifikowalności pod rygorem uznania związanych z tym wydatków za niekwalifikowalne.
10. Nie mogą być przedmiotem komunikacji wyłącznie przy wykorzystaniu SL2014:
  - 1) zmiany treści umowy, z wyłączeniem § 8 ust. 1 i § 24;
  - 2) kontrole na miejscu przeprowadzane w ramach Projektu;
  - 3) dochodzenie zwrotu środków od Beneficjenta, o którym mowa w § 13, w tym prowadzenie postępowania administracyjnego w celu wydania decyzji o zwrocie środków.
  - 4) rozwiązanie umowy o dofinansowanie.

Dokumentacja i trwałość Projektu

§ 17.

1. W przypadku zlecenia wykonawcy zadań lub ich części w ramach Projektu, Beneficjent zobowiązuje się zapewnić wszelkie dokumenty umożliwiające weryfikację kwalifikowalności wydatków.
2. Beneficjent zobowiąże uczestników Projektu, na etapie ich rekrutacji do Projektu, do przekazania informacji dotyczących ich sytuacji po zakończeniu udziału w Projekcie (do 4 tygodni od zakończenia udziału) zgodnie z zakresem danych określonych w Wytocznych w zakresie monitorowania (tzw. wspólne wskaźniki rezultatu bezpośredniego).
3. Beneficjent zobowiąże uczestników Projektu na etapie ich rekrutacji do Projektu, do dostarczenia dokumentów potwierdzających osiągnięcie efektywności zatrudnieniowej po zakończeniu udziału w Projekcie (do.....po zakończeniu udziału w projekcie).⁵⁰

⁴⁶ Dotyczy przypadku, gdy Beneficjentem jest podmiot zarejestrowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

⁴⁷ Dotyczy Beneficjenta mającego siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

⁴⁸ Dotyczy Beneficjenta niemającego siedziby na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

⁴⁹ W zakresie nieuregulowanym stosuje się procedurę nr 4 określoną w załączniku nr 3 do Wytocznych w zakresie gromadzenia danych.

⁵⁰ Dotyczy wyłącznie Projektów zatwierdzonych do realizacji w ramach konkursów, w których istnieje obowiązek monitorowania efektywności zatrudnieniowej.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

4. Beneficjent zobowiązuje się do przechowywania dokumentacji związanej z realizacją Projektu przez okres dwóch lat od dnia 31 grudnia roku następującego po złożeniu do Komisji Europejskiej zestawienia wydatków, w którym ujęto ostateczne wydatki dotyczące zakończonego Projektu. Instytucja Zarządzająca informuje Beneficjenta o dacie rozpoczęcia okresu, o którym mowa w zdaniu pierwszym. Okres, o którym mowa w zdaniu pierwszym, zostaje przerwany w przypadku wszczęcia postępowania administracyjnego lub sądowego dotyczącego wydatków rozliczonych w Projekcie albo na należycie uzasadniony wniosek Komisji Europejskiej, o czym Beneficjent jest informowany pisemnie. Dokumenty dotyczące pomocy publicznej udzielanej przedsiębiorcom Beneficjent zobowiązuje się przechowywać przez 10 lat, licząc od dnia jej przyznania, o ile Projekt dotyczy pomocy publicznej.
5. Beneficjent przechowuje dokumentację związaną z realizacją Projektu w sposób zapewniający dostępność, poufność i bezpieczeństwo, oraz jest zobowiązany do poinformowania Instytucji Zarządzającej o miejscu jej archiwizacji w terminie 5 dni roboczych od dnia podpisania umowy, o ile dokumentacja jest przechowywana poza jego siedzibą.
6. W przypadku zmiany miejsca archiwizacji dokumentów oraz w przypadku zawieszenia lub zaprzestania przez Beneficjenta działalności w okresie, o którym mowa w ust. 4, Beneficjent zobowiązuje się niezwłocznie, na piśmie poinformować Instytucję Zarządzającą o miejscu archiwizacji dokumentów związanych z realizowanym Projektem.
7. Beneficjent zobowiązuje się do zachowania:
  - 1) Trwałości rezultatów:⁵¹
    - a) .....
    - b) .....
    - c) .....
  - 2) Trwałości projektu w rozumieniu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków mających zastosowanie do wydatków w ramach cross-finansingu określonych w niniejszych wytycznych.⁵²
  - 3) Trwałości wynikającej z przepisów w zakresie udzielenia pomocy publicznej/pomocy de minimis⁵³
8. W przypadku, gdy Wniosek przewiduje trwałość określoną w ust.7 pkt. 1), Beneficjent po okresie realizacji Projektu jest zobowiązany do okresowego przedkładania do Instytucji Zarządzającej dokumentów potwierdzających zachowanie trwałości rezultatów. Zakres ww. dokumentów zostanie określony przez Instytucję Zarządzającą nie później niż na miesiąc przed zakończeniem realizacji Projektu.
9. W przypadku stwierdzenia naruszenia zachowania trwałości o której mowa w ust.7 pkt. 1) Instytucja Zarządzająca może wezwać Beneficjenta do przywrócenia trwałości w zakresie określonym w zatwierdzonym Wniosku lub uznać wszystkie lub odpowiednią część wydatków dotychczas rozliczonych w ramach projektu za niekwalifikowalne. Wysokość wydatków niekwalifikowalnych uzależniona będzie od stopnia niezachowania trwałości rezultatów. Zwrot wydatków niekwalifikowalnych odbywać się będzie na zasadach określonych w § 13 umowy.
10. Za termin rozpoczęcia okresu trwałości, o której mowa w ust.7 pkt. 2) uważa się:
  - a) w przypadku, gdy w ramach rozliczenia wniosku o płatność końcowa beneficjentowi przekazywane są środki – datę obciążenia rachunku Instytucji Zarządzającej
  - b) w pozostałych przypadkach – datę zatwierdzenia wniosku o płatność końcową.
11. Naruszenie trwałości o której mowa w ust.7 pkt. 2) następuje, gdy zajdzie którakolwiek z poniższych okoliczności:
  - 1) zaprzestanie działalności produkcyjnej lub przeniesienie jej poza obszar objęty RPO WŁ;

⁵¹ Jeśli dotyczy

⁵² Jeśli dotyczy

⁵³ Jeśli dotyczy

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

- 2) zmiana własności elementu infrastruktury, która daje przedsiębiorstwu lub podmiotowi publicznemu nienależne korzyści;
  - 3) istotna zmiana wpływająca na charakter operacji, jej cele lub warunki wdrażania, która mogłaby doprowadzić do naruszenia jej pierwotnych celów.
12. W odniesieniu do ust. 7 pkt. 2) obowiązek zachowania zasady trwałości nie występuje w sytuacji, gdy Beneficjent zaprzestał działalności z powodu ogłoszenia upadłości niewynikającej z oszukańczego bankructwa w rozumieniu przepisów art. 71 ust. 4 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006.
13. Stwierdzenie naruszenia zachowania trwałości o której mowa w ust. 7 pkt. 3) oznacza konieczność zwrotu na zasadach określonych w § 13 umowy środków otrzymanych na realizację Projektu, wraz z odsetkami liczonymi jak dla zaległości podatkowych, proporcjonalnie do okresu niezachowania trwałości, chyba że przepisy regulujące udzielanie pomocy publicznej/pomocy de minimis stanowią inaczej.
14. Zachowanie trwałości o której mowa w ust. 7. podlega kontroli, która może być prowadzona w miejscu realizacji Projektu, w siedzibie Beneficjenta lub w siedzibie IZ w oparciu o dokumenty przekazywane przez Beneficjenta.
15. Kontrola trwałości o której mowa w ust. 7 pkt. 2) służy sprawdzeniu, czy w odniesieniu do współfinansowanych projektów nie zaszła jedna z okoliczności, o których mowa w ust. 11.
16. Postanowienia ust. 1-15 stosuje się odpowiednio do Partnerów, z zastrzeżeniem, że obowiązek informowania o miejscu przechowywania całej dokumentacji Projektu, w tym gromadzonej przez Partnerów dotyczy wyłącznie Beneficjenta.⁵⁴

Kontrola i przekazywanie informacji

§ 18.

1. Beneficjent zobowiązuje się poddać kontroli,⁵⁵ o której mowa w rozdziale 7 ustawy wdrożeniowej, dokonywanej przez Instytucję Zarządzającą oraz inne podmioty uprawnione do przeprowadzania kontroli lub audytu, w zakresie prawidłowości realizacji Projektu.
2. Kontrola może zostać przeprowadzona zarówno w siedzibie Beneficjenta, w *siedzibie podmiotu, o którym mowa w § 4 ust. 6*,⁵⁶ jak i w miejscu realizacji Projektu, przy czym niektóre czynności kontrolne mogą być prowadzone w siedzibie podmiotu kontrolującego na podstawie danych i dokumentów zamieszczonych w SL2014 i innych dokumentów przekazywanych przez Beneficjenta, w okresie, o którym mowa w § 17 ust. 4.
3. Beneficjent zapewnia Instytucji Zarządzającej oraz podmiotom, o których mowa w ust. 1:
  - 1) prawo wglądu we wszystkie dokumenty związane, jak i niezwiązane z realizacją Projektu, o ile jest to konieczne do stwierdzenia kwalifikowalności wydatków w Projekcie, w tym w dokumenty elektroniczne przez cały okres ich przechowywania określony w § 17 ust. 4;
  - 2) prawo dostępu, w szczególności do urządzeń, obiektów, terenów i pomieszczeń, w których realizowany jest Projekt lub gromadzona jest dokumentacja⁵⁷;
  - 3) obecność upoważnionych osób, które udzielają wyjaśnień na temat realizacji Projektu.

⁵⁴ Dotyczy przypadku, gdy Projekt jest realizowany w ramach partnerstwa.

⁵⁵ Przez kontrolę rozumie się również audyty upoważnionych organów audytowych.

⁵⁶ Nie dotyczy przypadku, gdy Projekt jest realizowany wyłącznie przez podmiot wskazany jako Beneficjent.

⁵⁷ W odniesieniu do kontroli realizowanych w miejscach realizacji projektu Beneficjent w umowach z wykonawcami zobowiązuje się zastrzec możliwość zapewnienia prawa dostępu dla organów kontrolnych

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

4. Nieudostępnienie wszystkich wymaganych dokumentów, niezapewnienie dostępu, o którym mowa w ust. 3 pkt 2, a także niezapewnienie obecności osób, o których mowa w ust. 3 pkt 3 w trakcie kontroli na miejscu realizacji Projektu jest traktowane jako odmowa poddania się kontroli.
5. Po zakończeniu kontroli sporządzana jest Informacja pokontrolna, która jest przekazywana Beneficjentowi. W przypadku stwierdzenia uchybień lub nieprawidłowości Informacja pokontrolna zawiera zalecenia pokontrolne zobowiązujące Beneficjenta do podjęcia w określonym terminie działań naprawczych a także termin przekazania informacji o sposobie wykonania zaleceń pokontrolnych oraz podjętych działaniach lub przyczynach ich niepodjęcia.
6. Beneficjentowi przysługuje prawo wniesienia pisemnych, umotywowanych i popartych dowodami zastrzeżeń w terminie 14 dni kalendarzowych od dnia otrzymania Informacji pokontrolnej. Tryb zgłaszania zastrzeżeń i ich rozpatrywania przez instytucję kontrolującą określają przepisy art. 25 ust. 2-11 ustawy wdrozeniowej.
7. Beneficjent zobowiązuje się niezwłocznie poinformować Instytucję Zarządzającą o każdej kontroli prowadzonej przez inne niż Instytucja Zarządzająca uprawnione podmioty, w ramach której weryfikacji podlegają wydatki rozliczane w Projekcie. Beneficjent przekaże do Instytucji Zarządzającej kserokopie potwierdzonych za zgodność z oryginałem wyników ww. kontroli w terminie 14 dni kalendarzowych od ich otrzymania.
8. Postanowienia ust. 1-4 i 7 stosuje się także do Partnerów.⁵⁸

§ 19.

1. Beneficjent zobowiązuje się do przedstawiania na wezwanie Instytucji Zarządzającej wszelkich informacji i wyjaśnień związanych z realizacją Projektu, w terminie określonym w wezwaniu, jednak nie krótszym niż 5 dni roboczych.
2. Postanowienia ust. 1 stosuje się w okresie realizacji Projektu, o którym mowa w § 3 ust. 1, oraz w okresie wskazanym w § 17 ust. 4.
3. Beneficjent jest zobowiązany do współpracy z Instytucją Zarządzającą oraz z podmiotami zewnętrznymi, realizującymi badanie ewaluacyjne na zlecenie Instytucji Zarządzającej lub innego podmiotu, który zawarł umowę lub porozumienie z Instytucją Zarządzającą na realizację ewaluacji. Beneficjent jest zobowiązany do przekazywania każdorazowo na wniosek Instytucji Zarządzającej lub wymienionych wyżej podmiotów dokumentów i informacji na temat realizacji Projektu, niezbędnych do przeprowadzenia badania ewaluacyjnego.
4. Przed rozpoczęciem udzielania wsparcia Beneficjent zobowiązuje się sporządzić i zamieścić na stronie internetowej Projektu, o ile taka istnieje, szczegółowy harmonogram udzielania wsparcia w Projekcie. Harmonogram ten powinien zawierać co najmniej informację o rodzaju wsparcia oraz dokładną datę, godzinę i adres realizacji wsparcia. W przypadku gdy strona internetowa Projektu nie istnieje, Beneficjent przekazuje szczegółowy harmonogram udzielenia wsparcia Instytucji Zarządzającej z wykorzystaniem SL2014. W przypadku zmiany okoliczności mających wpływ na treść harmonogramu Beneficjent zobowiązany jest dokonać niezwłocznej jego aktualizacji. Brak realizacji wskazanych obowiązków może spowodować zastosowanie sankcji, o której mowa w § 9 ust. 4
5. Beneficjent zobowiązuje się do:
  - 1) pisemnego informowania Instytucji Zarządzającej o złożeniu do Sądu wniosków o ogłoszenie upadłości przez Beneficjenta, Partnera lub przez ich wierzycieli;
  - 2) pisemnego informowania Instytucji Zarządzającej o pozostawaniu w stanie likwidacji, podleganiu zarządowi komisarycznemu lub zawieszeniu swej działalności w terminie do 3 dni kalendarzowych od dnia wystąpienia powyższych okoliczności;
  - 3) pisemnego informowania Instytucji Zarządzającej o toczącym się wobec Beneficjenta jakimkolwiek postępowaniu egzekucyjnym, karnym skarbowym lub o posiadaniu zajętych wierzytelności w terminie do 7 dni kalendarzowych od dnia wystąpienia powyższych okoliczności oraz do pisemnego powiadamiania Instytucji Zarządzającej w terminie do 7 dni kalendarzowych od daty powzięcia przez Beneficjenta informacji o każdej zmianie w tym zakresie.

⁵⁸Dotyczy przypadku, gdy Projekt jest realizowany w ramach partnerstwa.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

Udzielanie zamówień w ramach Projektu

§ 20.

1. Beneficjent przygotowuje i przeprowadza postępowania o udzielenie zamówienia o wartości szacunkowej przekraczającej 50 tys. zł netto, tj. bez podatku od towarów i usług, zgodnie z ustawą Pzp lub zasadą konkurencyjności na warunkach określonych w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności.
2. W postępowaniach przeprowadzanych zgodnie z ustawą Pzp lub zasadą konkurencyjności Beneficjent jest zobowiązany uwzględniać aspekty społeczne przy udzielaniu następujących rodzajów zamówień.⁵⁹
  - 1) .....
  - 2) .....
3. Instytucja Zarządzająca, w przypadku stwierdzenia naruszenia przez Beneficjenta ust. 1 i 2, uznaje wydatki poniesione w ramach przeprowadzonego zamówienia za nieprawidłowe i dokonuje korekt finansowych lub pomniejszenia wartości wydatków kwalifikowalnych, z uwzględnieniem zapisów rozporządzenia wydanego na podstawie art. 24 ust. 13 ustawy wdrożeniowej. Rozporządzenie ministra właściwego ds. rozwoju znajduje się na stronie internetowej Instytucji Zarządzającej.
4. Za nienależyte wykonanie zamówień, o których mowa w ust. 1, Beneficjent stosuje kary, które wskazane są w umowie zawieranej z wykonawcą. W sytuacji niewywiązania się przez wykonawcę z warunków umowy o zamówienie przy jednoczesnym niezastosowaniu kar umownych, Instytucja Zarządzająca może uznać część wydatków związanych z tym zamówieniem za niekwalifikowalne.
5. W przypadku zamówień o wartości od 20 do 50 tys. zł netto włącznie, tj. bez podatku od towarów i usług, Beneficjent jest zobowiązany uprzednio przeprowadzić i udokumentować rozeznanie rynku na warunkach określonych w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności.
6. Instytucja Zarządzająca, w przypadku stwierdzenia naruszenia przez Beneficjenta ust. 5, może uznać wydatki związane z udzielonym zamówieniem za niekwalifikowalne.
7. Postanowienia ust. 1-6 stosuje się także do Partnerów.⁶⁰

Ochrona danych osobowych

§ 21.

1. Instytucja Zarządzająca powierza Beneficjentowi przetwarzanie danych osobowych na warunkach opisanych w niniejszym paragrafie.
2. Przetwarzanie danych osobowych jest dopuszczalne:
  - 1) w odniesieniu do zbioru „Beneficjenci w ramach RPO WŁ 2014-2020” na podstawie:
    - a) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006, zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1303/2013”;

⁵⁹ Instytucja Zarządzająca określa rodzaje zamówień, w ramach których należy uwzględnić aspekty społeczne.

⁶⁰ Dotyczy przypadku, gdy Projekt jest realizowany w ramach partnerstwa.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

- b) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1304/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1081/2006, zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1304/2013”;
  - c) ustawy wdrożeniowej;
- 2) w odniesieniu do zbioru „Centralny system teleinformatyczny wspierający realizację programów operacyjnych” na podstawie:
- a) rozporządzenia nr 1303/2013;
  - b) rozporządzenia nr 1304/2013;
  - c) ustawy wdrożeniowej;
  - d) rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 1011/2014 z dnia 22 września 2014 r. ustanawiającego szczegółowe przepisy wykonawcze do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 w odniesieniu do wzorów służących do przekazywania Komisji określonych informacji oraz szczegółowe przepisy dotyczące wymiany informacji między beneficjentami a instytucjami zarządzającymi, certyfikującymi, audytowymi i pośredniczącymi;
  - e) porozumienia w sprawie powierzenia przetwarzania danych osobowych w ramach Centralnego systemu teleinformatycznego wspierającego realizację programów operacyjnych w związku z realizacją Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020 nr RPLD/11/2015 z dnia 9 września 2015 r.
3. Beneficjent jest zobowiązany odebrać od uczestnika Projektu oświadczenie, którego wzór stanowi załącznik nr 5 do umowy. Oświadczenia przechowuje Beneficjent w swojej siedzibie lub w innym miejscu, w którym są zlokalizowane dokumenty związane z Projektem. Zmiana wzoru oświadczenia nie wymaga formy aneksu do umowy.
4. Powierzone dane osobowe mogą być przetwarzane przez Beneficjenta wyłącznie w celu aplikowania o środki europejskie i realizacji Projektu, w szczególności potwierdzania kwalifikowalności wydatków, udzielania wsparcia uczestnikom Projektu, ewaluacji, monitoringu, kontroli, audytu, sprawozdawczości oraz działań informacyjno-promocyjnych, w ramach Programu w zakresie określonym w załączniku nr 4 do umowy.
5. Przy przetwarzaniu danych osobowych Beneficjent zobowiązuje się do przestrzegania zasad wskazanych w niniejszym paragrafie, w ustawie o ochronie danych osobowych oraz w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie dokumentacji przetwarzania danych osobowych oraz warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych, zwanym dalej „rozporządzeniem MSWiA”.
6. Beneficjent nie decyduje o celach i środkach przetwarzania powierzonych danych osobowych.
7. Beneficjent, w przypadku przetwarzania powierzonych danych osobowych w systemie informatycznym, zobowiązuje się do przetwarzania ich w systemie SL2014 oraz systemie informatycznym wskazanym przez Instytucję Zarządzającą.
8. Beneficjent przed rozpoczęciem przetwarzania danych osobowych podejmie środki zabezpieczające zbiory danych, o których mowa w art. 36-39 ustawy o ochronie danych osobowych oraz w rozporządzeniu MSWiA.
9. Instytucja Zarządzająca⁶¹ umocowuje Beneficjenta do powierzania przetwarzania danych osobowych podmiotom wykonującym zadania związane z udzieleniem wsparcia i realizacją Projektu, w tym w szczególności realizującym badania ewaluacyjne, jak również podmiotom realizującym zadania związane z audytem, kontrolą, monitoringiem i sprawozdawczością oraz działaniami informacyjno-promocyjnymi prowadzonymi w ramach Programu, pod warunkiem niewyrażenia sprzeciwu przez Instytucję Zarządzającą w terminie 7 dni roboczych od dnia wpłynięcia informacji o zamiarze powierzania przetwarzania danych osobowych do Instytucji

---

⁶¹ Instytucja Zarządzająca działa w imieniu własnym w odniesieniu do zbioru, o którym mowa w § 1 pkt 13 ppkt a, natomiast w imieniu Ministra Rozwoju w odniesieniu do zbioru, o którym mowa w § 1 pkt 13 ppkt b.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

Zarządzającej i pod warunkiem, że Beneficjent zawrze z każdym podmiotem, któremu powierza przetwarzanie danych osobowych umowę powierzenia przetwarzania danych osobowych w kształcie zasadniczo zgodnym z postanowieniami niniejszego paragrafu.

10. Zakres danych osobowych powierzanych przez Beneficjentów podmiotom, o których mowa w ust. 9, powinien być adekwatny do celu powierzenia oraz każdorazowo indywidualnie dostosowany przez Beneficjenta.
11. Beneficjent przekaze Instytucji Zarządzającej wykaz podmiotów, o których mowa w ust. 9, za każdym razem, gdy takie powierzenie przetwarzania danych osobowych nastąpi, a także na każde jej żądanie.
12. Beneficjent przed rozpoczęciem przetwarzania danych osobowych przygotowuje dokumentację opisującą sposób przetwarzania danych osobowych oraz środki techniczne i organizacyjne zapewniające ochronę przetwarzanych danych osobowych, w tym w szczególności politykę bezpieczeństwa oraz instrukcję zarządzania systemem informatycznym służącym do przetwarzania danych osobowych.
13. Do przetwarzania danych osobowych mogą być dopuszczone jedynie osoby upoważnione przez Beneficjenta oraz przez podmioty, o których mowa w ust. 9, posiadające imienne upoważnienie do przetwarzania danych osobowych.
14. Instytucja Zarządzająca⁶² umocowuje Beneficjenta do wydawania i odwoływania osobom, o których mowa w ust. 13, imiennych upoważnień do przetwarzania danych osobowych w zbiorze, o którym mowa w ust. 2 pkt 1. Upoważnienia przechowuje Beneficjent w swojej siedzibie. Wzór upoważnienia do przetwarzania danych osobowych oraz wzór odwołania upoważnienia do przetwarzania danych osobowych zostały określone odpowiednio w załączniku nr 6 i 7 do umowy. Instytucja Zarządzająca dopuszcza stosowanie przez Beneficjenta innych wzorów niż określone odpowiednio w załączniku 6 i 7 do umowy, o ile zawierają one wszystkie elementy wskazane we wzorach określonych w tych załącznikach. Upoważnienia do przetwarzania danych osobowych w zbiorze, o którym mowa w ust. 2 pkt 2, wydaje wyłącznie Powierzający. Zmiana wzoru oświadczenia nr 6 lub 7 nie wymaga formy aneksu do umowy.
15. Imienne upoważnienia, o których mowa w ust. 14 są ważne do dnia odwołania, nie dłużej jednak niż do dnia, o którym mowa w § 17 ust. 4. Upoważnienie wygasa z chwilą ustania stosunku prawnego łączącego Beneficjenta z osobą wskazaną w ust. 13. Beneficjent winien posiadać przynajmniej jedną osobę legitymującą się imiennym upoważnieniem do przetwarzania danych osobowych odpowiedzialną za nadzór nad zarchiwizowaną dokumentacją do dnia, o którym mowa w § 17 ust. 4.
16. Beneficjent prowadzi ewidencję osób upoważnionych do przetwarzania danych osobowych w związku z wykonywaniem umowy.
17. Instytucja Zarządzająca⁶³ umocowuje Beneficjenta do dalszego umocowywania podmiotów, o których mowa w ust. 9, do wydawania oraz odwoływania osobom, o których mowa w ust. 13, upoważnień do przetwarzania danych osobowych w zbiorze, o którym mowa w ust. 2 pkt 1. W takim wypadku stosuje się odpowiednie postanowienia dotyczące Beneficjentów w tym zakresie. Upoważnienia do przetwarzania danych osobowych w zbiorze, o którym mowa w ust. 2 pkt 2, wydaje wyłącznie Powierzający.
18. Instytucja Zarządzająca⁶⁴ umocowuje Beneficjenta do określenia wzoru upoważnienia do przetwarzania danych osobowych oraz wzoru odwołania upoważnienia do przetwarzania danych osobowych przez podmioty, o których mowa w ust. 9.

---

⁶² Instytucja Zarządzająca działa w imieniu własnym w odniesieniu do zbioru, o którym mowa w § 1 pkt 13 ppkt a, natomiast w imieniu Ministra Rozwoju w odniesieniu do zbioru, o którym mowa w § 1 pkt 13 ppkt b.

⁶³ Instytucja Zarządzająca działa w imieniu własnym w odniesieniu do zbioru, o którym mowa w § 1 pkt 13 ppkt a, natomiast w imieniu Ministra Rozwoju w odniesieniu do zbioru, o którym mowa w § 1 pkt 13 ppkt b.

⁶⁴ Instytucja Zarządzająca działa w imieniu własnym w odniesieniu do zbioru, o którym mowa w § 1 pkt 13 ppkt a, natomiast w imieniu Ministra Rozwoju w odniesieniu do zbioru, o którym mowa w § 1 pkt 13 ppkt b.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

19. Instytucja Zarządzająca⁶⁵ zobowiązuje Beneficjenta do wykonywania wobec osób, których dane dotyczą, obowiązków informacyjnych wynikających z art. 24 i art. 25 ustawy o ochronie danych osobowych.
20. Instytucja Zarządzająca⁶⁶ umocowuje Beneficjenta do takiego formułowania umów zawieranych przez Beneficjenta z podmiotami, o których mowa w ust. 9, by podmioty te były zobowiązane do wykonywania wobec osób, których dane dotyczą, obowiązków informacyjnych wynikających z art. 24 i art. 25 ustawy o ochronie danych osobowych.
21. Beneficjent jest zobowiązany do podjęcia wszelkich kroków służących zachowaniu poufności danych osobowych przetwarzanych przez mające do nich dostęp osoby upoważnione do przetwarzania danych osobowych.
22. Beneficjent niezwłocznie informuje Instytucję Zarządzającą o:
  - 1) wszelkich przypadkach naruszenia tajemnicy danych osobowych lub o ich niewłaściwym użyciu;
  - 2) wszelkich czynnościach z własnym udziałem w sprawach dotyczących ochrony danych osobowych prowadzonych w szczególności przed Generalnym Inspektorem Ochrony Danych Osobowych, urzędami państwowymi, policją lub przed sądem;
  - 3) wynikach kontroli prowadzonych przez podmioty uprawnione w zakresie przetwarzania danych osobowych wraz z informacją na temat zastosowania się do wydanych zaleceń, o których mowa w ust. 27.
23. Beneficjent zobowiązuje się do udzielenia Instytucji Zarządzającej lub Powierzającemu, na każde ich żądanie, informacji na temat przetwarzania danych osobowych, o których mowa w niniejszym paragrafie, a w szczególności niezwłocznego przekazywania informacji o każdym przypadku naruszenia przez niego i osoby przez niego upoważnione do przetwarzania danych osobowych obowiązków dotyczących ochrony danych osobowych.
24. Beneficjent umożliwi Instytucji Zarządzającej, Powierzającemu lub podmiotom przez nich upoważnionym, w miejscach, w których są przetwarzane powierzone dane osobowe, dokonanie kontroli zgodności przetwarzania powierzonych danych osobowych z ustawą o ochronie danych osobowych i rozporządzeniem MSWiA oraz z umową. Zawiadomienie o zamiarze przeprowadzenia kontroli powinno być przekazane podmiotowi kontrolowanemu co najmniej 5 dni roboczych przed rozpoczęciem kontroli.
25. W przypadku powzięcia przez Instytucję Zarządzającą lub Powierzającego wiadomości o rażącym naruszeniu przez Beneficjenta obowiązków wynikających z ustawy o ochronie danych osobowych, z rozporządzenia MSWiA lub z umowy, Beneficjent umożliwi Instytucji Zarządzającej, Powierzającemu lub podmiotom przez nie upoważnionym dokonanie niezapowiedzianej kontroli, w celu określonym w ust. 24.
26. Kontrolerzy Instytucji Zarządzającej, Powierzającego lub podmiotów przez nich upoważnionych, mają w szczególności prawo do:
  - 1) wstępu, w godzinach pracy Beneficjenta, za okazaniem imiennego upoważnienia, do pomieszczenia, w którym jest zlokalizowany zbiór powierzonych do przetwarzania danych osobowych, oraz pomieszczenia, w którym są przetwarzane powierzone dane osobowe i przeprowadzenia niezbędnych badań lub innych czynności kontrolnych w celu oceny zgodności przetwarzania danych osobowych z ustawą o ochronie danych osobowych, rozporządzeniem MSWiA oraz umową;
  - 2) żądania złożenia pisemnych lub ustnych wyjaśnień przez osoby upoważnione do przetwarzania danych osobowych w zakresie niezbędnym do ustalenia stanu faktycznego;
  - 3) wglądu do wszelkich dokumentów i wszelkich danych mających bezpośredni związek z przedmiotem kontroli oraz sporządzania ich kopii;

⁶⁵ Instytucja Zarządzająca działa w imieniu własnym w odniesieniu do zbioru, o którym mowa w § 1 pkt 13 ppkt a, natomiast w imieniu Ministra Rozwoju w odniesieniu do zbioru, o którym mowa w § 1 pkt 13 ppkt b.

⁶⁶ Instytucja Zarządzająca działa w imieniu własnym w odniesieniu do zbioru, o którym mowa w § 1 pkt 13 ppkt a, natomiast w imieniu Ministra Rozwoju w odniesieniu do zbioru, o którym mowa w § 1 pkt 13 ppkt b.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

- 4) przeprowadzania oględzin urządzeń, nośników oraz systemu informatycznego służącego do przetwarzania danych osobowych.
27. Beneficjent zobowiązuje się zastosować zalecenia dotyczące poprawy jakości zabezpieczenia danych osobowych oraz sposobu ich przetwarzania sporządzone w wyniku kontroli przeprowadzonych przez Instytucję Zarządzającą, Powierzonego lub przez podmioty przez nich upoważnione albo przez inne instytucje upoważnione do kontroli na podstawie odrębnych przepisów.
28. Przepisy ust. 1-27 stosuje się odpowiednio do przetwarzania danych osobowych przez Partnerów Projektu, pod warunkiem zawarcia umowy powierzenia przetwarzania danych osobowych, w kształcie zasadniczo zgodnym z postanowieniami niniejszego paragrafu.⁶⁷

Obowiązki informacyjne

§ 22.

1. Beneficjent jest zobowiązany do wypełniania obowiązków informacyjnych i promocyjnych zgodnie z przepisami rozporządzenia nr 1303/2013 i rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 821/2014 z dnia 28 lipca 2014 r. ustanawiającego zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 w zakresie szczegółowych uregulowań dotyczących transferu wkładów z programów i zarządzania nimi, przekazywania sprawozdań z wdrażania instrumentów finansowych, charakterystyki technicznej działań informacyjnych i komunikacyjnych w odniesieniu do operacji oraz systemu rejestracji i przechowywania danych (Dz. Urz. UE L 223 z 29.07.2014, str. 7).
2. Beneficjent oświadcza, że zapoznał się z treścią Podręcznika wnioskodawcy i beneficjenta programów polityki spójności 2014-2020 w zakresie informacji i promocji, który dotyczy obowiązków informacyjnych i promocyjnych beneficjentów oraz Księgą identyfikacji wizualnej znaku marki Fundusze Europejskie i znaków programów polityki spójności na lata 2014- 2020 stanowiącą załącznik do Strategii komunikacji polityki spójności na lata 2014 - 2020, które są zamieszczone na stronie internetowej Instytucji Zarządzającej oraz zobowiązuje się podczas realizacji Projektu przestrzegać określonych w nich reguł dotyczących informowania o Projekcie i oznaczenia Projektu.
3. Beneficjent jest zobowiązany do tego, aby wszystkie działania informacyjne i komunikacyjne, dokumenty dotyczące realizacji Projektu podawane do wiadomości publicznej oraz przeznaczone dla uczestników Projektu zawierały informację o otrzymaniu wsparcia na realizację Projektu z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020, za pomocą:
  - znaku Unii Europejskiej wraz ze słownym odniesieniem do Unii Europejskiej;
  - odniesienia do Funduszu z nazwą Europejski Fundusz Społeczny;
  - znaku Fundusze Europejskie wraz z nazwą Program Regionalny;
  - znaku „Łódzkie”.
4. W okresie realizacji Projektu Beneficjent informuje opinię publiczną o pomocy otrzymanej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020 m.in. przez:

---

⁶⁷Dotyczy przypadku, gdy Projekt jest realizowany w ramach partnerstwa.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

- umieszczenie przynajmniej jednego plakatu o minimalnym rozmiarze A3 z informacjami na temat Projektu, w tym na temat wsparcia finansowego z Unii, w miejscu ogólnodostępnym i łatwo widocznym, takim jak np. wejście do budynku;
  - umieszczenie na stronie internetowej Beneficjenta, jeżeli taka strona istnieje, krótkiego opisu Projektu, obejmującego jego cele i wyniki oraz podkreślającego wsparcie finansowe ze strony Unii.
  - umieszczenie tablicy informacyjnej dla każdego Projektu zakładającego finansowanie działań w zakresie infrastruktury lub prac budowlanych, w przypadku którego całkowite wsparcie publiczne przekracza 500 000 EUR;
  - nie później niż trzy miesiące po zakończeniu Projektu umieszczenie na stałe tablicy pamiątkowej w miejscu łatwo widocznym dla ogółu społeczeństwa, dla każdego Projektu dotyczącego zakupu środków trwałych lub finansowania działań w zakresie infrastruktury lub prac budowlanych, w przypadku którego całkowite wsparcie publiczne przekracza 500 000 EUR;
  - przygotowanie dokumentacji fotograficznej Projektu i umieszczenie jej wraz z opisem Projektu (obejmującym jego cele i wyniki oraz podkreślającym wsparcie finansowe ze strony Unii) na stronie internetowej Projektu lub Beneficjenta.
5. Instytucja Zarządzająca udostępnia Beneficjentowi obowiązujące znaki do oznaczania Projektu.
6. Na potrzeby informacji i promocji Programu i Europejskiego Funduszu Społecznego Beneficjent udostępnia Instytucji Zarządzającej wszystkie utwory informacyjno-promocyjne powstałe w trakcie realizacji Projektu, w postaci m.in.: materiałów zdjęciowych, materiałów audiowizualnych i prezentacji dotyczących Projektu oraz udziela nieodpłatnie licencji niewyłącznej, obejmującej prawo do korzystania z nich bezterminowo na terytorium Unii Europejskiej w zakresie następujących pól eksploatacji:
- w zakresie utrwalania i zwielokrotniania utworu – wytwarzanie określoną techniką egzemplarzy utworu, w tym techniką drukarską, reprograficzną, zapisu magnetycznego oraz techniką cyfrową;
  - w zakresie obrotu oryginałem albo egzemplarzami, na których utwór utrwalono – wprowadzanie do obrotu, użyczenie lub najem oryginału albo egzemplarzy;
  - w zakresie rozpowszechniania utworu w sposób inny niż określony w pkt 2 – publiczne wykonanie, wystawienie, wyświetlenie, odtworzenie oraz nadawanie i reemitowanie, a także publiczne udostępnianie utworu w taki sposób, aby każdy mógł mieć do niego dostęp w miejscu i w czasie przez siebie wybranym.
7. Postanowienia ust. 1-6 stosuje się także do Partnerów.⁶⁸

Prawa autorskie

§ 23.

1. Beneficjent przekazuje informacje do Instytucji Zarządzającej na temat powstałych utworów wytworzonych w ramach Projektu.
2. Beneficjent zobowiązuje się do zawarcia z Instytucją Zarządzającą odrębnej umowy przeniesienia autorskich praw majątkowych, łącznie z wyłącznym prawem do udzielania zezwoleń na wykonywanie zależnego prawa autorskiego, do utworów wytworzonych w ramach Projektu, z jednoczesnym udzieleniem licencji na rzecz Beneficjenta na korzystanie z ww. utworów. Umowa, o której mowa w zdaniu pierwszym, jest zawierana na piśmie w formie wniosku Instytucji Zarządzającej w ramach dofinansowania, o którym mowa w § 2 ust. 2 pkt. 1, na wzorze, który Instytucja Zarządzająca przekazuje Beneficjentowi.
3. W przypadku zlecenia wykonawcy części zadań obejmujących m.in. opracowanie utworu, Beneficjent zobowiązuje się do uwzględnienia w umowie z wykonawcą klauzuli przenoszącej autorskie prawa majątkowe do ww. utworu na Beneficjenta co najmniej na polach eksploatacji wskazanych Beneficjentowi przez Instytucję Zarządzającą.

⁶⁸Dotyczy przypadku, gdy Projekt jest realizowany w ramach partnerstwa.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

- Umowy, o których mowa w ust. 2 i 3, są sporządzane z poszanowaniem powszechnie obowiązujących przepisów prawa, w tym w szczególności ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych.
- Postanowienia ust. 1-4 stosuje się także do Partnerów.⁶⁹

Zmiany w Projekcie

§ 24.

- Beneficjent może dokonywać zmian w Projekcie nie później niż na 1 miesiąc przed planowanym zakończeniem realizacji Projektu pod warunkiem ich zgłoszenia Instytucji Zarządzającej w SL2014 i systemie informatycznym wskazanym przez Instytucję Zarządzającą oraz przekazania zaktualizowanego Wniosku i uzyskania akceptacji Instytucji Zarządzającej w terminie 15 dni roboczych, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3. Akceptacja, o której mowa w zdaniu pierwszym, jest dokonywana w SL2014 oraz w systemie informatycznym wyznaczonym przez Instytucję Zarządzającą dla celów składania wniosków o dofinansowanie i nie wymaga formy aneksu do umowy, o ile nie wpływa na treść postanowień umowy.
- Beneficjent może dokonywać przesunięć w budżecie Projektu do 10% wartości środków w odniesieniu do zadania, z którego są przesuwane środki, jak i do zadania, na które są przesuwane środki w stosunku do zatwierdzonego Wniosku bez konieczności zachowania wymogu, o którym mowa w ust. 1. Przesunięcia, o których mowa w zdaniu pierwszym, nie mogą:
  - zwiększać łącznej wysokości wydatków dotyczących cross-finansingu;
  - zwiększać łącznej wysokości wydatków dotyczących zakupu środków trwałych;
  - zwiększać łącznej wysokości wydatków ponoszonych poza terytorium kraju i Unii Europejskiej;
  - wpływać na wysokość i przeznaczenie pomocy publicznej przyznanej Beneficjentowi i pomocy *de minimis*;⁷⁰
  - dotyczyć kosztów pośrednich;
  - dotyczyć kosztów rozliczanych stawkami jednostkowymi;
  - prowadzić do zmiany wartości wskaźników produktu lub rezultatu.
- W przypadku wystąpienia oszczędności w Projekcie powstałych w wyniku przeprowadzenia postępowań o udzielenie zamówień, przekraczających 10% środków alokowanych na dane zadanie, mogą one być wykorzystane przez Beneficjenta wyłącznie za pisemną zgodą Instytucji Zarządzającej. Warunkiem wyrażenia zgody Instytucji Zarządzającej jest zwiększenie wartości wskaźników odnoszących się do celów projektu określonych we Wniosku przed wszczęciem postępowania o udzielenie zamówienia, chyba że Beneficjent wykaże konieczność przeznaczenia oszczędności na pokrycie wydatków poniesionych w wyższej wysokości niż zaplanowana w wyniku znaczącego wzrostu cen. Instytucja Zarządzająca może również wyrazić zgodę na wykorzystanie oszczędności w przypadku, gdy Beneficjent wykaże nowe rezultaty w projekcie, które mają wpływ na określone przez Instytucję Zarządzającą wskaźniki dla Programu. Wobec wydatkowania oszczędności zastosowanie mają procedury o których mowa w § 20. Instytucja Zarządzająca oceniając propozycję przeznaczenia oszczędności nie prowadzi analizy dokumentacji związanej z zamówieniami udzielanymi w projekcie. Odpowiedzialność za prawidłową realizację zamówień ponosi każdorazowo Beneficjent. W przypadku stwierdzenia naruszeń Instytucja Zarządzająca uprawniona będzie do dokonania korekty finansowej niezależnie od uzyskanej uprzednio zgody na wprowadzenie zmian. W przypadku braku zgody Instytucji Zarządzającej oszczędności pomniejszają wartość projektu. W takim przypadku Beneficjent zwraca środki na pisemne wezwanie Instytucji Zarządzającej w terminie 14 dni kalendarzowych na rachunek bankowy wskazany w tym wezwaniu. Zmiana, o której mowa powyżej, nie wymaga formy aneksu do niniejszej umowy.
- W razie zmian w prawie krajowym lub unijnym wpływających na wysokość wydatków kwalifikowalnych w Projekcie Strony mogą wnioskować o renegotjację warunków umowy.
- Zmiany w Projekcie na podstawie ust. 1 - 4 nie mogą powodować niezgodności Projektu z kryteriami wyboru projektów, na podstawie których Projekt został wybrany do dofinansowania.

⁶⁹Dotyczy przypadku, gdy Projekt jest realizowany w ramach partnerstwa.

⁷⁰Dotyczy przypadku, gdy w ramach Projektu jest udzielana pomoc publiczna lub pomoc *de minimis*.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

6. W sytuacji, gdy umowa stanowiąca podstawę zabezpieczenia Projektu określa, że warunkiem ważności zabezpieczenia jest wyrażenie zgody podmiotu udzielającego zabezpieczenia na dokonanie zmian w Projekcie, Beneficjent zgłaszając zmianę do Instytucji Zarządzającej jest zobowiązany złożyć oświadczenie tego podmiotu, w którym wyraża zgodę na zaproponowane zmiany.⁷¹

Rozwiązanie umowy

§ 25.

1. Instytucja Zarządzająca może rozwiązać umowę w trybie natychmiastowym, w przypadku gdy:
  - 1) Beneficjent *lub Partnerzy*⁷² dopuścił/li się poważnych nieprawidłowości finansowych, w szczególności wykorzystał/li przekazane środki na cel inny niż określony w Projekcie lub niezgodnie z umową;
  - 2) Beneficjent złożył lub posłużył się fałszywymi oświadczeniami lub podrobionymi, przerobionymi lub stwierdzającymi nieprawdę dokumentami w celu uzyskania dofinansowania w ramach niniejszej umowy;
  - 3) Beneficjent złożył lub posłużył się fałszywymi oświadczeniami lub podrobionymi, przerobionymi lub stwierdzającymi nieprawdę dokumentami w celu uznania za kwalifikowalne wydatków ponoszonych w ramach Projektu;
  - 4) Beneficjent ze swojej winy nie rozpoczął realizacji Projektu w ciągu 3 miesięcy od ustalonej we Wniosku początkowej daty okresu realizacji Projektu;
  - 5) Beneficjent nie przedłożył zabezpieczenia prawidłowej realizacji umowy zgodnie z § 15.
2. Instytucja Zarządzająca może rozwiązać umowę z zachowaniem jednomiesięcznego okresu wypowiedzenia, w przypadku gdy:
  - 1) w zakresie postępu rzeczowego Projektu stwierdzi, że zadania nie są realizowane lub ich realizacja w znacznym stopniu odbiega od postanowień umowy, w szczególności harmonogramu określonego we Wniosku;
  - 2) Beneficjent odmówił poddania się kontroli, o której mowa w § 18;
  - 3) Beneficjent w ustalonym przez Instytucję Zarządzającą terminie nie doprowadził do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości;
  - 4) Beneficjent nie przedłożył zgodnie z umową wniosków o płatność lub wymaganych kolejnych wersji wraz z załącznikami o których mowa w § 10 ust. 5 i § 16 ust. 1.
  - 5) Beneficjent w sposób uporczywy uchylał się od wykonywania obowiązków, o których mowa w § 19 ust. 1;
  - 6) .....

§ 26.

Umowa może zostać rozwiązana w drodze pisemnego porozumienia Stron na wniosek każdej ze Stron w przypadku wystąpienia okoliczności, które uniemożliwiają dalsze wykonywanie postanowień zawartych w umowie.

§ 27.

⁷¹Nie dotyczy sytuacji, gdy zabezpieczeniem prawidłowej realizacji umowy jest weksel in blanco.

⁷² Dotyczy przypadku, gdy Projekt jest realizowany w ramach partnerstwa.

⁷³ Uzupełnić o okoliczności, które ze względu na specyfikę Projektu stanowiąc będą podstawę rozwiązania umowy albo wykreślić punkt.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

1. W przypadku rozwiązania umowy na podstawie § 25 ust. 1, Beneficjent jest zobowiązany do zwrotu całości otrzymanego dofinansowania wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych liczonymi od dnia przekazania środków dofinansowania tj. od dnia obciążenia rachunku bankowego Instytucji Zarządzającej lub Ministra Finansów.
2. W przypadku rozwiązania umowy w trybie § 25 ust. 2 i § 26 Beneficjent ma prawo do wydatkowania wyłącznie tej części otrzymanych transz dofinansowania, które odpowiadają prawidłowo zrealizowanej części Projektu, z zastrzeżeniem ust. 3 i 4.
3. Za prawidłowo zrealizowaną część Projektu należy uznać część Projektu rozliczoną zgodnie z regułą proporcjonalności, o której mowa w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności, pod warunkiem, że Beneficjent osiągnie co najmniej 50% założonych we Wniosku wskaźników rezultatu lub produktu odnoszących się do zadań przedstawionych przez Beneficjenta jako wykonane i do rozliczenia. W przeciwnym przypadku Beneficjent jest zobowiązany do zwrotu całości otrzymanego dofinansowania wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych liczonymi od dnia przekazania środków dofinansowania.
4. W przypadku o którym mowa w ust. 2 Beneficjent jest zobowiązany przedstawić rozliczenie otrzymanych transz dofinansowania, w formie wniosku o płatność w terminie 30 dni kalendarzowych od dnia rozwiązania umowy oraz jednocześnie zwrócić niewykorzystaną część otrzymanych transz dofinansowania na rachunek bankowy wskazany przez Instytucję Zarządzającą.
5. W przypadku niedokonania zwrotu środków zgodnie z ust. 1 oraz 3 i 4, stosuje się odpowiednio przepisy § 13.
6. W przypadku rozwiązania Umowy z przyczyn, o których mowa w § 25 oraz w § 26 Beneficjentowi nie przysługuje odszkodowanie.

§ 28.

1. Rozwiązanie umowy nie zwalnia Beneficjenta z obowiązków wynikających z § 4 ust. 1 pkt 4, § 12-13, § 16-18 oraz § 21-23, które jest on zobowiązany wykonywać w dalszym ciągu.
2. Przepis ust. 1 nie obejmuje sytuacji, gdy w związku z rozwiązaniem umowy Beneficjent jest zobowiązany do zwrotu całości otrzymanego dofinansowania.

Postanowienia końcowe

§ 29.

1. Prawa i obowiązki Beneficjenta wynikające z umowy nie mogą być przenoszone na osoby trzecie, bez zgody Instytucji Zarządzającej. Powyższy przepis nie obejmuje przenoszenia praw w ramach partnerstwa.
2. Prawa i obowiązki Partnerów wynikające z niniejszej umowy powinny znaleźć odzwierciedlenie w umowie o partnerstwie zawartej między Beneficjentem a Partnerami.⁷⁴

§ 30.

W sprawach nieuregulowanych umową zastosowanie mają odpowiednie reguły i warunki wynikające z Programu, a także odpowiednie przepisy prawa unijnego i prawa krajowego, w szczególności:

- 1) rozporządzenie nr 1303/2013;
- 2) rozporządzenie nr 1304/2013;
- 3) rozporządzenie delegowanego Komisji (UE) nr 480/2014 z dnia 3 marca 2014 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego

⁷⁴Dotyczy przypadku, gdy Projekt jest realizowany w ramach partnerstwa.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego;

- 4) ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny;
- 5) ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych;
- 6) ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020;
- 7) ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości;
- 8) ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych;
- 9) rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 18 grudnia 2009 r. w sprawie warunków i trybu udzielania i rozliczania zaliczek oraz zakresu i terminów składania wniosków o płatność w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich;
- 10) rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 2 lipca 2015 r. w sprawie udzielania pomocy de minimis oraz pomocy publicznej w ramach programów operacyjnych finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020⁷⁵.

§ 31.

1. Beneficjent w imieniu swoim i Partnerów⁷⁶ oświadcza, że nie podlega wykluczeniu na podstawie przepisów powszechnie obowiązujących z ubiegania się o środki przeznaczone na realizację Projektu, w tym wykluczeniu na podstawie art. 207 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.
2. Beneficjent w imieniu swoim i Partnerów⁷⁷ oświadcza, że nie został wobec niego i Partnerów⁷⁸ orzeczony zakaz, o którym mowa w art. 12 ust. 1 pkt 1 ustawy z 15 czerwca 2012 r. o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub zakaz, o którym mowa w art. 9 ust. 1 pkt 2a ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary.
3. Beneficjent oświadcza, że nie był prawomocnie skazany za przestępstwo przeciwko mieniu, przeciwko obrotowi gospodarczemu, przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego, przeciwko wiarygodności dokumentów lub za przestępstwo skarbowe.⁷⁹
4. Beneficjent zapewnia, że osoby dysponujące środkami dofinansowania Projektu, osoby upoważnione do podejmowania wiążących decyzji finansowych w imieniu Beneficjenta, w tym personel projektu rozliczany stawką ryczałtową w ramach kosztów pośrednich nie są prawomocnie skazane za przestępstwo przeciwko mieniu, przeciwko obrotowi gospodarczemu, przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego, przeciwko wiarygodności dokumentów lub za przestępstwo skarbowe. Powyższy wymóg weryfikowany jest na podstawie oświadczenia ww. osób.⁸⁰
5. Beneficjent oświadcza, że na dzień podpisania umowy spełnia wszystkie kryteria uzyskania pomocy de minimis.⁸¹
6. Beneficjent w imieniu swoim i Partnerów oświadcza, że podmioty, które reprezentuje nie są powiązane w rozumieniu załącznika I do rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia

⁷⁵ Dotyczy Projektów, w których jest udzielana pomoc publiczna.

⁷⁶ Wykreślić jeżeli do Beneficjenta/Partnera nie może być orzeczony wskazany w ustępie środek oraz gdy Projekt nie jest realizowany w ramach partnerstwa.

⁷⁷ Wykreślić jeżeli do Beneficjenta/Partnera nie może być orzeczony wskazany w ustępie środek oraz gdy Projekt nie jest realizowany w ramach partnerstwa.

⁷⁸ Wykreślić jeżeli do Beneficjenta/Partnera nie może być orzeczony wskazany w ustępie środek oraz gdy Projekt nie jest realizowany w ramach partnerstwa.

⁷⁹ Dotyczy przypadku, gdy Beneficjent jest osobą fizyczną.

⁸⁰ W przypadku, gdy beneficjent upoważnił do dysponowania środkami finansowymi projektu osoby, wobec których wymóg niekaralności jest wymogiem kwalifikacyjnym wynikającym z mocy odrębnych aktów prawnych (np. art. 6 ust. 2 ustawy o pracownikach samorządowych), składanie oświadczenia nie jest wymagane.

⁸¹ Jeżeli dotyczy.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107i 108 Traktatu.⁸²

§ 32.

1. Spory związane z realizacją umowy Strony będą starały się rozwiązać polubownie.
2. W przypadku braku porozumienia spór będzie podlegał rozstrzygnięciu przez sąd powszechny właściwy dla siedziby Instytucji Zarządzającej, za wyjątkiem sporów związanych ze zwrotem środków na podstawie przepisów o finansach publicznych.

§ 33.

Zmiany w treści umowy związane ze zmianą adresu siedziby, nazwy lub formy prawnej Beneficjenta wymagają pisemnego poinformowania Instytucji Zarządzającej. Pozostałe zmiany w treści umowy wymagają, pod rygorem nieważności, formy aneksu do umowy z zastrzeżeniem § 2 ust. 5, § 8 ust. 3, § 16 ust. 3, § 21 ust. 3 i 14 oraz § 24 ust. 1 i 3.

§ 34.

1. Umowa została sporządzona w czterech jednobrzmiących egzemplarzach, w tym trzy dla Instytucji Zarządzającej, a jeden dla Beneficjenta.
2. Integralną część umowy stanowią następujące załączniki:
  - 1) załącznik nr 1: Wniosek;
  - 2) załącznik nr 2: *Oświadczenie o kwalifikowalności podatku od towarów i usług*,⁸³
  - 3) załącznik nr 3: Harmonogram płatności;
  - 4) załącznik nr 4: Zakres danych osobowych powierzonych do przetwarzania;
  - 5) załącznik nr 5: Wzór oświadczenia uczestnika Projektu;
  - 6) załącznik nr 6: Wzór upoważnienia do przetwarzania danych osobowych;
  - 7) załącznik nr 7: Wzór odwołania upoważnienia do przetwarzania danych osobowych;
  - 8) załącznik nr 8: Lista osób uprawnionych do reprezentowania Beneficjenta w zakresie obsługi systemu teleinformatycznego SL2014.

Podpisy:

.....

.....

.....

.....

Instytucja Zarządzająca

Beneficjent

⁸² Dotyczy przypadku, gdy Projekt jest realizowany w ramach partnerstwa.

⁸³ Dotyczy przypadku, gdy Beneficjent/Partner będzie kwalifikował koszt podatku od towarów i usług.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

II. Pomoc publiczna w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Łódzkiego 2014 – 2020

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

Spis treści

1. REGULACJE PRAWNE	77
2. OŚ PRIORYTETOWA I: BADANIA, ROZWÓJ I KOMERCJALIZACJA WIEDZY. DZIAŁANIE I.1: Rozwój infrastruktury badań i innowacji	79
3. OŚ PRIORYTETOWA II: INNOWACYJNA I KONKURENCYJNA GOSPODARKA. DZIAŁANIE II.2: Internacjonalizacja przedsiębiorstw PODDZIAŁANIE II.2.2: Promocja gospodarcza regionu	80
4. OŚ PRIORYTETOWA III TRANSPORT. DZIAŁANIE III.1 Niskoemisyjny Transport Miejski PODDZIAŁANIE III.1.2 Niskoemisyjny Transport Miejski	81
5. OŚ PRIORYTETOWA IV GOSPODARKA NISKOEMISYJNA. DZIAŁANIE IV.1 Odnawialne źródła energii PODDZIAŁANIE IV.1.2 Odnawialne źródła energii	82
6. OŚ PRIORYTETOWA V OCHRONA ŚRODOWISKA. DZIAŁANIE V.4 Ochrona przyrody PODDZIAŁANIE V.4.1 Ochrona przyrody	83
7. OŚ PRIORYTETOWA VI REWITALIZACJA I POTENCJAŁ ENDOGENICZNY REGIONU. DZIAŁANIE VI.2 Rozwój gospodarki turystycznej PODDZIAŁANIE VI.2.2 Rozwój gospodarki turystycznej – miasto Łódź	83
8. OŚ PRIORYTETOWA VII INFRASTRUKTURA DLA USŁUG SPOŁECZNYCH. DZIAŁANIE VII.1 Technologie informacyjno-komunikacyjne PODDZIAŁANIE VII.1.3 Technologie informacyjno – komunikacyjne miasto Łódź	84
9. OŚ PRIORYTETOWA VIII „ZATRUDNIENIE”. DZIAŁANIE VIII.3 „Wsparcie przedsiębiorczości” PODDZIAŁANIE VIII.3.4 Wsparcie przedsiębiorczości w formach bezwrotnych – miasto Łódź.	85
10. OŚ PRIORYTETOWA IX OSI PRIORYTETOWEJ IX „WŁĄCZENIE SPOŁECZNE”. DZIAŁANIE IX.2 „Usługi na rzecz osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym” PODDZIAŁANIE IX.2.1 „Usługi społeczne i zdrowotne”	86
11. OŚ PRIORYTETOWA X „ADAPTACYJNOŚĆ PRACOWNIKÓW I PRZEDSIĘBIORSTW W REGIONIE”. PODDZIAŁANIE X.2.1 „Konkurencyjność przedsiębiorstw i ich pracowników”	86
12. OŚ PRIORYTETOWA XI „ADAPTACYJNOŚĆ PRACOWNIKÓW I PRZEDSIĘBIORSTW W REGIONIE”. PODDZIAŁANIE X.2.1 „Konkurencyjność przedsiębiorstw i ich pracowników”	86
13. PODSUMOWANIE	87

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

1. REGULACJE PRAWNE

Pomoc publiczna i pomoc *de minimis* udzielane w latach 2014-2020 w ramach wsparcia środkami Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego 2014-2020 regulowana jest niżej wymienionymi przepisami:

- Wytyczne Komisji (UE) w sprawie pomocy regionalnej na lata 2014-2020;
- Rozporządzenie Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18.12.2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu UE do pomocy *de minimis*;
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 2014 r. w sprawie ustalenia mapy pomocy regionalnej na lata 2014–2020
- Rozporządzenie Komisji (UE) NR 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu;
- Wytyczne w sprawie pomocy państwa na ochronę środowiska i cele związane z energią w latach 2014-2020;
- Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej wersja skonsolidowana, *Dz. Urz. UE C 326 z 26.10.2012 r.*
- Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 22 listopada 2016 r. w sprawie udzielania pomocy regionalnej na rzecz rozwoju obszarów miejskich w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014–2020
- Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie udzielania pomocy na dostęp mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców do finansowania w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014–2020
- Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-20220;
- Rozporządzenie Ministra Administracji i Cyfryzacji z dnia 16 września 2015 r. w sprawie udzielania pomocy na rozwój infrastruktury szerokopasmowej w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014 -2020;
- Rozporządzenie Ministra Energii z dnia 9 czerwca 2016 r. w sprawie udzielania pomocy publicznej na projekty inwestycyjne służące poprawie efektywności energetycznej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014–2020
- Rozporządzenie Ministra Rozwoju z dnia 16 czerwca 2016 r. w sprawie udzielania pomocy inwestycyjnej na infrastrukturę badawczą w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020;
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z 21 grudnia 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków udzielania horyzontalnej pomocy publicznej na cele z zakresu ochrony środowiska;
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 5 listopada 2015 r. w sprawie udzielania pomocy na realizację inwestycji służących podniesieniu poziomu ochrony środowiska w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014–2020;
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 5 listopada 2015 r. w sprawie udzielania pomocy inwestycyjnej na efektywny energetycznie system ciepłowniczy i chłodniczy w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014–2020;

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

- ❑ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 5 listopada 2015 r. w sprawie udzielania pomocy inwestycyjnej na infrastrukturę energetyczną w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014–2020;
- ❑ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 5 listopada 2015 r. w sprawie udzielania pomocy na wspieranie innowacyjności oraz innowacje procesowe i organizacyjne w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014–2020;
- ❑ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 20 października 2015 r. w sprawie udzielania pomocy inwestycyjnej na infrastrukturę sportową i wielofunkcyjną infrastrukturę rekreacyjną w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014–2020;
- ❑ Wytoczne w zakresie reguł dofinansowania z programów operacyjnych podmiotów realizujących obowiązek świadczenia usług w ogólnym interesie gospodarczym w ramach zadań własnych samorządu gminy w gospodarce odpadami komunalnymi;
- ❑ Wytoczne w zakresie dofinansowania z programów operacyjnych podmiotów realizujących obowiązek świadczenia usług publicznych w transporcie zbiorowym;
- ❑ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z 3 września 2015 r. w sprawie udzielania pomocy na inwestycje w układy wysokosprawnej kogeneracji oraz na propagowanie energii ze źródeł odnawialnych w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020;
- ❑ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 3 września 2015 r. w sprawie udzielania pomocy mikroprzedsiębiorcom, małym i średnim przedsiębiorcom na usługi doradcze oraz udział w targach w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020;
- ❑ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 3 września 2015 r. w sprawie udzielania regionalnej pomocy inwestycyjnej w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020;
- ❑ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z 28 sierpnia 2015 r. w sprawie udzielania pomocy na inwestycje wspierające efektywność energetyczną w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020;
- ❑ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z 28 sierpnia 2015 r. w sprawie pomocy inwestycyjnej na kulturę i zachowanie dziedzictwa kulturowego w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020;
- ❑ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 3 września 2015 r. w sprawie udzielania regionalnej pomocy inwestycyjnej w ramach celu tematycznego 3 w zakresie wzmacniania konkurencyjności mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014–2020;
- ❑ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 5 sierpnia 2015 r. w sprawie udzielania pomocy inwestycyjnej na infrastrukturę lokalną w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020;
- ❑ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 21 lipca 2015 r. w sprawie udzielania pomocy na badania podstawowe, badania przemysłowe, eksperymentalne prace rozwojowe oraz studia wykonalności w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

- ❑ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z 2 lipca 2015 r. w sprawie udzielania pomocy de minimis oraz pomocy publicznej w ramach programów operacyjnych finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020;
- ❑ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 19 marca 2015 r. w sprawie udzielania pomocy de minimis w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020;
- ❑ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 kwietnia 2012 r. w sprawie dokonywania z Funduszu Pracy refundacji kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego oraz przyznawania środków na podjęcie działalności gospodarczej;
- ❑ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 24 czerwca 2014 r. w sprawie organizowania prac interwencyjnych i robót publicznych oraz jednorazowej refundacji kosztów z tytułu opłaconych składek na ubezpieczenia społeczne
- ❑ Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze przystosowania przedsiębiorców i pracowników do zmian na lata 2014-2020
- ❑ Rozporządzenie Parlamentu i Rady (UE) nr 1301/2013 z dnia 17 grudnia 2013 roku w sprawie EFRR i przepisów szczególnych dotyczących celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” oraz w sprawie uchylenia rozporządzenia (WE) nr 1080/2006.

Wyżej wymienione przepisy regulują zarówno udzielanie pomocy publicznej i pomocy de minimis w projektach współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego, jak i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Częściej jednak pomoc ta występuje w projektach inwestycyjnych współfinansowanych z EFRR.

Poniżej przedstawiono przykłady pomocy państwa w poszczególnych osiach priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020.

2. OŚ PRIORYTETOWA I: BADANIA, ROZWÓJ I KOMERCJALIZACJA WIEDZY. DZIAŁANIE I.1: Rozwój infrastruktury badań i innowacji

W ramach działania Beneficjentom może być udzielana pomoc publiczna lub pomoc de minimis na podstawie:

- ❑ rozporządzenia Ministra Rozwoju z dnia 16 czerwca 2016 r. w sprawie udzielania pomocy inwestycyjnej na infrastrukturę badawczą w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014–2020 (Dz. U. z 2016 r., poz. 899);
- ❑ rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 19 marca 2015 r. w sprawie udzielania pomocy de minimis w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020 (Dz. U. z 2015 r., poz. 488).

Wartość dopuszczalnej pomocy de minimis udzielonej jednemu przedsiębiorcy określa się na podstawie art. 3 ust. 2-9 rozporządzenia Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis (Dz. Urz. UE L 352 z 24.12.2013).

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

Całkowita kwota pomocy de minimis przyznanej przez państwo członkowskie jednemu przedsiębiorstwu nie może przekroczyć 200 000 EUR w okresie trzech lat podatkowych. Całkowita kwota pomocy de minimis przyznanej przez państwo członkowskie jednemu przedsiębiorstwu prowadzącemu działalność zarobkową w zakresie drogowego transportu towarów nie może przekroczyć 100 000 EUR w okresie trzech lat podatkowych. Pomoc de minimis nie może zostać wykorzystana na nabycie pojazdów przeznaczonych do transportu drogowego towarów.

Maksymalny poziom dofinansowania projektu wynosi:

- dla wydatków związanych z działalnością gospodarczą, intensywność udzielanej pomocy publicznej i pomocy de minimis wynosi maksymalnie 50% kosztów kwalifikowalnych tej części, przy czym:
  - maksymalna wartość pomocy inwestycyjnej na infrastrukturę badawczą nie może przekroczyć 20 000 000,00 euro na dzień przyznania pomocy;
  - maksymalna wartość pomocy de minimis nie może przekroczyć równowartości 200 000,00 euro na dzień przyznania pomocy;

Typ projektu podlegający dofinansowaniu:

- inwestycje w rzeczowe aktywa trwałe oraz wartości niematerialne i prawne, służące wytworzeniu lub unowocześnieniu infrastruktury badawczej wykorzystywanej do prowadzenia rynkowo zorientowanej działalności badawczo-rozwojowej

Wsparciem zostaną objęte przedsięwzięcia, w których wartość wydatków kwalifikowalnych w odniesieniu do części projektu przeznaczonych do wykorzystania gospodarczego i tym samym objęta pomocą publiczną, stanowi co najmniej 30 % wartości całkowitych wydatków kwalifikowalnych w projekcie.

3. OŚ PRIORYTETOWA II: INNOWACYJNA I KONKURENCYJNA GOSPODARKA. DZIAŁANIE II.2: Internacjonalizacja przedsiębiorstw PODDZIAŁANIE II.2.2: Promocja gospodarcza regionu

Projekty będą realizowane:

- bez pomocy publicznej – na zasadach ogólnych jeżeli dofinansowanie nie stanowi pomocy publicznej w rozumieniu art. 107 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej;
- w ramach pomocy de minimis.

Pomoc de minimis nie może zostać wykorzystana na nabycie pojazdów przeznaczonych do transportu drogowego towarów.

Należy przeanalizować wystąpienie pomocy publicznej na drugim poziomie, udzielonej poszczególnym przedsiębiorcom. Jeżeli w projekcie przewidziano wsparcie konkretnych

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

przedsiębiorstw z województwa łódzkiego pomoc będzie udzielana na tzw. drugim poziomie jako pomoc de minimis.

Wnioskodawca w dniu udzielenia pomocy de minimis uczestnikom projektu (tj. w dniu zawarcia umowy o udzieleniu pomocy de minimis pomiędzy wnioskodawcą a uczestnikiem) zobowiązany będzie ustalić całkowitą wartość pomocy de minimis przyznanej jednemu przedsiębiorstwu oraz ustalić powiązania uczestnika przedsięwzięcia z innymi podmiotami i zweryfikować, czy będzie on traktowany jako jedno przedsiębiorstwo razem z innymi podmiotami. Limit pomocy de minimis (200 000,00 euro i 100 000,00 euro dla sektora transportu drogowego towarów) obowiązuje dla jednego przedsiębiorstwa, a zatem w przypadku traktowania jako jedno przedsiębiorstwo kilku podmiotów, pomoc de minimis uzyskana przez te podmioty podlega sumowaniu.

Wnioskodawca jest zobowiązany także do wystawiania przedsiębiorcom uczestniczącym w projekcie zaświadczeń o udzielonej pomocy de minimis.

Typy projektów podlegające dofinansowaniu:

- przygotowanie i promocja kompleksowych ofert inwestycyjnych, handlowych lub współpracy;
- tworzenie nowych i rozwój istniejących systemów informacji gospodarczej;
- organizacja i udział w przedsięwzięciach ukierunkowanych na zwiększenie międzynarodowej rangi gospodarczej regionu.

4. OŚ PRIORYTETOWA III TRANSPORT. DZIAŁANIE III.1 Niskoemisyjny Transport Miejski PODDZIAŁANIE III.1.2 Niskoemisyjny Transport Miejski

W przypadku wystąpienia w tym poddziałaniu pomocy publicznej lub pomocy de minimis, wsparcie udzielane będzie zgodnie z właściwymi przepisami prawa unijnego i krajowego dotyczącymi zasad udzielania tej pomocy, obowiązującymi w momencie udzielania wsparcia, w szczególności na podstawie:

- na podstawie rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 5 sierpnia 2015 r. w sprawie udzielania pomocy inwestycyjnej na infrastrukturę lokalną w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020,
- jako pomoc de minimis na podstawie rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 19 marca 2015 r. w sprawie udzielania pomocy de minimis w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014–2020,
- pomoc publiczna w formie rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych udzielana będzie zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1370/2007 z 23 października 2007 r. dotyczącym usług publicznych w zakresie kolejowego i drogowego transportu pasażerskiego oraz uchylającym rozporządzenia Rady (EWG) nr 1191/69 i (EWG) nr 1107/70 wraz ze sprostowaniem.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

Wsparcie będzie udzielane przy uwzględnieniu postanowień Wytycznych w zakresie dofinansowania z programów operacyjnych podmiotów realizujących obowiązek świadczenia usług publicznych w transporcie zbiorowym.

W związku z art. 27 ust. 5 ww. ustawy w przypadku projektów objętych pomocą publiczną, która nie może być udzielona na podstawie rozporządzeń wydanych przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego lub na podstawie innych przepisów, IZ RPO WŁ zastrzega sobie możliwość podjęcia decyzji o indywidualnej notyfikacji planowanego wsparcia.

5. OŚ PRIORYTETOWA IV GOSPODARKA NISKOEMISYJNA.

DZIAŁANIE IV.1 Odnawialne źródła energii PODDZIAŁANIE

IV.1.2 Odnawialne źródła energii

W przypadku wystąpienia pomocy publicznej lub pomocy de minimis wsparcie udzielane będzie zgodnie z właściwymi przepisami prawa unijnego i krajowego dotyczącymi zasad udzielania tej pomocy, obowiązującymi w momencie udzielania wsparcia, w szczególności na podstawie:

- rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 5 listopada 2015 r. w sprawie udzielania pomocy inwestycyjnej na infrastrukturę energetyczną w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014–2020,
- rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 3 września 2015 r. w sprawie udzielania pomocy na inwestycje w układy wysokosprawnej kogeneracji oraz na propagowanie energii ze źródeł odnawialnych w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014–2020,
- rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 19 marca 2015 r. w sprawie udzielania pomocy de minimis w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020.

W związku z art. 27 ust. 5 ww. ustawy w przypadku projektów objętych pomocą publiczną, która nie może być udzielona na podstawie rozporządzeń wydanych przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego lub na podstawie innych przepisów, IZ RPO WŁ zastrzega sobie możliwość podjęcia decyzji o indywidualnej notyfikacji planowanego wsparcia.

Do celów obliczenia intensywności pomocy publicznej za koszty kwalifikowalne uznaje się dodatkowe koszty inwestycji niezbędne do propagowania wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych. Ustala się je w następujący sposób:

- w przypadku gdy koszty inwestycji w produkcję energii ze źródeł odnawialnych można wyodrębnić z całkowitych kosztów inwestycji jako oddzielną inwestycję, na przykład jako łatwy do wyodrębnienia dodatkowy element w już istniejącym obiekcie, taki koszt związany z energią ze źródeł odnawialnych stanowi koszty kwalifikowalne;
- w przypadku gdy koszty inwestycji w wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych można określić poprzez odniesienie do podobnej, mniej przyjaznej dla środowiska inwestycji, która prawdopodobnie zostałaby przeprowadzona w przypadku braku pomocy, taka różnica między kosztami obu inwestycji określa koszt związany z energią ze źródeł odnawialnych i stanowi koszty kwalifikowalne;

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

- w przypadku niektórych małych instalacji, gdzie nie można określić mniej przyjaznej dla środowiska inwestycji, gdyż nie istnieją zakłady o ograniczonej wielkości, koszty kwalifikowalne stanowią całkowite koszty inwestycji w celu osiągnięcia wyższego poziomu ochrony środowiska.

Obliczenia wysokości kosztów kwalifikowanych należy dokonać wybierając jeden z trzech sposobów przedstawionych powyżej oraz w art. 41 ust. 6 Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014r., który to wybór powinien być we wniosku o dofinansowanie uzasadniony.

Beneficjent może skorzystać z kalkulatora kosztów kwalifikowanych.

6. OŚ PRIORYTETOWA V OCHRONA ŚRODOWISKA. DZIAŁANIE V.4 Ochrona przyrody PODDZIAŁANIE V.4.1 Ochrona przyrody

W przypadku wystąpienia pomocy publicznej lub pomocy de minimis wsparcie udzielane będzie zgodnie z właściwymi przepisami prawa unijnego i krajowego dotyczącymi zasad udzielania tej pomocy, obowiązującymi w momencie udzielania wsparcia, w szczególności na podstawie:

- rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 19 marca 2015 r. w sprawie udzielania pomocy de minimis w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014 -2020,
- rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 3 września 2015 r. w sprawie udzielania regionalnej pomocy inwestycyjnej w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014 –2020.

Typy projektów:

- podniesienie standardu bazy technicznej lub wyposażenia parków krajobrazowych lub rezerwatów przyrody (w tym położonych na obszarach Natura 2000);
- budowa, przebudowa infrastruktury służącej utrzymaniu lub utworzeniu centrów ochrony różnorodności biologicznej w oparciu o gatunki rodzime np. banki genowe, parki miejskie, ogrody botaniczne;
- modernizacja lub doposażenie ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej (m.in. w parkach krajobrazowych);
- budowa lub modernizacja niezbędnej infrastruktury (w tym również zielonej infrastruktury) związanej z ochroną, przywróceniem właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków (również na terenach chronionych).

7. OŚ PRIORYTETOWA VI REWITALIZACJA I POTENCJAŁ ENDOGENICZNY REGIONU. DZIAŁANIE VI.2 Rozwój gospodarki turystycznej PODDZIAŁANIE VI.2.2 Rozwój gospodarki turystycznej – miasto Łódź

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

Jeżeli w projekcie występuje pomoc publiczna w rozumieniu rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (GBER), z uwzględnieniem rozporządzenia Komisji (UE) 2017/1084 z dnia 14 czerwca 2017 r. zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 651/2014 w odniesieniu do pomocy na infrastrukturę portową i infrastrukturę portów lotniczych, progów powodujących obowiązek zgłoszenia pomocy na kulturę i zachowanie dziedzictwa kulturowego, pomocy na infrastrukturę sportową i wielofunkcyjną infrastrukturę rekreacyjną, a także programów regionalnej pomocy operacyjnej skierowanych do regionów najbardziej oddalonych oraz zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 702/2014 w odniesieniu do obliczania kosztów kwalifikowalnych, w Studium Wykonalności należy odnieść się odpowiednio do treści przedmiotowego rozporządzenia.

Typy projektów:

- budowa, przebudowa infrastruktury turystycznej,
- prace budowlane w celu przystosowania istniejących obiektów do pełnienia funkcji turystycznych.

8. OŚ PRIORYTETOWA VII INFRASTRUKTURA DLA USŁUG SPOŁECZNYCH. DZIAŁANIE VII.1 Technologie informacyjno-komunikacyjne PODDZIAŁANIE VII.1.3 Technologie informacyjno – komunikacyjne miasto Łódź

W przypadku projektów, w których wszystkie wydatki kwalifikowalne objęte są pomocą publiczną lub pomocą de minimis, lub odnoszą się do generowania dochodu w rozumieniu art. 61 rozporządzenia ogólnego dofinansowanie udzielone będzie wyłącznie ze środków UE na poziomie nie wyższym niż 85 % z uwzględnieniem odrębnych przepisów prawnych.

Minimalny udział wkładu własnego Wnioskodawcy wynosi 5 % wydatków kwalifikowalnych projektu (w przypadku projektów objętych pomocą publiczną, pomocą de minimis lub projektów generujących dochód poziom wkładu własnego beneficjenta zależny będzie od poziomu dofinansowania ustalonego z uwzględnieniem odrębnych przepisów prawnych i zapisów w pkt. 24 i 25 SZOOP RPO WŁ na lata 2014-2020) oraz 100 % wydatków niekwalifikowanych projektu.

Pomoc państwa udzielana będzie na podstawie niżej wymienionych przepisów:

- rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 19 marca 2015 r. w sprawie udzielania pomocy de minimis w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020,
- rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 3 września 2015 r. w sprawie udzielania regionalnej pomocy inwestycyjnej w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014–2020,

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

- rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 28 sierpnia 2015 r. w sprawie udzielania pomocy inwestycyjnej na kulturę i zachowanie dziedzictwa kulturowego w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020

Typy projektów:

Rozwój e-administracji:

- budowa systemów teleinformatycznych wraz z niezbędną infrastrukturą dla potrzeb elektronicznego obiegu dokumentów wraz z obiegiem spraw i pracy (workflow), modelowania i optymalizacji procesów w administracji publicznej
- budowa szeroko dostępnych dla obywateli regionalnych platform umożliwiających dostęp przez Internet do usług publicznych
- budowa teleinformatycznych systemów komunikacji (podpis elektroniczny, elektroniczna pieczęć oraz inne sposoby uwierzytelniania form elektronicznych)
- rozwój infrastruktury informatycznej zapewniającej skuteczne mechanizmy zarządzania prawami dostępu do informacji i monitorowanie tego dostępu
- upowszechnienie systemów teleinformatycznych, pozwalających na szybką i sprawną wymianę danych pomiędzy różnymi podmiotami, umożliwiających poszerzenie zakresu spraw, które można zrealizować drogą elektroniczną.

9. OŚ PRIORYTETOWA VIII „ZATRUDNIENIE”. DZIAŁANIE VIII.3 „Wsparcie przedsiębiorczości” PODDZIAŁANIE VIII.3.4 Wsparcie przedsiębiorczości w formach bezzwrotnych – miasto Łódź.

Wsparcie przewidziane w Poddziałaniu VIII.3.4 objęte jest regułami pomocy de minimis. Co do zasady charakter pomocy de minimis w projektach Poddziałania VIII.3.4 będzie miała:

- jednorazowa dotacja na uruchomienie działalności gospodarczej,
- finansowe wsparcie pomostowe,
- indywidualne wsparcie doradcze o charakterze specjalistycznym udzielane osobie prowadzącej działalność gospodarczą,

Regułami pomocy de minimis objęte będą wydatki ponoszone w ramach cross – finansingu, jeżeli wydatki te wykorzystywane będą częściowo lub całkowicie do świadczenia usług komercyjnych po zakończeniu realizacji projektu.

Z wystąpieniem pomocy de minimis będziemy mieć do czynienia także w przypadku wykorzystywania wydatków w ramach cross-finansingu częściowo do celów komercyjnych w okresie realizacji projektu.

Podmiotem udzielającym pomocy de minimis na rzecz wnioskodawcy będzie jest Wojewódzki Urząd Pracy w Łodzi np. w przypadku wydatków ponoszonych w ramach cross-finansingu, które wnioskodawca planuje wykorzystać również do celów komercyjnych po zakończeniu realizacji projektu.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

10. OŚ PRIORYTETOWA IX OSI PRIORYTETOWEJ IX „WŁĄCZENIE SPOŁECZNE”. DZIAŁANIE IX.2 „Usługi na rzecz osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym” PODDZIAŁANIE IX.2.1 „Usługi społeczne i zdrowotne”.

Regułami pomocy de minimis objęte będą wydatki ponoszone w ramach cross – finansingu, jeżeli wydatki te wykorzystywane będą częściowo lub całkowicie do świadczenia usług komercyjnych po zakończeniu realizacji projektu. Te same zasady dotyczyć będą zakupionych w ramach projektu środków trwałych wykorzystywanych częściowo lub całkowicie do świadczenia usług komercyjnych po zakończeniu realizacji projektu.

Z wystąpieniem pomocy de minimis będziemy mieć do czynienia także w przypadku wykorzystywania wydatków w ramach cross-finansingu częściowo do celów komercyjnych w okresie realizacji projektu.

Wnioskodawca, na etapie konstruowania wniosku o dofinansowanie projektu powinien jednoznacznie określić planowany zakres wykorzystania infrastruktury zakupionej w projekcie zarówno w okresie trwania projektu, jak również po jego zakończeniu oraz planowany zakres wykorzystania środków trwałych po zakończeniu realizacji projektu, a w konsekwencji wskazać wydatki objęte regułami pomocy de minimis.

11. OŚ PRIORYTETOWA X „ADAPTACYJNOŚĆ PRACOWNIKÓW I PRZEDSIĘBIORSTW W REGIONIE”. PODOZIAŁANIE X.2.1 „Konkurencyjność przedsiębiorstw i ich pracowników”

Koszt pojedynczej usługi rozwojowej w części dotyczącej dofinansowania (czyli dotacji pochodzącej ze środków publicznych) w ramach bonu rozwojowego co do zasady stanowić będzie pomoc de minimis dla MŚP.

W przypadku, gdy jeden przedsiębiorca przekroczył dozwolony limit pomocy de minimis, o którym mowa w art. 3 ust. 2 rozporządzenia Komisji (UE) nr 1407/2013, może być mu udzielona pomoc publiczna na szkolenia (zgodnie z art. 31 rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014) lub pomoc publiczna na usługi doradcze (zgodnie z art. 18 rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014).

12. OŚ PRIORYTETOWA XI „ADAPTACYJNOŚĆ PRACOWNIKÓW I PRZEDSIĘBIORSTW W REGIONIE”. PODOZIAŁANIE X.2.1 „Konkurencyjność przedsiębiorstw i ich pracowników”

Wsparcie udzielane w ramach Poddziałania XI.1.1 nie posiada co do zasady charakteru pomocy publicznej, jednakże mając na uwadze złożoność przypadków występujących w projektach, każdy wniosek będzie rozpatrywany indywidualnie pod kątem spełnienia przesłanek występowania pomocy publicznej.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

13. PODSUMOWANIE

Powyższe opracowanie stanowi jedynie materiał dotyczący występowania pomocy publicznej i pomocy de minimis w części typów wsparcia przewidzianych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego 2014-2020. Zainteresowani aplikowaniem o środki powinni zapoznać się z podrozdziałem Pomoc publiczna, który jest przewidziany w większości dokumentacji związanych z naborami wniosków o dofinansowanie.

Opracowano na podstawie dokumentacji konkursowych ze strony:
www.rpo.lodzkie.pl.skorzystaj-z-programu/zobacz-ogloszenia-i-wyniki-naborow-wnioskow.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

III. Realizacja zasady równości szans i niedyskryminacji w projektach dofinansowanych ze środków unijnych

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

Spis treści

1. AKTY PRAWNE REGULUJĄCE ZASADĘ RÓWNOŚCI SZANS I NIEDYSKRIMINACJI.....	91
1.1. Wytyczne Ministra Infrastruktury i Rozwoju.....	91
2. CHARAKTERYSTYKA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ.....	92
2.1. Różnorodność potrzeb	93
2.2. Pokonywanie trudności.....	93
3. DOSTĘPNOŚĆ I PRAWA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.....	94
3.1. Prawa osób niepełnosprawnych i wymagane dostępności	94
4. SPOSOBY REALIZOWANIA ZASADY RÓWNOŚCI SZANS.....	96
4.1. Równe traktowanie	96
4.2. Uniwersalne projektowanie.....	98
4.3. Mechanizm racjonalnych usprawnień	99
5. LISTA SPRAWDZAJĄCA DOSTĘPNOŚĆ I OTWARTOŚĆ PROJEKTU DLA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI.....	102
6. PODSUMOWANIE	105

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

1. AKTY PRAWNE REGULUJĄCE ZASADĘ RÓWNOŚCI SZANS I NIEDYSKRYMINACJI

Dla omawianego tematu podstawowe znaczenie mają następujące akty prawne:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483, z późn. zm.)
2. Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych z dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz. U. z 2012 r. poz. 1169)
3. Traktat o Unii Europejskiej (Dz. U. z 2004 r. Nr 90, poz. 864, z późn. zm.);
4. Ustawa z dnia 3 grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania (Dz. U. Nr 254, poz. 1700, z późn. zm.)
5. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320, z późn. zm.)
6. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1304/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1081/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 470)
7. Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020. Umowa Partnerstwa
8. Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów z dnia 15 listopada 2010 r. – Europejska strategia w sprawie niepełnosprawności na lata 2010-2020: Odnowione zobowiązanie do budowania Europy bez barier COM(2010) 636 wersja ostateczna,
9. Zalecenie nr Rec (2006)5 Komitetu Ministrów Rady Europy dla państw członkowskich – Plan działań Rady Europy w celu promocji praw i pełnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w społeczeństwie: podnoszenie jakości życia osób niepełnosprawnych w Europie w latach 2006-2015;
10. Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów z dnia 21 września 2010 r. – Strategia na rzecz równości kobiet i mężczyzn 2010-2015 COM(2010) 491 wersja ostateczna;
11. Konkluzje Rady z dnia 7 marca 2011 r. – Europejski pakt na rzecz równości płci (2011-2020) (Dz. Urz. UE C 155 z 25.05.2011, str. 10)

1.1. Wytoczne Ministra Infrastruktury i Rozwoju

Oprócz wymienionych wyżej aktów szczególne istotne dla otwierania projektów unijnych na osoby z niepełnosprawnościami mają wytoczne Ministra Infrastruktury i Środowiska z dnia 8 maja 2015 roku w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020. (MliR/H 2014-2020/16(01)/05/2015), w dalszej części nazywane po prostu *Wytycznymi*.

2. CHARAKTERYSTYKA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ

Zgodnie z definicją zawartą w rozdziale 3 *Wytycznych* osoby z niepełnosprawnościami to osoby niepełnosprawne w rozumieniu ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, a także osoby z zaburzeniami psychicznymi w rozumieniu ustawy o ochronie zdrowia psychicznego.

Zgodnie z polskim prawem niepełnosprawnymi są osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza, bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności ogranicza zdolności do wykonywania pracy zawodowej¹.

Osobę z zaburzeniami psychicznymi definiuje się natomiast jako przejawiającą co najmniej jeden z trzech przypadków:

- wykazującą zaburzenia psychotyczne
- upośledzenie umysłowe
- wykazującą inne zakłócenia czynności psychicznych według aktualnych ustaleń medycyny, jeśli osoba wymaga z tego powodu leczenia lub innego wsparcia².

Należy zaznaczyć, że instytucja zarządzająca (w skrócie: IZ) ma możliwość rozszerzenia zakresu stosowania *Wytycznych* również na inne osoby z niepełnosprawnościami lub ich wybrane kategorie.

Definicja ta stanowi kompromis pomiędzy krajowymi regulacjami a koncepcją niepełnosprawności przyjętą w *Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych*.

Odwołuje się ona zatem do legalistycznego rozumienia osoby z niepełnosprawnością jako osoby legitymującej się:

- orzeczeniem o zakwalifikowaniu przez organy orzekające do jednego z trzech stopni niepełnosprawności albo o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy, na podstawie odrębnych przepisów,
- lub orzeczeniem o niepełnosprawności, wydanym przed ukończeniem przez daną osobę szesnastego roku życia,
- albo jako osoby z zaburzeniami psychicznymi (również zdefiniowanej ustawowo).

Jednak wyraźnie dodaje się, że IZ może rozszerzyć stosowanie *Wytycznych* na inne osoby z niepełnosprawnościami lub ich wybrane kategorie, bowiem w rozumieniu *Konwencji* do niepełnosprawnych zalicza się nie tyle osoby, które legitymują się odpowiednim stwierdzeniem

¹ Art. 2 pkt. 10 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. 1997 nr 123, poz. 776 z późn. zm.)

² Art. 3 pkt. 1 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego, (Dz.U. 1994 Nr 111 poz. 535 z późn. zm.)

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

o niepełnosprawności (wydanym w trybie administracyjnym lub medycznym), co osoby mające długotrwale naruszoną sprawność fizyczną, psychiczną, intelektualną lub w zakresie zmysłów, co może, w oddziaływaniu z różnymi barierami, utrudniać im pełny i skuteczny udział w życiu społecznym, na zasadzie równości z innymi osobami.

2.1. Różnorodność potrzeb

Konwencja podkreśla różnorodność osób z niepełnosprawnościami i zobowiązuje państwa do przygotowania rozwiązań, które spełniałyby wymagania dostępności dla osób o różnych stopniach sprawności i różnych potrzebach funkcjonalnych (np. osób starszych, otyłych, kobiet w ciąży, z różnymi schorzeniami i kontuzjami). Uwzględnianie tych potrzeb nie jest traktowane jako uprzywilejowanie osób z niepełnosprawnościami, lecz jako naturalna konieczność znoszenia barier, wprowadzania dostępnych rozwiązań w zróżnicowanym społeczeństwie, tak by wszyscy jego członkowie bez wyjątku mogli korzystać w pełni z przysługujących im wolności i praw. Dlatego podmioty krajowe, samorządowe, gospodarcze oraz edukacyjne, w tym podmioty wdrażające działania współfinansowane ze środków EFS, EFRR i FS, powinny wykorzystywać koncepcję uniwersalnego projektowania lub mechanizm racjonalnych usprawnień oraz uwzględniać różne potrzeby funkcjonalne, zwłaszcza w zakresie mobilności, percepcji, sprawności sensorycznej, komunikowania się i informacji.

2.2. Pokonywanie trudności

Różnorodność potrzeb wynika ze zróżnicowania rodzajów niepełnosprawności. *Konwencja* zobowiązuje państwa do przygotowania rozwiązań, które spełniałyby wymagania dostępności dla osób o różnych stopniach sprawności. Odmiennego wsparcia wymagać będą m.in.:

- osoby niewidome i niedowidzące,
- osoby głuche i słabosłyszące,
- osoby głuchoniewidome,
- osoby z niepełnosprawnością ruchową,
- osoby z mózgowym porażeniem dziecięcym,
- osoby z niepełnosprawnością intelektualną,
- osoby z zaburzeniami lub chorobami psychicznymi,
- osoby cierpiące na niedołążność z racji wieku,
- osoby z całościowymi zaburzeniami rozwoju, w tym m.in. osoby z zespołem Aspergera, z autyzmem.

Problemy i potrzeby osób z niepełnosprawnościami będą się różniły również w zależności od wieku, płci, fazy życia i środowiska

Zrozumiałe, że identyfikacja wszystkich potrzeb i zaprojektowanie odpowiednich rozwiązań jest trudne. Nałożone zadanie uwzględniania w każdym projekcie i na każdym etapie równości szans, niedyskryminacji i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami jest nowe i skomplikowane, a funkcjonujący w Polsce system orzecznicy słabo eksponuje potrzeby funkcjonalne osób z różnymi niepełnosprawnościami. Instytucje realizujące programy muszą zatem sięgać do odpowiednich materiałów pomocniczych, korzystać ze szkoleń na temat

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

wdrażania zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, konsultować swoje projekty z osobami z niepełnosprawnościami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz tego środowiska³.

3. DOSTĘPNOŚĆ I PRAWA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Ponad 12% obywateli Polski to osoby dotknięte niepełnosprawnością. Dostępność projektów realizowanych z funduszy unijnych powinna być priorytetem dla realizujących je instytucji, firm i organizacji.

DEFINICJA

Dostępność – właściwość środowiska fizycznego, transportu, technologii i systemów informacyjno-komunikacyjnych oraz towarów i usług, pozwalająca osobom z niepełnosprawnościami na korzystanie z nich na zasadzie równości z innymi osobami. Dostępność jest warunkiem wstępnym prowadzenia przez wiele osób z niepełnosprawnościami niezależnego życia i uczestniczenia w życiu społecznym i gospodarczym. Dostępność może być zapewniona przede wszystkim dzięki stosowaniu koncepcji uniwersalnego projektowania, a także poprzez usuwanie istniejących barier oraz stosowanie mechanizmu racjonalnych usprawnień, w tym technologii i urządzeń kompensacyjnych dla osób z niepełnosprawnościami⁴.

Oznacza to w praktyce możliwość uczestnictwa i udziału w projektach i działaniach realizowanych ze środków unijnych przez osoby z niepełnosprawnością na równi z innymi.

3.1. Prawa osób niepełnosprawnych i wymagane dostępności

W kontekście Funduszy Europejskich kluczowe dla praw osób niepełnosprawnych są następujące, rozumiane w poniższy sposób, prawa:

Prawo do uczestnictwa – każdy, bez względu na niepełnosprawność, ma prawo uczestniczyć w spotkaniach informacyjnych, konferencjach, szkoleniach, warsztatach i innych przedsięwzięciach realizowanych z Funduszy Europejskich.

Prawo do korzystania – każdy ma prawo korzystać z efektów Funduszy Europejskich, czyli ze wszystkiego, co zostało z udziałem środków unijnych zbudowane, zmodernizowane, kupione, stworzone, wyprodukowane, wynalezione, czy zaprojektowane⁵.

W celu ich realizacji promowane są poniższe rodzaje dostępności:

³ Realizacja zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Poradnik dla realizatorów projektów i instytucji systemu wdrażania funduszy europejskich 2014-2022, s. 17 i n.

⁴ Rozdział 3 pkt. 6 w: Wytyczne

⁵ Fundusze Europejskie bez barier. Usprawnienia dla osób z niepełnosprawnością, Broszura Ministerstwa Rozwoju, s. 3

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

Dostępność architektoniczna – spotkania powinny być realizowane w miejscach, budynkach pozbawionych barier architektonicznych - Jeśli spotkanie jest otwarte i nie jest wymagana na nie rejestracja, to musi się ono być zorganizowane w budynku dostępnym architektonicznie⁶.

Dostępność cyfrowa - wszystkie zasoby cyfrowe tworzone przez instytucje oraz projektodawców w ramach projektów (w tym strony internetowe, platformy e-learningowe, e-zasoby itd.) muszą spełniać kryteria dostępności. Dostępny serwis internetowy to taki, który pozwala na wygodne, intuicyjne korzystanie z jego zasobów osobom z różnymi rodzajami niepełnosprawności zgodnie ze standardem WCAG 2.0. Serwis powinien zawierać m.in. możliwość powiększenia wielkości czcionki, odpowiedni dobór kolorów i ich kontrastu, łatwą do zrozumienia treść. Dostępne multimedia (animacje, prezentacje, filmy, nagrania dźwiękowe itp.) powinny zawierać transkrypcje tekstowe, audiodeskrypcję czy tłumaczenie na język migowy⁷.

Dostępność informacyjna – oznacza, że każdy ma prawo uzyskać pełną informację o możliwościach wsparcia w projektach unijnych. Dowiedzieć się jak zrealizować projekt lub jak z niego skorzystać. Na czym dany projekt polega, do kogo jest skierowany, gdzie i kiedy się odbywa. Łączy się to z dostępnością cyfrową oraz dostępnością wszelkich materiałów promocyjnych i informacyjnych dotyczących danego projektu⁸.

---

⁶ Serwis WWW: <http://www.power.gov.pl/strony/o-programie/fundusze-europejskie-bez-barier/biore-udzial-w-projekcie/>

⁷ Serwis WWW: <http://www.power.gov.pl/strony/o-programie/fundusze-europejskie-bez-barier/realizuje-projekt/>

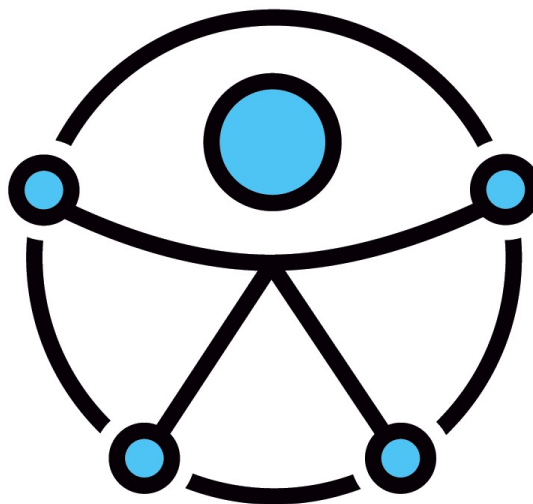
⁸ Serwis WWW: <http://www.power.gov.pl/dostepnosc>

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

Logo dostępności

Symbol dostępności, zw. „Logo Dostępności”, zaprojektowany przez Dział Projektowania Graficznego w Departamencie Informacji Publicznej ONZ w Nowym Jorku, jako rysunek koła z symetryczną figurą człowieka.

Logo Dostępności ma służyć podniesieniu świadomości na temat problemów związanych z niepełnosprawnością poprzez oznaczanie nim materiałów informacji publicznej drukowanych lub publikowanych w Internecie. Logo symbolizuje równy dostęp dla wszystkich. Może być stosowane do oznaczania produktów, miejsc i wszystkiego, co jest przyjazne osobom niepełnosprawnym lub dostępne dla nich. Celem Logo jest poinformowanie o zapewnieniu dostępności dla osób niepełnosprawnych w odniesieniu do informacji, usług, technologii komunikacyjnych oraz o zapewnieniu fizycznego dostępu do obiektów.⁹

Logo Dostępności

4. SPOSOBY REALIZOWANIA ZASADY RÓWNOŚCI SZANS

4.1. Równe traktowanie

Realizacja zasad równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami w projektach dofinansowywanych ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego UE polega na **równym traktowaniu**.

W polskim porządku prawnym reguluje to m.in. ustawa o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania. Ustawa, która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2011, określa obszary i sposoby przeciwdziałania naruszeniom zasady równego traktowania

---

⁹ Materiały Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych, dostęp na stronie <http://www.niepełnosprawni.gov.pl/p,100,dostepnosc-projektowanie-uniwersalne>

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

ze względu na płeć, rasę, pochodzenie etniczne, narodowość, religię, wyznanie, światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

Zgodnie z treścią artykułu 4 tej ustawy stosuje się ją w zakresie:

- podejmowania kształcenia zawodowego, w tym doksztalcenia, doskonalenia, przekwalifikowania zawodowego oraz praktyk zawodowych;
- warunków podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej lub zawodowej, w tym w szczególności w ramach stosunku pracy albo pracy na podstawie umowy cywilnoprawnej;
- przystępowania i działania w związkach zawodowych, organizacjach pracodawców oraz samorządach zawodowych, a także korzystania z uprawnień przysługujących członkom tych organizacji;
- dostępu i warunków korzystania z instrumentów rynku pracy i usług rynku pracy określonych w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oferowanych przez instytucje rynku pracy oraz instrumentów rynku pracy i usług rynku pracy oferowanych przez inne podmioty działające na rzecz zatrudnienia, rozwoju zasobów ludzkich i przeciwdziałania bezrobociu.

Realizacja zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnością

Obowiązek realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami wynika z zapisów art. 7 Rozporządzenia ogólnego 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. i jest horyzontalną zasadą obowiązującą w całej Unii Europejskiej. W związku z tym wszystkie programy operacyjne realizowane w ramach funduszy polityki spójności przewidują mechanizmy pozwalające na przeciwdziałanie wszelkim formom dyskryminacji, w tym dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność.

Normy ratyfikowanej przez Polskę Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych również zobowiązują Polskę do zwiększenia możliwości korzystania z praw przez osoby z niepełnosprawnościami, w tym eliminacji barier oraz zapewnienia pełnego uczestnictwa we wszystkich sferach życia.

Z uwagi na powyższe projektodawca pragnący otrzymać dofinansowanie realizacji projektu zobowiązany jest przedstawić we wniosku o dofinansowanie sposób realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami w ramach projektu, **zgodnie z obowiązującym kryterium formalnym „Zgodność projektu opisanego we wniosku o dofinansowanie z zasadą równości szans i niedyskryminacji w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami”**. Zasada ta powinna być realizowana we wszystkich rodzajach projektów, tj. dedykowanych osobom z niepełnosprawnościami, ogólnodostępnych, a także w tych, w których nie zakłada się bezpośredniego wsparcia dla osób niepełnosprawnych, czyli np. w projektach ukierunkowanych na wypracowanie modeli, rekomendacji czy kształtowanie polityki. Obowiązkowe jest stosowanie *Wytycznych*,

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

Uwzględnienie równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, nie jest więc tylko kwestią deklaracji projektodawcy.

Zgodnie z *Wytycznymi* realizacja zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami (zasada dostępności) w projektach współfinansowanych z funduszy unijnych powinna być realizowana na wszystkich etapach wdrażania projektu:

- przygotowania projektu czyli analizy,
- definiowania celów,
- planowania działań i budżetu,
- określania rezultatów,
- jego realizacji, rozliczania, monitorowania i ewentualnie ewaluacji (o ile ewaluacja jest wymagana w projekcie).

Zasada ta może być realizowana poprzez zastosowanie:

- Uniwersalnego projektowania
- Mechanizmu racjonalnych usprawnień.

4.2. Uniwersalne projektowanie

Koncepcja uniwersalnego projektowania oraz mechanizm racjonalnych usprawnień wpisują się w realizację zapisów ww. art. 7 rozporządzenia ogólnego UE 1303/2013. W zakresie promowania równości mężczyzn i kobiet oraz niedyskryminacji „(...) **Państwa członkowskie i Komisja podejmują odpowiednie kroki w celu zapobiegania wszelkim formom dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną podczas przygotowania i wdrażania programów. W procesie przygotowywania i wdrażania programów należy w szczególności wziąć pod uwagę zapewnienie dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.**”

Tak więc zasada uniwersalnego projektowania, stanowi strategiczne podejście do planowania i projektowania zarówno produktów jak i odpowiedniego otoczenia, mając na celu promowanie społeczeństwa włączającego wszystkich obywateli oraz zapewniając im pełną równość oraz możliwość uczestnictwa.

Aby zrealizować postulat dostępności projekty realizowane ze środków unijnych, dzięki którym są modernizowane obiekty, budowane nowe, kupione, stworzone, wyprodukowane, wynalezione czy zaprojektowane powinny być objęte zasadą uniwersalnego projektowania.

Uniwersalne projektowanie jest definiowane w następujący sposób: uniwersalne projektowanie, to projektowanie produktów oraz otoczenia tak, aby były one dostępne dla wszystkich ludzi, w największym możliwym stopniu, bez potrzeby adaptacji bądź wyspecjalizowanego projektowania.¹⁰

---

¹⁰ Zakres realizacji równości szans i niedyskryminacji w tym dostępności dla osób niepełnosprawnych, Załącznik nr 8, s. 1

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

Jest to taki sposób projektowania produktów, środowiska, programów i usług, by służyły jak największej liczbie osób, w tym seniorom, matkom i ojcom z wózkami dziecięcymi i wszystkim tym, którzy mają różne potrzeby funkcjonalne wynikające choćby np. z otyłości, kontuzji na stoku, cięży, czy z okazałego wzrostu. Inwestycje typu muzea, pociągi, droga, miejsca opieki w przedszkolach, pracownie komputerowe muszą być dostępne dla wszystkich.

Przykładowe rozwiązania spełniające postulat uniwersalnego projektowania to np:

- automatycznie otwierane drzwi
- antypoślizgowe nawierzchnie chodników
- podjazdy dla wózków
- oświetlenie zapewniające bezpieczeństwo i poczucie pewności
- łatwy do zrozumienia schemat komunikacji miejskiej
- dostępny transport publiczny

Koncepcja uniwersalnego projektowania jest więc głównym narzędziem służącym zapewnieniu dostępności dla wszystkich osób w korzystaniu z produktów, towarów, usługi, infrastruktury wytworzonych z udziałem środków unijnych.

Infrastruktura wykorzystywana na potrzeby projektu powinna spełniać wymogi koncepcji uniwersalnego projektowania wszędzie tam, gdzie jest to ekonomicznie uzasadnione. W sytuacji, gdy pełne dostosowywanie np. pomieszczeń jest ekonomicznie, racjonalnym działaniem może być np. wynajęcie już dostosowanych pomieszczeń.

Koncepcja uniwersalnego projektowania dotyczy natomiast bez wyjątku pozostałych elementów projektu takich jak np. przygotowanie materiałów promocyjnych, czy produktów wytworzonych w projekcie. Koszty związane z koncepcją uniwersalnego projektowania powinny zawierać się w budżecie projektu składanego do oceny.

4.3. Mechanizm racjonalnych usprawnień

Mechanizm racjonalnych usprawnień jest drugim narzędziem służącym urzeczywistnieniu w ramach funduszy europejskich 2014-2020 pełnej dostępności w korzystaniu z projektów realizowanych z udziałem środków europejskich.

Mechanizm ten jest definiowany, jako konieczne i odpowiednie zmiany oraz dostosowania, nienakładające nieproporcjonalnego lub nadmiernego obciążenia, rozpatrywane osobno dla każdego konkretnego przypadku, w celu zapewnienia osobom z niepełnosprawnościami możliwości korzystania z wszelkich praw człowieka i podstawowych wolności oraz ich wykonywania na zasadzie równości z innymi osobami.

Mechanizm racjonalnych usprawnień to mechanizm uruchamiany dopiero w trakcie realizacji projektu, gdy do udziału w projekcie zgłoszą się osoby z niepełnosprawnością, których udziału nie przewidziano na etapie przygotowania projektu.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

Pozwala on na elastyczne reagowanie na potrzeby uczestników i zapewnia im optymalne (szyte na miarę) usprawnienia. Zgodnie z zapisami *Wytucznych* koszty dostosowania projektu do potrzeb uczestnika i/lub personelu z niepełnosprawnością mogą wynieść łącznie do 12 tys. zł na osobę. Uruchomienie tego mechanizmu może być finansowane w ramach elastyczności budżetu projektu lub z utworzonej rezerwy środków przeznaczonych na finansowanie wydatków związanych z tym mechanizmem. Każdorazowe uruchomienie mechanizmu racjonalnych usprawnień musi znaleźć odzwierciedlenie w poprawionym wniosku o dofinansowanie, w szczególności w budżecie projektu.

Na etapie opracowania projektu projektodawca powinien:

- ❑ W analizie sytuacji problemowej, która ma zostać rozwiązana/złagodzona dzięki jego realizacji, uwzględnić perspektywę osób z niepełnosprawnościami tj. przeprowadzić analizę potrzeb osób z niepełnosprawnościami, które wejdą w skład grupy docelowej (lub mogących się w niej znaleźć).
- ❑ Uwzględnić perspektywę osób z niepełnosprawnościami podczas określania celów projektu i planowania działań, które mają być w jego ramach realizowane. Oznacza to, że perspektywa osób z niepełnosprawnościami musi znaleźć odzwierciedlenie w planowaniu zmiany, jaka ma dokonać się dzięki realizacji projektu.
- ❑ Cele równościowe dotyczą nie tylko projektów dedykowanych, a więc skierowanych wyłącznie do osób z niepełnosprawnościami, ale także ogólnodostępnych. Jednym z elementów decydujących o tym, czy projekt spełnia założenia *Wytucznych*, jest zaplanowanie w nim działań niwelujących nierówności ze względu na niepełnosprawność. Powinny być one zindywidualizowane i wynikać z przeprowadzonej na pierwszym etapie planowania analizy potrzeb osób z niepełnosprawnościami, które znajdują się lub mogą się znaleźć w strukturze grupy docelowej. Należy mieć na uwadze, że istnieją bardzo różne grupy osób z niepełnosprawnościami (różne rodzaje niepełnosprawności, niepełnosprawności sprzężone) i żadna z nich nie może zostać ogólnie wykluczona z udziału w projekcie.
- ❑ Projektować działania równościowe tak aby przejawiały się one również w zapewnieniu dostępności wszystkich produktów projektu. Wynika to z zapisów *Wytucznych* (Podrozdział 5.2, pkt 15), zgodnie z którymi wszelkie produkty projektów muszą być dostępne dla wszystkich osób, w tym również dostosowane do zidentyfikowanych potrzeb osób z niepełnosprawnościami. W praktyce oznacza to, że muszą być one zgodne z koncepcją uniwersalnego projektowania, rozumianego, jako sposób podejścia do planowania i tworzenia produktów, urządzeń oraz przestrzeni publicznej, który zapewnia ich dostępność dla wszystkich użytkowników.
  - Dostępność produktów w projektach finansowanych ze środków EFRR dotyczy przede wszystkim (bez względu na to, czy projekt ma bezpośrednich odbiorców z niepełnosprawnościami realizowanych działań, czy też nie):
  - zasobów cyfrowych (strony internetowe, materiały multimedialne, publikacje w wersji elektronicznej, szkolenia e-learningowe itp.) – w tym przypadku kluczowe jest stosowanie wytycznych WCAG 2.0 oraz języka łatwego do czytania i zrozumienia,
  - multimediiów (filmy informacyjne i promocyjne, nagrania dźwiękowe, infoanimacje itp.), w tym stosowania transkrypcji tekstowej, napisów dla osób

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

głuchych, audiodeskrypcji, tłumaczenia na język migowy, języka łatwego do czytania i zrozumienia,

- materiałów drukowanych (publikacje, artykuły, plakaty, ulotki, formularze zgłoszeniowe itp.) m.in. poprzez stosowanie języka łatwego do czytania i zrozumienia, używanie czytelnych, bezszeryfowych czcionek etc.
- Zaplanować równościowy monitoring i ewaluację (o ile jest wymagana w projekcie), które będą konsekwencją wcześniejszych kroków związanych z analizą sytuacji tych osób i potrzeb wynikających z różnych rodzajów niepełnosprawności, formułowaniem równościowych celów oraz planowaniem działań odpowiadających na nierówności ze względu na niepełnosprawność.
- Uwzględnić potrzeby osób z niepełnosprawnościami na etapie konstruowania budżetu (zapewnić dostępność projektu), tj. w projektach zakładających udział osób z niepełnosprawnościami – jako uczestników bądź personelu – wrażliwy budżet powinien odzwierciedlać przyjęte założenia co do grupy docelowej oraz form wsparcia. Oznacza to, że powinien zawierać koszty, które umożliwią w projekcie udział osobom z niepełnosprawnościami. W projektach, gdzie nie zakłada się udziału osób z niepełnosprawnościami wrażliwy budżet powinien zawierać pomimo to koszty dostosowania produktów, np. wideo tłumaczenia na język migowy.

Projektodawca, w celu zapewnienia dostępności projektu dla osób z niepełnosprawnościami, ma możliwość zastosowania w projekcie kosztów związanych z mechanizmem racjonalnych usprawnień wtedy, gdy nie przewidział uczestnictwa w projekcie osób ze szczególnym rodzajem niepełnosprawności. Trzeba jednak pamiętać, że racjonalne usprawnienia powinny być mechanizmem wtórnym w zakresie zapewnienia dostępności, gdyż z zasady każde wsparcie, zarówno w projektach dedykowanych osobom z niepełnosprawnościami, jak i ogólnodostępnych, powinno być dostępne. Racjonalne usprawnienia to mechanizm możliwy do uruchomienia w trakcie realizacji projektu wraz z pojawieniem się w projekcie, w charakterze uczestnika projektu lub personelu, osoby z niepełnosprawnością.

W ramach przykładowego katalogu kosztów racjonalnych usprawnień jest możliwe sfinansowanie np.:

- kosztów specjalistycznego transportu na miejsce realizacji wsparcia
- dostosowania architektonicznego budynków niedostępnych (np. zmiana miejsca realizacji projektu; budowa tymczasowych podjazdów; montaż platform, wind, podnośników; właściwe oznakowanie budynków poprzez wprowadzanie elementów kontrastowych i wypukłych celem właściwego oznakowania dla osób niewidomych i słabowidzących itp.)
- dostosowania infrastruktury komputerowej (np. wynajęcie lub zakup i instalacja programów powiększających, mówiących, kamer do kontaktu z osobą posługującą się językiem migowym, drukarek materiałów w alfabecie Braille'a)
- dostosowania akustycznego (wynajęcie lub zakup i montaż systemów wspomagających słyszenie, np. pętli indukcyjnych, systemów FM)
- asystenta tłumaczącego na język łatwy
- asystenta osoby z niepełnosprawnością
- tłumacza języka migowego lub tłumacza-przewodnika

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

- przewodnika dla osoby mającej trudności w widzeniu
- alternatywnych form przygotowania materiałów projektowych (szkoleniowych, informacyjnych, np. wersje elektroniczne dokumentów, wersje w druku powiększonym, wersje pisane alfabetem Braille'a, wersje w języku łatwym, nagranie tłumaczenia na język migowy na nośniku elektronicznym, itp.)
- zmiany procedur
- wydłużonego czasu wsparcia (wynikającego np. z konieczności wolniejszego tłumaczenia na język migowy, wolnego mówienia, odczytywania komunikatów z ust, stosowania języka łatwego itp.)
- dostosowania posiłków, uwzględniania specyficznych potrzeb żywieniowych wynikających z niepełnosprawności¹¹.

5. LISTA SPRAWDZAJĄCA DOSTĘPNOŚĆ I OTWARTOŚĆ PROJEKTU DLA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

Wskazówki dla projektodawców pozwalające sprawdzić i dokonać oceny dostępności projektu na etapie weryfikacji wniosku o dofinansowanie¹².

I. Rekrutacja i promocja projektu w zakresie wsparcia rekrutacji

Działania rekrutacyjne mają kluczowe znaczenie dla dostosowania projektu do potrzeb uczestników z niepełnosprawnościami bez względu na to, czy projekt jest dedykowany osobom z niepełnosprawnościami, czy zakłada się w nim udział tych osób, czy też nie zakłada się, ale ich udział w projekcie będzie możliwy.

Podczas planowania rekrutacji należy zweryfikować		
Czy zdiagnozowane zostały bariery uniemożliwiające/utrudniające osobom z niepełnosprawnościami udział w projekcie i czy zaplanowano sposoby/metody ich niwelowania?	Tak	Nie
Czy materiały informacyjne, promocyjne i rekrutacyjne zostały opracowane w dostępnym formacie (m.in. zgodność ze standardem WCAG 2.0, tekst łatwy do czytania)?	Tak	Nie
Czy materiały informacyjne, promocyjne i informacyjne zostały zamieszczone w miejscach umożliwiających osobom z różnymi niepełnosprawnościami dotarcie do informacji o projekcie?	Tak	Nie

¹¹ *Ibidem*, s. 2

¹² Załącznik nr 1 do: *Realizacja zasady...*, s. 136 i n.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

Czy o realizacji projektu poinformowano organizacje i instytucje działające na rzecz osób z niepełnosprawnościami – potencjalnych uczestników projektu?	Tak	Nie
Czy strona internetowa projektodawcy/projektu, na której można znaleźć informacje o projekcie, jest zgodna ze standardem WCAG 2.0 na poziomie co najmniej AA?	Tak	Nie
Czy spotkania rekrutacyjne będą realizowane w miejscach dostępnych dla osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności?	Tak	Nie
Czy w formularzach zgłoszeniowych na spotkania rekrutacyjne znajduje się pytanie o specjalne potrzeby wynikające z niepełnosprawności?	Tak	Nie
Czy w ankietach/formularzach rekrutacyjnych znajduje się pytanie o specjalne potrzeby wynikające z niepełnosprawności?	Tak	Nie
Czy informacje zbierane od uczestników projektu na etapie rekrutacji pozwolą na dostosowanie wsparcia do potrzeb uczestników z niepełnosprawnościami?	Tak	Nie

II. Harmonogram projektu

Harmonogram projektu powinien zostać zaplanowany z uwzględnieniem potrzeb niepełnosprawnych uczestników projektu. Podczas jego tworzenia należy zweryfikować:

Czy czas trwania poszczególnych etapów projektu jest dostosowany do potrzeb uczestników z niepełnosprawnościami ?	Tak	Nie
---	-----	-----

III. Zadania w projekcie

Wszystkie zadania w projekcie powinny być dostosowane do indywidualnych potrzeb niepełnosprawnych uczestników. Podczas ich planowania należy zweryfikować: Czy liczba godzin wsparcia została dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami?	Tak	Nie
--	-----	-----

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

Czy wsparcie w projekcie będzie realizowane w miejscach dostępnych dla osób z niepełnosprawnościami (w przypadku projektów dedykowanych osobom z niepełnosprawnościami i projektów, w których zakłada się ich udział)?	Tak	Nie
Czy projektodawca będzie miał możliwość dostosowania miejsca realizacji wsparcia do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (w przypadku projektów, w których na etapie planowania nie zakłada się udziału osób z niepełnosprawnościami)?	Tak	Nie
Czy materiały dla uczestników projektu będą dostępne dla osób z niepełnosprawnościami?	Tak	Nie
Czy w zadaniach w projekcie przewidziano wsparcie ukierunkowane na wyrównywanie szans osób z niepełnosprawnościami (np. trener pracy)?	Tak	Nie
Czy produkty projektu będą zgodne z zasadą uniwersalnego projektowania?	Tak	Nie

IV. Ewaluacja (o ile jest wymagana w projekcie)

Przygotowanie projektu realizującego zasadę równości szans i niedyskryminacji oraz dostępności dla osób z niepełnosprawnościami wymaga zaplanowania równościowej ewaluacji. Dlatego też na etapie tworzenia projektu wnioskodawca powinien zweryfikować:

Czy liczba godzin wsparcia została dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami?	Tak	Nie
Czy wsparcie w projekcie będzie realizowane w miejscach dostępnych dla osób z niepełnosprawnościami (w przypadku projektów dedykowanych osobom z niepełnosprawnościami i projektów, w których zakłada się ich udział)?	Tak	Nie
Czy projektodawca będzie miał możliwość dostosowania miejsca realizacji wsparcia do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (w przypadku projektów, w których na etapie planowania nie zakłada się udziału osób z niepełnosprawnościami)?	Tak	Nie
Czy materiały dla uczestników projektu będą dostępne dla osób z niepełnosprawnościami?	Tak	Nie
Czy w zadaniach w projekcie przewidziano wsparcie ukierunkowane na wyrównywanie szans osób z niepełnosprawnościami (np. trener pracy)?	Tak	Nie

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

Czy produkty projektu będą zgodne z zasadą uniwersalnego projektowania?	Tak	Nie
---	-----	-----

V. Zarządzanie projektem

Planując działania związane z zarządzaniem projektem, wnioskodawca powinien zweryfikować:

Czy przewidziano działania ukierunkowane na zapoznanie personelu projektu z zasadą równości szans i niedyskryminacji osób z niepełnosprawnościami?	Tak	Nie
Czy zaplanowano, że w ramach personelu projektu zatrudniona zostanie osoba z niepełnosprawnościami (pożądany efekt)?	Tak	Nie
Czy organizacja działań zespołu projektowego umożliwi pracę w nim osobom z niepełnosprawnościami (np. elastyczne formy lub godziny pracy)?	Tak	Nie

VI. Budżet projektu

Planując budżet projektu, wnioskodawca powinien zweryfikować:

Czy koszty związane ze wsparciem świadczonym w projekcie zaplanowano w sposób uwzględniający potrzeby osób z niepełnosprawnościami (np. koszt wynajmu sali szkoleniowej w pełni dostępnej dla osób z niepełnosprawnościami jest zazwyczaj wyższy niż wynajęcia sali, która nie jest dostępna)?	Tak	Nie
--	-----	-----

6. PODSUMOWANIE

Opracowano na podstawie:

1. *Realizacja zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Poradnik dla realizatorów projektów i instytucji systemu wdrażania funduszy europejskich 2014-2020*, publikacja Ministerstwa Rozwoju, dostęp na stronie https://www.pois.gov.pl/media/23674/publikacja_wersja_interaktywna_3.pdf

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

2. *Zakres realizacji równości szans i niedyskryminacji w tym dostępności dla osób niepełnosprawnych*, Załącznik nr 8, dostęp na stronie https://www.funduszedlamazowska.eu/g2/oryginal/2017_04/zalacznik-nr-8-zakres-realizacji-rownosci-szans-i-niedyskryminacji-w-tym-dostepnosci-dla-osob-z-niepelnosprawnoscia-h.pdf
3. *Fundusze Europejskie bez barier. Usprawnienia dla osób z niepełnosprawnością*, Broszura Ministerstwa Rozwoju, dostęp na stronie: https://www.funduszedlamazowska.eu/g2/oryginal/2017_04/broszura-fundusze-europejskie-bez-barier.pdf
4. Materiały ze strony [www http://www.power.gov.pl/strony/o-programie/fundusze-europejskie-bez-barier/](http://www.power.gov.pl/strony/o-programie/fundusze-europejskie-bez-barier/)
5. Materiały Biura Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych, strona [www http://www.niepelnosprawni.gov.pl/](http://www.niepelnosprawni.gov.pl/)
6. Wymienione na początku akty prawne

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

IV. Wprowadzenie do obsługi Centralnego Systemu Teleinformatycznego SL2014

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

Spis treści

1. SL2014 – CENTRALNY SYSTEM TELEINFORMATYCZNY	111
1.1. Przygotowanie do zalogowania do systemu	111
1.2. Pierwsze logowanie w systemie	112
2. NAWIGACJA W SYSTEMIE SL2014	113
3. WNIOSEK O PŁATNOŚĆ	115
4. KORESPONDENCJA	116
5. HARMONOGRAM PŁATNOŚCI	118
6. ZAMÓWIENIA PUBLICZNE	119
7. PODSUMOWANIE	119

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

1. SL2014 – CENTRALNY SYSTEM TELEINFORMATYCZNY

SL2014, czyli aplikacja główna centralnego systemu teleinformatycznego, jest systemem wspierającym realizację programów operacyjnych realizowanych w ramach Funduszy Europejskich 2014-2020. Jej zadaniem jest wspieranie procesów dotyczących obsługi projektu od momentu podpisania umowy o dofinansowanie. Umożliwia beneficjentom projektów współfinansowanych ze środków europejskich wymianę wszelkich informacji w zakresie projektów drogą elektroniczną.

1.1. Przygotowanie do zalogowania do systemu

Po złożeniu wniosku o nadanie dostępu dla osoby uprawnionej otrzymasz wiadomość potwierdzającą utworzenie Twojego konta w systemie – na adres poczty elektronicznej podany we wniosku. Znajdziesz też w niej aktualny adres internetowy systemu SL2014.

Masz do dyspozycji dwie drogi zalogowania się do systemu:

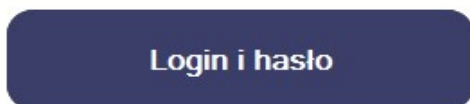
- Wybierz link znajdujący się w wiadomości o utworzeniu konta, lub
  - Uruchom jedną z trzech następujących przeglądarek www:
    - Mozilla Firefox
    - Google Chrome
    - Internet Explorer
- i wprowadź w pasek adresu adres: <https://sl2014.gov.pl>

Zanim przystąpisz do pracy sprawdź, czy posiadasz aktualną wersję przeglądarki. SL2014 gwarantuje poprawność wyświetlania danych tylko i wyłącznie w najnowszych stabilnych wersjach (tj. w wersji aktualnej oraz w dwóch wersjach ją poprzedzających) wymienionych wyżej przeglądarek.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

1.2. Pierwsze logowanie w systemie

Logowanie

Certyfikat kwalifikowany

Inną z dostępnych metod logowania się do systemu jest kwalifikowany podpis elektroniczny. Możesz zalogować się do SL2014 przy użyciu certyfikatu kwalifikowanego za pomocą przycisku „Certyfikat kwalifikowany”.

Przed próbą zalogowania do systemu przy pomocy certyfikatu kwalifikowanego upewnij się, że na Twoim komputerze jest zainstalowana aktualna wersja oprogramowania Java.

Można to sprawdzić na stronie internetowej <http://java.com/pl/>.

Logowanie

Podstawową metodą logowania do SL2014 jest dostęp za pomocą elektronicznej platformy usług administracji publicznej ePUAP.

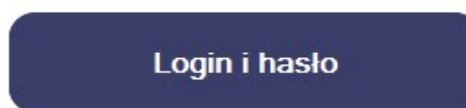
Jeżeli nie posiadasz profilu zaufanego ePUAP, przejdź na stronę rejestracji w portalu ePUAP:

http://epuap.gov.pl/wps/portal/E2_ZalozProfil

i skorzystaj z opcji

Logowanie

Login i hasło

Opcja „Login i hasło” stanowi zastępczą drogą logowania, uruchamianą w systemie, jeżeli logowanie do systemu za pomocą profilu zaufanego jest niemożliwe z powodu niedostępności platformy ePUAP.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

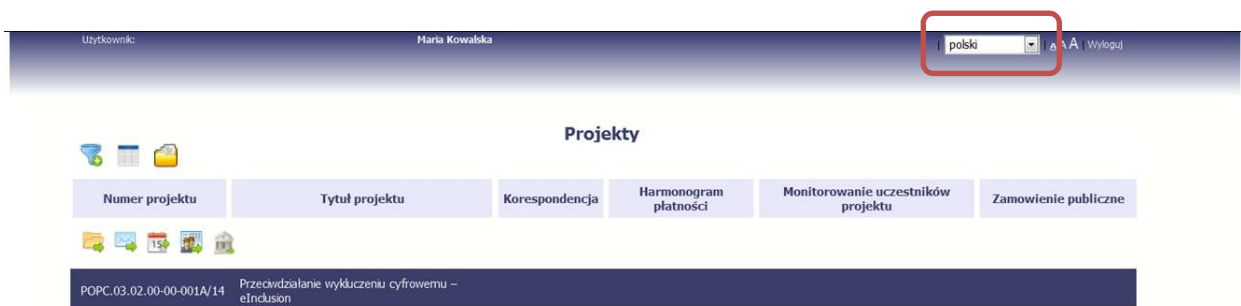
2. NAWIGACJA W SYSTEMIE SL2014

Po zalogowaniu się do systemu możesz rozpocząć prace związane z prowadzeniem Twoich projektów. Na początkowym ekranie widnieją informacje na temat wszystkich prowadzonych przez Ciebie projektów. Jeśli na ekranie tym nie są widoczne żadne prowadzone przez Ciebie projekty, musisz zgłosić ten fakt wskazanej na umowie lub decyzji o dofinansowaniu instytucji odpowiedzialnej za weryfikację twojego projektu.

Czas pracy każdego użytkownika jest dla bezpieczeństwa zapisywany w systemie. Po 20 minutach bezczynności zostaniesz automatycznie wylogowany.

Wersje językowe

Zmiana wersji językowej jest możliwa w prawym górnym rogu ekranu

Rozmiar czcionki

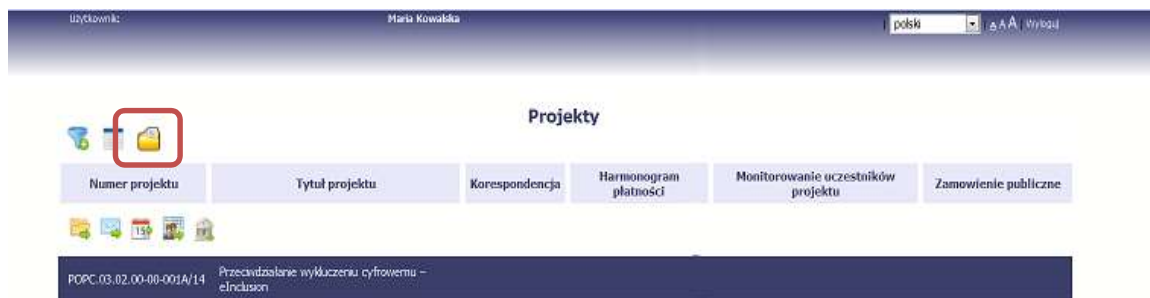
Zmiana wielkości czcionki również odbywa się w prawym górnym rogu ekranu, na prawo od rozwijanej listy wersji językowych.

Moje dane

Aby przejrzeć zarejestrowane w systemie dane wybierz przycisk „Moje dane”

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

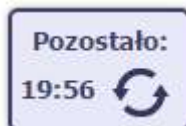
Pasek narzędzi

W tabeli zawierającej informację na temat Twoich projektów dostępny jest pasek narzędzi odpowiadający funkcjom związanym z modułami dostępnymi w SL2014.

Odświeżanie dostępnego czasu pracy

Po zalogowaniu, po lewej stronie ekranu widoczny jest timer pokazujący upływający czas do końca 20 minutowej sesji pracy, po której nastąpi automatyczne wylogowanie:

Gdy do automatycznego wylogowania pozostanie poniżej 60 sekund timer ten przybierze następującą postać:

Wydłużenie czasu pracy można łatwo uzyskać klikając „Odśwież” - .

Elementy ekranu

Ekran Projekt składa się z dwóch zasadniczych elementów.

W górnej części widoczne są informacje o tytule projektu i beneficjencie:

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

The screenshot shows a web interface for project management. At the top, there are icons for a lightning bolt, a folder, and a magnifying glass. Below them is the text "Projekt POIR.06.02.00-14-01PE/15". A red box highlights the text "INFO PROJEKT SP. Z O.O." and "Wdrożenie systemów informatycznych". Below this are several buttons: "Wnioski o płatność", "Korespondencja", "Harmonogram płatności", "Monitorowanie uczestników", "Baza personelu", "Zamówienia publiczne", and "Monitorowanie IF". At the bottom, there are icons for a funnel, a calendar, and a printer. Below these icons are five tabs: "Numer wniosku", "Wniosek za okres", "Status wniosku", "Data złożenia", and "Data zakończenia weryfikacji".

W części dolnej znajdują się zakładki odpowiadające poszczególnym, opisanym niżej, funkcjonalnościom.

3. WNIOSEK O PŁATNOŚĆ

Od samego początku projektu miej na uwadze, w jaki sposób Twój projekt będzie rozliczany. Kluczowe znaczenia ma przy tym dokumentacja finansowa oraz spełnienie wymogów stawianych przez instytucję, z którą zawarto umowę o dofinansowanie Twojego projektu. Za pośrednictwem systemu SL2014 można składać w formie elektronicznej wnioski o płatność, a także dołączać wymagane przez instytucję załączniki niezbędne z punktu widzenia rozliczenia projektu.

Bardzo ważne:

Każdy wniosek o płatność jest składany w kontekście danej wersji umowy (bądź aneksu). Należy zwracać szczególną uwagę na to, aby wniosek był przyporządkowany do właściwej wersji umowy.

Rodzaj wniosku o płatność

W systemie występują więc odpowiadające następujące rodzaje wniosków:

- Wniosek o zaliczkę – składasz go, gdy w ramach projektu ubiegasz się o zaliczkę na realizację zadania,
- Wniosek o refundację – składasz go, gdy starasz się o refundację kosztów już poniesionych w ramach projektu (także PJB w przypadku rozliczania wydatków),
- Wniosek rozliczający zaliczkę – składasz go, gdy chcesz rozliczyć się z przyznanej zaliczki. Wykazujesz wtedy wydatki poniesione i opłacone z otrzymanych wcześniej zaliczek,
- Wniosek sprawozdawczy – składasz go, gdy masz obowiązek składania informacji o postępie projektu,
- Wniosek o płatność końcową – składasz go, gdy rejestrowany wniosek o płatność jest ostatnim, rozliczającym projekt, wnioskiem.

Wybór rodzaju wniosku odbywa się poprzez „odhaczenie” na ekranie odpowiedniej wartości stojącej przy danym typie wniosku.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

Pamiętaj, że równocześnie można wykonywać następujące czynności (przez „odhaczenie” kilku rodzajów wniosków na raz):

- ubiegać się o zaliczkę i refundację kosztów,
- rozliczać zaliczkę i ubiegać się o kolejną zaliczkę,
- rozliczać zaliczkę i ubiegać się o refundację kosztów,
- rozliczać zaliczkę, wnioskować o jej kolejną transzę a także ubiegać się o refundację kosztów,
- ubiegać się o refundację kosztów, jak również składać wniosek o płatność końcową,
- łączyć wszystkie rodzaje wniosków o płatność z wnioskiem sprawozdawczym, o ile inne rodzaje się wzajemnie nie wykluczają.

Pamiętaj jednak, że **nie możesz**:

- ubiegać się o zaliczkę i równocześnie składać wniosku o płatność końcową projektu,
- utworzyć kolejnego wniosku, jeżeli złożyłeś/aś już wniosek o płatność końcową i został on zatwierdzony przez instytucję.

4. KORESPONDENCJA

W systemie SL2014 możliwa jest także wymiana korespondencji oraz dokumentów z instytucją odpowiedzialną za weryfikację wniosków o płatność. Ten element systemu przypomina standardową skrzynkę poczty elektronicznej.

To instytucja, z którą podpisałeś/aś umowę o dofinansowanie, określa zakres korespondencji i przekazywanych dokumentów przekazywanych w ramach systemu. Prowadzenie korespondencji odbywa się wyłącznie w kontekście danego projektu, dlatego dostęp do tej części systemu masz poprzez ekran „Projekt”.

Projekt POIR.06.02.00-00-0001/15

INFO PROJEKT SP. Z O.O.

Wdrożenie systemów informatycznych

Wnioski o płatność **Korespondencja** Harmonogram płatności Monitorowanie uczestników Baza personelu Zamówienia publiczne

Przychodzące (4) Wysłane Kopie robocze

Lp.	Temat	Numer pisma	Nr kancelaryjny	Data wpływu	Podpis
1	Dane do poprawy we WNP 1			2015-11-09	

Foldery e-skrzynki pocztowej

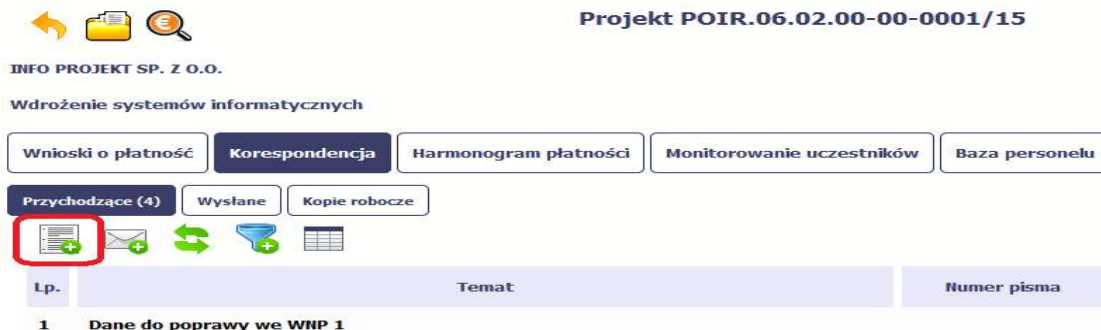
W module Korespondencja mamy dostęp do 3 różnych folderów:

- Przychodzące – dokumenty przesłane do Ciebie przez instytucję,
- Wysłane – pisma i wiadomości wysłane przez Ciebie,
- Robocze – kopie robocze, które zostały zapisane, lecz nie wysłane.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

Przygotowanie pisma

System umożliwia przesłanie do instytucji oficjalnego pisma, które jest podpisywane elektronicznie (profil zaufany ePUAP bądź certyfikat kwalifikowany).

Żeby rozpocząć tworzenie pisma kierowanego do instytucji, wybierz przycisk „Przygotuj pismo”

Wysłanie wiadomości

SL2014 pozwala na przesłanie do instytucji wiadomości. Możesz tę opcję wykorzystać do prowadzenia roboczej korespondencji z opiekunem Twojego projektu.

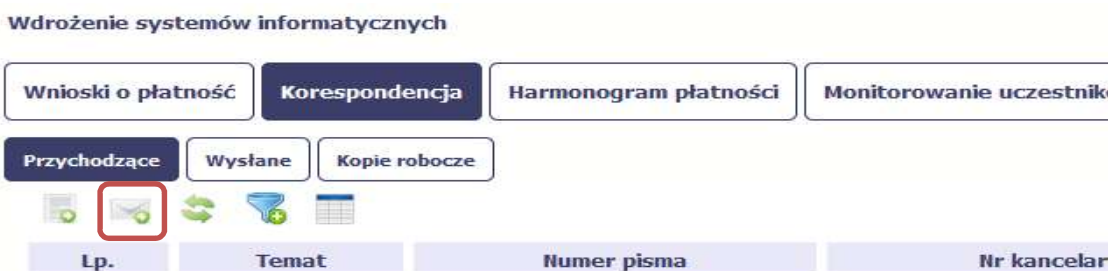

Żeby rozpocząć tworzenie wiadomości do instytucji, wybierz przycisk „Utwórz wiadomość”

Odświeżanie skrzynki

System SL2014 nie aktualizuje automatycznie skrzynki pocztowej – w razie potrzeby musisz to robić samodzielnie – klikając przycisk „Odśwież”

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

Odpowiedz na pismo/wiadomość

Istnieje opcja przyspieszonego przejścia do szybkiej odpowiedzi na pisma w folderze Przychodzące. Żeby skorzystać z tej opcji należy

w bloku podglądu wybrać „Odpowiedz”

Przychodzące Wysłane Kopie robocze

Lp.	Temat	Numer pisma	Nr kancelaryjny	Data wpływu	Poc
1	test			2015-01-22	
2	Test			2015-01-22	

Institucja
Zarządzająca POPC

Miejscowość
Brak

Data wysłania
2015-01-22

Adresat
INFO PROJEKT SP. Z O. O.

Numer pisma
Brak

Nr kancelaryjny
Brak

System wyświetli okno Pismo/wiadomość tożsame z formularzem właściwym dla tworzenia tych dokumentów. W otwartym formularzu Wiadomość/Pismo widoczna jest treść ostatniej wiadomości/pisma, zaś w Temacie automatycznie pojawi się początek „ODP: ” oraz Temat początkowego dokumentu.

5. HARMONOGRAM PŁATNOŚCI

Institucja odpowiedzialna za weryfikację wniosków o płatność oczekuje przekazywania informacji na temat planowanych wydatków. Informacje te mogą obejmować różne przedziały czasowe: kwartały czy miesiące. Harmonogram może obejmować np. cztery kwartały lub założony w umowie cały okres realizacji projektu.

INFO PROJEKT SP. Z O. O.

Wdrożenie systemów informatycznych

Wnioski o płatność Korespondencja **Harmonogram płatności** Monitorowanie uczestników projektów Zamówienia publiczne

Harmonogram Dane szczegółowe

Wersja Status

+

Ekran Harmonogramu płatności podzielony jest na 3 elementy:

- Harmonogram – jest to tabela zawierająca status i numer wersji Twojego harmonogramu
- Dane szczegółowe – jest to tabela z danymi szczegółowymi harmonogramu: podziałem na kwartały/miesiące oraz wartościami kwotowymi
- Informacje ogólne z karty umowy (nieedytowalne) – prezentuje dane kwotowe z aktualnej wersji Twojej wprowadzonej do systemu umowy.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

Tworzenie i przesłanie harmonogramu

INFO PROJEKT SP. Z O. O.

Wdrożenie systemów informatycznych

Wnioski o płatność   Korespondencja   **Harmonogram płatności**   Monitorowanie uczestników projektów   Zamówienia publiczne

Harmonogram   Dane szczegółowe

Wersja   Status

Tworzenie harmonogramu rozpoczyna się wybierając „Przygotuj harmonogram”

6. ZAMÓWIENIA PUBLICZNE

Zamówienia publiczne to funkcjonalność systemu dająca możliwość zebrania w jednym miejscu wszystkich danych dotyczących zamówień publicznych w ramach projektu, jak również danych o powiązanych z zamówieniem kontraktach oraz ich wykonawcach.

Tę funkcjonalność systemu stosujesz, gdy:

- jesteś zobowiązany/a do stosowania prawa zamówień publicznych,
- wartość zamówień i konkursów przekracza 30 000 EUR.

Sekcja „Zamówienia publiczne” umożliwi przekazanie informacji o wszystkich przetargach, niezależnie od trybu ich ogłoszenia. Informacje powinieneś wprowadzić do systemu niezwłocznie po rozstrzygnięciu postępowania przetargowego i zawarciu umowy z wykonawcą. Bez wprowadzonej informacji o podpisanej umowie z wykonawcą nie należy rozliczać wydatków związanych z tym zamówieniem we wniosku o płatność.

INFO PROJEKT SP. Z O. O.

Wdrożenie systemów informatycznych

Wnioski o płatność   Korespondencja   Harmonogram płatności   Monitorowanie uczestników projektów   **Zamówienia publiczne**

Lista zamówień   Informacje o zamówieniu

7. PODSUMOWANIE

Opracowano na podstawie:

1. Podręcznik Beneficjenta SL2014 – wersja 1.8 –
http://www.ncbr.gov.pl/gfx/ncbir/userfiles/_public/fundusze_europejskie/wiedza_educacja_rozwoj/sl_2014/podrecznik_beneficjenta_sl2014_wersja_1.8.pdf

